

**JIHOČESKÁ UNIVERZITA
FILOZOFICKÁ FAKULTA
ÚSTAV BOHEMISTIKY**

DIPLOMOVÁ PRÁCE

"BÝTI BÁSNÍKEM"

TVORBA NEJMLADŠÍ ČESKÉ BÁSNICKÉ GENERACE

Vedoucí práce: doc. PaedDr. Michal Bauer Ph.D

Autor práce: Veronika Zelenková

Studijní obor: Bohemistika

Ročník: 2.

2013

Prohlášení:

Prohlašuji, že svoji diplomovou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

České Budějovice 21. července 2013

.....

Veronika Zelenková

Děkuji vedoucímu své diplomové práce doc. PaedDr. Michalu Bauerovi Ph.D. za odborné vedení, cenné rady a trpělivost při realizaci této diplomové práce.

ANOTACE

Diplomová práce systematicky mapuje tvorbu současných básníků debutujících mezi léty 2000 – 2010. Text práce je rozčleněna do pěti kapitol. Hlavním kritériím pro přiřazení autora do jednotlivé kapitoly byla převažující tematika jednotlivých sbírek. Každá kapitola obsahuje stručný úvod k tematice děl. Následuje samotný rozbor děl jednotlivých autorů. Protože se jedná z velké většiny o neznámé autory, je v úvodu připojen také krátký medailonek se soupisem dosud vydaného díla.

ANNOTATION

This final thesis contains from systematical mapping of work of current poets. We took only poets, who come out with the first poems between 2000-2010. Following text is divided in five chapters. The criterion for allocation of each writer in chapter has been theme of their poems. Each chapter includes short introduction to theme of writings. After that follows analysis of each poem. Mostly are meant young and unknown writers. For that reason we have there also short biography.

Obsah

1.	Úvod.....	2
2.	Spirituální a venkovská poezie.....	4
2.1	Milan Šedivý.....	4
2.2	Petr Fabian.....	9
2.3	Jan Sojka.....	12
3.	Společensko-kritické verše.....	15
3.1	Daniel Hradecký.....	15
3.2	Ivan Pasadena.....	20
3.3	Jan Kunze.....	23
3.4	Josef Straka.....	28
3.5	Kateřina Bolechová.....	33
3.6	Ondřej Macura.....	36
3.7	Pavel Josefovič Hejátko.....	40
4.	Poezie všedního dne.....	42
4.1	Iva Kůřilová.....	42
4.2	Jonáš Hájek.....	43
4.3	Martin Skýpala.....	47
4.4	Martin Videnský.....	55
4.5	Radek Malý.....	57
4.6	Tomáš T. Kůs.....	62
4.7	Viktor Špaček.....	66
4.8	Vít Janota.....	69
5.	Imaginativní a mystická poezie.....	74
5.1	Jakub Čermák.....	74
5.2	Martin Švanda.....	77
6.	Intimní (sebereflexivní) a milostná poezie.....	80
6.1	Lumír Slabý.....	80
6.2	Mikuláš Bryan.....	82
6.3	Marcela Pátková.....	85
6.4	Igor Večeř.....	92
7.	Závěr.....	94
8.	Použité zdroje.....	96

1. Úvod

Cílem následujícího textu je stručně uvést čtenáře do problematiky současné české poezie. Básník - debutant, který se chce v této době se svými verši prosadit, má před sebou skutečně nelehký úkol. S rozvojem nových medií a informačních technologií se výrazně zvýšila konkurence a svou vlastní sbírku si teď s malým finančním příspěvím může vydat téměř každý. Přitom se nemusí jednat ani přímo o tištěné básně. Velké množství autorů publikuje svá díla pouze v elektronické podobě prostřednictvím vlastních blogů, tematicky zaměřených serverů či sociálních sítí.

Tím se dostává do nelehké role také čtenář samotný. Může být vůbec schopen v takovéto konkurenci ještě rozeznat kvalitní poezii? A lze ještě vytvářet pomyslné „škatulky“ typu brak vs. hodnotná literatura? Můžeme se v současné době spoléhat pouze na hodnocení literárních kritiků? Jeden člověk se jen těžko dokáže v nepřehledném množství děl zorientovat, aniž by nějaké opomenul. A co když zrovna kniha, popř. báseň, kterou já sám považuji za geniální, prostě jen měla tu smůlu, že neprošla rukama žádného recenzenta. Zmiňované není samozřejmě problémem jen současné poezie a objevovalo se vždy, ale troufám si tvrdit, že s informační přesyceností 21. století přichází v mnohem větší míře.

Bohužel řešení se nám podaří nalézt jen těžko a hlubší rozbor dané problematiky by nebyl otázkou jedné diplomové práce, ale několika knih. Přesto bych si směle dovolila nabídnout v následujících kapitolách čtenářům alespoň malou pomůcku pro orientaci v současné poezii.

Diplomová práce mapuje díla mladých básníků **debutujících po roce 2000**. Pokud bychom při výběru jednotlivých autorů použili pouze toto kritérium, museli bychom se stále potýkat se stovkami děl. Omezili jsme se tedy na autory, jejichž dílo figuruje v **recenzích současných literárně zaměřených periodik** (Host, Tvar, Literární noviny, Psí víno, atd.). Dalším výběrovým kritériem bylo **ocenění autora popř. básně v některé z literárních soutěží**.

Následně bylo třeba určit vhodné hledisko, dle kterého by bylo autory možné rozdělit do menších skupin. Nejpříhodnější zde byla tematika sbírek a na základě

podkladů z díla Miroslava Balaščíka¹ a vlastního zkoumání je práce rozdělena do následujících kapitol:

Spirituální a venkovská poezie

Společensko-kritické verše

Poezie všedního dne

Imaginativní a mystická poezie

Intimní (sebereflexivní) a milostná poezie

Každá kapitola obsahuje stručný úvod k tematice děl. Následuje samotný rozbor jednotlivých sbírek autorů. Protože se jedná z velké většiny o neznámé autory, je v úvodu připojen také krátký medailonek se soupisem dosud vydaného díla.²

Autoři byli do jednotlivých skupin rozděleni dle témat, která v jejich dílech převažují, případně nejvýznamněji ovlivňují tvorbu. Nelze vyloučit, že na základě subjektivního vnímání čtenáře by někteří autoři mohli být následně zařazeni do jiných skupin. V tomto případě nelze stanovit tematice děl pevnou hranici a naopak je velmi zřejmé, jak se mezi sebou autoři ovlivňují.

¹ BALAŠČÍK, Miroslav. *Postgenerace. Zátíší a boje poezie 90. let 20. století*. 1. vyd. Brno: Host, 2010. ISBN 978-80-7294-355-5

² Soupis děl je aktuální ke konci roku 2011. Většina autorů i nadále vydává.

2. Spirituální a venkovská poezie

Hlavním rysem tohoto, mezi mladými autory rovněž velmi rozšířeného typu poezie, je jakési hledání stability a řádu, který nalézá právě ve venkovském a přírodním prostoru a v křesťanské víře a základních ontologických principech (viz Balaščík).

„Rovněž zde nacházíme fyzické vidění skutečnosti s útržky reálných dějů či popisem prostoru a básník často vyvolá jménem konkrétní místo. I když však básnické obrazy neztrácejí vztah ke skutečnosti, vnímají ji především jako součást či projev vyššího, metafyzického řádu. Vše, co se ocitne v dosahu této poezie – konkrétní místa, děje, zkušenosti i prožitky -, jako by bylo nadáno vůlí participovat na řádu mimo tento svět, a realita, aniž ztrácí svou předmětnost, tak současně získává i rozměr symbolu. Napomáhají tomu i poměrně četné křesťanské motivy, které v tomto směru významně posilují čtenářské očekávání, a podílí se na tom i umístění do venkovské krajiny či přírody. Zejména vesnice je typickým prostorem této poezie, neboť je v obecném povědomí stále nejvíce spojena s ritualizovaným způsobem života, jako projevem vyššího (křesťanského nebo přírodního) řádu.“³

2.1 Milan Šedivý

Milan Šedivý se narodil 8. ledna v roce 1977 v Teplicích. Vystudoval učitelství na ZČU v Plzni (český jazyk – hudební výchova), kde také debutoval ve fakultním časopise Studentský Fénix. Po studiích pracoval jako knihovník a učitel v severních Čechách. Autor doposud vydal 3 sbírky *Po zarostlém chodníčku* 2002, *Sonáta pro vnitřní hlas* 2005, *Výběh slov* 2008, přičemž poslední zmiňovaná sbírka je výběrem básní z jeho předchozího díla. Dále pak jako člen plzeňského literárního sdružení Ason-klub publikoval v edici Malé knížky sbírky *Milosti* 2001, *Nápisy na hroby II* 2003 a *Teplický pobyt* 2006.

Autorův debut *Po zarostlém chodníčku* svou tematikou nastiňuje směřování celé autorovy tvorby. Často se setkávám se syrovým popisem konkrétních dějů a situací,

³ BALAŠČÍK, Miroslav. *Postgenerace. Zátíší a boje poezie 90. let 20. století*. 1. vyd. Brno: Host, 2010. s. 125. ISBN 978-80-7294-355-5

které se zároveň stávají symboly odkazujícími nás k vyššímu, často metafyzickému řádu, čehož je docíleno užíváním archaických a hojně také slangových výrazů. V básních se objevují motivy zvířat metaforicky odkazující k lidským vlastnostem a neřestem.

Pytláci

*V rozsedlině noci
v kamenném údolí epitafů
ve strnulém návějí pavučin
spí v klimbech zavěšená srna*

*Nohy povětrné slechy zobracené
do semotam rozcourané polesí...
A bledky očka skelná nad otřesy*

*A trocha krve jak pilin
Když rozfouká je přes pařezy
Na tři prsty zakapat a pak si zase odejít*

*Ach nožíři jak pilně kapsy obracíte
Jak znali byste po krejčovském šít*

*Kdoví na jaké tyči mě ponesou
A jací?⁴*

Dále například: *Opičí sněm... kdo mu předsedá se neví ale zdá se že funkce už mají,⁵// Psi čenichají jdou za zvěří (ta už s petrželi v hubě ještě kope)⁶*

⁴ ŠEDIVÝ, Milan. *Po zarostlém chodníčku*. 1. vyd. Ústí nad Labem: CKK sv. Vojtěcha, 2002. s. 13.

⁵ Tamtéž, s. 25

⁶ Tamtéž, s. 26

Zpestřením sbírky a také důkazek autorovy virtuozity při hře se slovy jsou dva cykly Řetěz první a Řetěz druhý:

Řetěz první

Pád

Bohorovenství

Žeh

Sten jedovatých

Pat

Bílá pole chvil

Čerň

Vlak tepe noci

Pulz

Střídání hráčů

Tah

Černý za bílou

Brát

všechno s rezervou

Mat

Chvilé volnosti

Žal

Tóny ze strany

Sten

Dno

Převis nad Temží

Kád'

Slyšení části

Žerd'

Tlampač pŕlmocných

Znak

Svébytnost minim

Pár

Zperutnatělci

Dŕl

Šrám divých kačen

Stín

Jen zákmit oka

Vrch

Kápě tvárných tich

Smrk

Vernisáž z pater

Tál

Dotek našich rtů

Háj

Tekoucí rána

Chudé panenky

Chrám

Park

Potopený šém

Kameny proclít⁷

I další Šedivého sbírka *Sonáta pro vnitřní hlas* je tematicky velmi podobná. Hned při prvním čtení musíme uznat, že se v autorově tvorbě projevuje velký posun, především co se formální stránky týče. Sbírka je ucelenější a básnický jazyk je „obyčejnější“, což jí ale paradoxně přidává na kvalitě. Méně tu narážíme na novotvary a zbytečně časté využití archaismů. Autor se hlouběji zaměřil na motivy v jednotlivých básních. Odkaz na křesťanské symboly a relikvie, koloběh ročních období, venkovská krajina a příroda, jsou v jeho básních opěrnými body a u nich také hledá východisko. Konkrétněji lze tuto problematiku vidět na ukázce ze sbírky:

Agnus Dei

Někde je místo

odkud stoupá citelněji než zakryje ten vršek

Místo kde kouř do nebes jak Marušku

vyhání navečír studánka drobného ohýnku

A polapená paměť už neokusí

žhavený pokladek brambory

na kterou sliny sbíhaly se za cinkotu stračen

po všech stránkách v okolí

tak páně Pavlov

z vědeckého nebe pravil

K vyplakání bylo pěkně

té hromadě klacků přikládané a dorostlé

v lese chalup pod vrškem

⁷ ŠEDIVÝ, Milan. *Po zarostlém chodníčku*. 1. vyd. Ústí nad Labem: CKK sv. Vojtěcha, 2002. s. 32–33.

Byls mladý a nevědomý

byls vitální krásný

byls

k čemu dnes je mi ta du-forma?

jen dú beránky dú hore dědinú...⁸

Báseň *Agus Dei* je sedmou básní z cyklu *Nedokončené requiem*. Všemi básněmi cyklu zřetelně prostupuje křesťanská symbolika. K Bibli a katolické víře odkazují i samotné názvy básní – vždy v latině (Requiem aeternam, Kyrie eleison, Dies irae...). Zřejmá symbolika je v i počtu básní – sedm básní = sedm dní stvoření světa.

Povětšinou se ocitáme v prostoru venkovské krajiny. Ta jako by ustrnula ve své podobě, tudíž není podstatné, zda se vše odehrává v současnosti nebo o pět století dříve, čímž nám přináší jistotu trvalosti a zázemí, do kterého se vždy můžeme uchýlit, tedy jakousi iluzi domova ve smyslu zázemí a bezpečí. V básni je však tento prostor jen mlhavou smutnou vzpomínkou v paměti vypravěčů.

V sedmém vydání časopisu *Tvar* se objevuje recenze na Šedivého dílo, jejímž autorem je jeho básnický kolega, Tomáš T. Kůs (viz dále). V recenzi narazíme na několik zajímavých postřehů. „Šedivý se občas rád stylizuje, zkouší nové a hledá poetiku, které jednoduše nevěřím. Lehko pak přestřelí, leckdy by mohl být citlivější a opravdovosti by snad pomohlo méně básnické sebestřednosti. Proč je skvělý a jasný motiv „ticho se ozve pápěřím sněhu / a portréty prarodičů“ dále zbytečně šroubovitě a velikářsky rozvíjen: „zazní to jako spora / když vypadává z výtrusnic houby / gravitaci do klína“ atd. a proč je předem pohřbíván ještě lepší konec básně „ale my už tu nebudeme / sejdem z tohoto hlučného světa / a teprve potom / teplá troška a básně / a mléčné ticho / a sát a milovat a a konec“? Takováto exhibice v rozvíjení motivů může být obecně dobrým tréninkem pro „řemeslo poezie“, avšak do druhé sbírky, o níž se tvrdí, že se v ní teprve pozná básník, nepatří. Šedivý by měl pilovat cit pro čištění textu od zbytečností a ne se za každou cenu snažit ukázat, že „já to dovedu říct desetkrát jinak a vždycky zajímavě“⁹.

⁸ ŠEDIVÝ, Milan. *Sonáta pro vnitřní hlas*. 1. vyd. Plzeň: Fraus ve spolupráci se Střediskem západočeských spisovatelů, c2005. s. 34. ISBN 80-7238-507-0.

⁹ KŮS, Tomáš. *Symfonický orchestr hledá dirigenta*. *Tvar*. roč. 17, č. 7, s. 2.

Zdá se, že Kůs možná použil zbytečně silná slova, ale v poslední větě dokázal výstižně popsat Šedivého sbírku. Dílo opravdu může ve čtenáři budit dojem zmatečnosti a tematické nesourodosti. Rušivě působí rovněž hojné užívání neologismů nebo naopak archaismů.

2..2 Petr Fabian

Petr Fabian shrnul v roce 2001 své básnické prvotiny do sbírky *Dům mezi okny*, po níž následovala v roce 2002 *Lomová pole* a v roce 2005 *Bludná domů*. V roce 2006 vyšel i jeho básnický opus *Přibližné odlehlosti*.

Petr Fabian se narodil v roce 1974 ve Vlašimi. V roce 1997 absolvoval Matematicko-fyzikální fakultu UK v Praze a roku 2001 získal na téže fakultě doktorský titul. V současné době pracuje v Ústavu fyziky atmosféry Akademie věd ČR. Žije ve Vlašimi. V roce 2002 byl se sbírkou *Dům mezi okny* nominován jako objev roku na cenu Magnesia Litera.

Fabian se ve svých lyrických textech převážně inspiruje venkovem a venkovskou krajinou, je básníkem metafyzickým, transcendentálním a spirituálním. V krátkém medailonku na stránkách portálů české literatury se o něm píše: „Jeho ohlasová, do minula ponořená poezie je bájeslovím ztraceného českého venkova, domů v samotách a odlehlosti, míst a kaplí v polích, do kterých padají při svém bludném letu černí havrani. Fabian nepíše o oslnivosti letních dnů a nocí, jeho živlem a ročním obdobím je podzim, přechylující se do dlouhodobých chladných zim, prostoupených nanejvýš plamenem z lidských vášní.“¹⁰ V polemice s autorem medailonku lze tvrdit, že Fabian nepíše tak docela ohlasovou do minula ponořenou poezii. Ve venkovské krajině vidí něco alespoň zdánlivě stabilního v dnešním „zkaženém a bezbožném“ světě a vůbec není podstatné, jestli se jedná o venkov současný nebo venkov 13. století. Venkovská krajina je pro autora něčím, co se řídí měněnými pohanskými přírodními zákony. Místem kudy projde smrt, vezme si svou daň a odejde, ale život plyne dál. Jedná se však spíše o poezii nadčasovou, kde jediným odkazem k minulosti může být občasné užití archaických jazykových prostředků. *Jak mladý srnec postřelený // den*

¹⁰ *Autoři: Petr Fabian*. Portál české literatury [online]. 2013 [cit. 2013-07-03]. Dostupné z: <http://www.czechlit.cz/autori/fabian-petr/>

*táhne pěšcem; zvolna, tiše / hledá tvá Smrt mé rozloučení, // ta ještě teplá. Slyš jak dýše..., // Smrt si jde pro nás, znovu pro dva...! // - Prosinec padá na Bučinu. // A sotva dál než vprostřed obav- // tam nad námi se, Pane, smiluj. 9.). 12. 2000.*¹¹ Častými Fabianovými motivy jsou smrt, temnota, pád, ale i víra (ať v Boha nebo bohy) jako jediný pevný bod, o kterém ovšem nelze tvrdit, že spásu opravdu přinese. I proto kulisy podzimu a zimy, které s touto tematikou tolik korespondují.

Fabiánova první kniha *Dům mezi okny* už je zasazena do venkovské krajiny kolem Vlašimi. Stěžejním tématem je tu však více než v následujících knihách domov jako místo, které by mělo přinášet jistoty. Většina básní ze sbírky je na rozdíl od dalších děl na konci opatřena pouze datací bez určení místa. Lyrický subjekt stylizuje do role vypravěče, který buď přímo oslovuje „ty“ (*Znáš chvíli:*) nebo jen vypráví bez určení komu (*Zpozdilé pády bukvic na jezeře*). Oproti dalším Fabianovým básním nejsou tyto texty příliš náročné na čtenářskou interpretaci. Každá báseň má svůj vlastní příběh bez konce. (*Padalo tak hustě, že / kočár zůstal stát na cestě v polích a/ nemohl již dál, byl / večer a koně marně se pokoušeli pohnout // z místa, oslňující / záře, sněhu ke břichům jejich / vysoko a vytrvale / přibývalo, vločky // zdály se zaplňovat veškerý zbylý prostor a nejbližší / ves ještě // alespoň tři míle daleko – A uvnitř – kdo / ležel uvnitř toho / kočáru - b. Krajina kolem Sázavy 17. 11. 1998*).

Literární kritici často upozorňují na zjevnou paralelu mezi Fabianovým dílem a dílem Vladimíra Holana. „Fabian je o maličko starší nežli jiní současní debutanti a je to na jeho poetice znát, hlavně pro velmi osobité aluze holanovské, demlovské, trochu i weinerovské a halasovské“¹² Jareš byl první, kdo přirovnal Fabianovo dílo k básním Vladimíra Holana. I autor sám se k Holanovi hlásí, jako ke svému velkému vzoru. „*Podobně jako v poezii Vladimíra Holana jsme ve světě / kruhu, který se rozprostírá do lineární roviny jen stěží. Začteme se do básně a na jejím konci jsme nuceni se mnohdy vracet k jejich částem ve snaze dobrat se celkového smyslu. ... Fabian je mnohdy záměrně nedoříkající – např. závěr básně Čas: „(...) Lípy, v nichž na kříž přibit/ kus kovu jak srdce. Není kam.“ Otázka není kam co? už přináší vlastní vklad do básně, které jsme náhle spolutvůrci. Často se zde objeví i prvek zcizující („Z éteru lepivá/hudba jak z Biliny od kurev“ – báseň *** /A kopce Raná s Milou jsou/) nebo*

¹¹ FABIAN, Petr. *Lomová pole*. 1. vyd. Brno: Host, 2002. s. 52. ISBN 80-7294-067-8.

¹² JAREŠ, Michal. *Padání a pozdvihování*. Tvar. 2002, roč. 13, č. 11, s. 20.

naopak prvek velmi blízký, známý (např. „zdi vaginní hrůzy“ evokující začátek Holanovy *Noci s Hamletem*).

Je již zřejmé, co oba autory spojuje. Především je to deformace slov, neobvyklá slovní spojení, popřípadě nacházení výrazů zcela nových. „odsouzenému v síře díla přikázaného“¹³; „Mlčím vás, jabloně!“¹⁴ Společné jsou také některé motivy jako smrt, ticho, temnota, konečnost atd.

Druhá Fabianova sbírka *Lomová pole* se tematicky příliš neliší od té předchozí. Přesto hned při prvním čtení narazíme na patrný rozdíl v básnickém jazyce. Autor vedle sebe opět klade slova, která zdánlivě nemají nic společného, a jeho nanejvýš osmiveršové básně jsou zaplněny abstraktními obrazy.

Kritici se ke sbírce vyjadřují kladně, přestože se v recenzích příliš mnoho konkrétnějších výroků nedočteme. „Krajinných motivů je věru pozhledně, ale přírodním lyrikem se Fabian nestává. Jeho zajímá něco veskrze osobního, nesdílitelného snad v prostoru domu, domova, ale natolik intimního, že se o tomto osobním nedá hovořit jinde než právě tam.“¹⁵ Jarešův pohled je sice velmi zajímavý, ale může se zdát, že hovoří spíš o předchozí Fabianově sbírce. Ve druhé sbírce je více než zřejmý přesun z interiéru „domu“ směrem ven, do prostoru.

Další kritický názor vyslovil Jiří Zizler: „Poezie podobné faktury vyžaduje od čtenáře mohutnou pronikající energii: je-li vynaložena marně, tím hůře pro básníka. ... Fabianův verš však inklinuje k neúnosnému přetížení: snaha o intenzivní metaforiku vázne na neschopnosti vytvořit vsutku silné obrazy, často jsou nápady jen volně pospojovány do disparátního celku bez rozpoznatelných souvislostí.“¹⁶ Na zmiňovaný problém můžeme narazit i u dalších současných básníků, otázkou zůstává, zda je vůbec možné takto generalizovat a nejedná-li se spíše o subjektivní názor.

Třetí sbírka *Bludná domů* se příliš neliší od dvou předchozích. Snad i proto už nevyvolala u kritiků velký zájem. Jedinou recenzi na knihu napsal Petr Šimek. Upozorňuje především na propracovanější kompozici, což je zřejmě důsledkem autorovy větší básnické zkušenosti než u předchozích děl. Sbírka je tematicky rozdělena do tří částí podle měsíců října, listopadu a prosince. Dílo otevírají a uzavírají básně s

¹³ Fabian, Petr. *Dům mezi okny*, 1. vyd. Jinočany: H & H, 2001, s. 38.

¹⁴ b. *Smrt umírajícího na sadě*, Holan, Vladimír: Sebrané spisy V. H. I, Jeskyně slov, Praha 1965, s. 56.

¹⁵ JAREŠ, Michal. *S nadějí proti smrti*. Tvar. 2003, roč. 14, č. 2, s. 2.

¹⁶ ZÍZLER, Jiří. *Na světě vždycky něco chybí*. Lidové noviny. 3. ledna 2005, 1, s. 9.

křesťanskými motivy. Náboženský mýtus (ať už antický, křesťanský nebo pohanský) prostupuje celou sbírku. Šimek ve své kritice také píše: „Sbírka nese název Bludná domů. Tím bludným je zde především lyrický hrdina, jenž bloudí v dimenzi mezi světy živých a mrtvých, vyvazuje se z naší skutečnosti a vplývá do zvláštních časoprostorů; někdy je uchovatelem časoprostoru i on sám („nitrozem“)¹⁷

2..3 Jan Sojka

Jan Sojka se narodil 13. září 1973 v Plzni, kde po maturitě absolvoval Pedagogickou fakultu tamější Západočeské univerzity (obor čeština-dějepis). Po civilní vojenské službě nastoupil jako středoškolský učitel na plzeňské střední průmyslové škole, kde učí dodnes. Kromě učitelského povolání a psaní básní a prózy se věnuje také divadelnictví. Je spoluzakladatelem Antidivadla (spolu s D. Charvátém a D. Brabcem), kde sám vystupuje a podílí se také na přípravě některých textů.

Do jeho prozaické tvorby patří volná trilogie Podzimní lidé (2006), Rok bez února (2007) a V srpnové žízni (2011). Roku 2001 vydal sbírku Jazyk nad vodou. O pět let později byla vydána kniha Směr spánku, za kterou mu byla udělena Cena Bohumila Polana. Následuje kniha s názvem Oči krále Havrana vydaná roku 2009 a poslední básnickou sbírkou Jana Sojky vydanou roku 2011 je V srpnové žízni. Kromě této knižní tvorby je členem redakce měsíčníku Plž.¹⁸

Sbírka *Směr spánku* je sice oficiálně autorovou prvotinou, ale na první pohled je zřejmé, že v ní autor dokázal využít zkušenosti z vydání publikací *Jazyk nad vodou* a *Prostřihy*.

Sojka si ve svém díle dokáže velmi zručně pracovat s prostorem a časem. Stejně jako u ostatních autorů této skupiny se ocitáme převážně prostoru venkovské krajiny, v lese, na poli, u řeky i na návsi. Text básně jako by připomínal dobře stylizovanou fotografii. Nenásilně vyjme čtenářský subjekt z prostoru, ve kterém se nachází a postaví ho přímo do středu dění, na místa, kde se zastavil čas. „*Pod okapem sud/ od ořechu*

¹⁷ ŠIMEK, Petr. *Básně z pomezí světů*, Tvar. 2006, roč. 17, č. 10, s. 22.

¹⁸ *Autoři: Jan Sojka*. Portál české literatury [online]. 2013 [cit. 2013-06-25]. Dostupné z: <http://www.czechlit.cz/autori/sojka-jan/>

*stín/ strom kývá větvemi/ v záhonech spí jinovatka/ starý kabát voní kůlnou*¹⁹ Sojka rozhodně neplýtvá zbytečnými slovy. Originalita jeho díla jako by spočívala právě ve strohosti jeho veršů. Prostředí, do kterého jsou básně zasazeny, je tedy malá idylická moravská vesnička oplývající krásami a úrodou. Setkáváme se zde také se vzpomínkami na prarodiče. Druhým prostorem je pokoj, ve kterém nás obklopují jen zdi a nábytek, a městské ulice. Přestože je vesnice líčena velmi poeticky, je zde lyrický subjekt cizincem, nezapadá do jejího běžného chodu.

ÚNOR

stísněn do sebe

procházím vsí

neživá mlha

cesta samý šrám

tu v šerosvitu okno

v něm na okamžik silueta

a ticho

ošidné ticho

*prořízlé náhlým zvukem pily*²⁰

DĚŠŤ

třese celým městem

šedou píseň rozlévá ulicemi

mřížuje světlo

a uvěznění lidé klopí hlavy

*tušíce svou vinu*²¹

Vladimír Novotný v recenzi na Směr spánku píše: „Jan Sojka je ve Směru spánku nakonec sugestivnější všude tam, kde se stále ještě mladickou dychtivostí vzhlíží do pradávných kontur nestárnoucího starého světa kolem nás a v nás, kdy vnímá a postihuje jeho věčnost vtělenou do okamžiku/ů, než když tíhne k vnímavé aforističnosti a inklinuje k intencím předběžné zmodřelosti a neméně předčasného

¹⁹ SOJKA, Jan. *Směr spánku*. 1. vyd. Brno: Weles, 2006, s. 24.

²⁰ SOJKA, Jan. *Směr spánku*. Brno: Weles, 2006. s. 16. ISBN 80-239-8273-7.

²¹ Tamtéž, s. 39

životního bilancování. Jeho čas je časem tichého záblesku, jeho prostor tkví ve zkratce. Přesto asi nejřeřavější jsou v této poezii mlčící můry, které tu všude, nepojmenovány, krouží nad našimi časoprostory, směr nesměr našeho spánku. A víme přec od pradávna, že směr spánku / prozradí křik.²²

Jak Novotný podotýká ve své recenzi, mnohem hlouběji v paměti utkví čtenáři básně, které jsou zdánlivě prvotními impresemi vypravěče, které svět kolem sebe pohlíží s nábožnou úctou a pokorou. Ve verších převažuje intimní a reflexivní lyrika. Jedním z hlavních motivů sbírky *Směr spánku* je příroda, jejíž mocné zákony jsou postaveny vedle běžného života lidí.

Ve sbírce *Oči krále havrana* se setkáme s verši imaginativními až spirituálními. Verše obsahují také prvky impresionismu. Častým motivem je noc a den, konečnost, objevují se vzpomínky, setkáme se s různými místy v Čechách (Děvín, Říp, socha sv. Václava) i již z názvu básní je zřejmé, že i s různými časovými obdobími (Štědrý den, Nový rok, Leden, Březen, Neděle...). To svědčí o snaze zachytit kouzlo daného období, určité chvíle. Skladby vyjadřují pocity osamocení, stesku a pomíjivosti.

Jak to bylo

už nevím

jak to přesně bylo

znuděné slunce

leželo v mracích

zpocený sníh

se plazil pod kopcem

tamhle na rozcestí

se rozejdeme

možná jsem to řekl já

možná ty²³

²² NOVOTNÝ, Vladimír. *Spaní snivé, sny bez můr...*, Psi víno, roč. 11, č. 40, s. 41–42.

²³ SOJKA, Jan. *Oči krále havrana*. 1. vyd. Praha: Portis, 2009. s. 13. ISBN 978-80-7386-45-5.

3. Společensko-kritické verše

Nejvýraznějším prvek poezie autorů z této skupiny je výrazná kritika (ne)fungování soudobé společnosti. Autoři otevřeně hovoří jak o globální problematice vzájemné ignorace, neschopnosti porozumění a soužití lidského pokolení, neúctě k přírodě a naší planetě. Zde se pak často objevují zároveň utopicky laděné básně zpodobňující ideální stav.

Do zmíněného tematického okruhu jsou rovněž zařazeni básníci, kteří se obracejí i k menším společenským skupinám. Kritizují maloměšťáctví, lidskou povrchnost, neschopnost prosadit a vlastní názor a především za něj bojovat. Nechybí zde ani narážky na politicko-správní vedení státu

3.1 Daniel Hradecký

Autorem, který debutoval až po svých třiceti letech sbírkou *Muž v průlomu*, je Daniel Hradecký. Narodil se 21. 4. 1973 v Mostě a v severních Čechách také trvale žije. Vystudoval Gymnázium TGM Litvínov, poté se stal archivářem Ústavu archeologické památkové péče v Mostě (od r. 1994 do r. 2007). Jeho literární debut byl publikován až v r. 2004, a to, jak již bylo zmíněno, knihou *Muž v průlomu*. O pět let později, r. 2009, vyšla druhá jeho sbírka s názvem *V cirkuse Calvaria*. Přispíval do časopisů *Tvar* a *Psí víno*. Roku 2008 mu byla udělena cena Vladimíra Vokolka. Kromě psaní básní se věnuje také aforistice a kreslení.²⁴

Dílo Hradeckého se vyznačuje na jedné straně velkou promyšleností a množstvím kognitivních významů a odkazy k jiným spisovatelům, na straně druhé můžeme vidět velikou naléhavost a vyjádření hlubokých citů. Nejedná se tedy pouze o chladné reflektování skutečnosti, či naopak o duševní výlev chrlící jeden emocionální výkřik za druhým. V poezii Daniela Hradeckého můžeme vidět citově zbarvenou

²⁴ *Daniel Hradecký*. PLUGO. Kniha Zlín: Moderní nakladatelství, aktuální literární trendy [online]. Kniha Zlín, 2013 [cit. 2013-05-23]. Dostupné z: <http://www.knihazlin.cz/autori/daniel-hradecky>

výpověď o světě kolem, která má promyšlenou kompozici a každá z výpovědí má svůj určitý význam. Celkově má jeho poezie společenskokritický až existenciální ráz, vyjadřuje bezmocnost a zoufalství. Básně jsou nejen kritikou společnosti, ale i sebe sama. Nejedná se tedy o útočný soud a patetické vzývání k činu, spíše jen o hořkou reflexi skutečnosti.

Debutová sbírka *Muž v průlomů* je koncipována do tří částí: *Muž v průlomů*, *Tajemství neúspěchu* a *Za městem Mostem*. V této sbírce můžeme vidět promyšlenost kompozice, mnoho odkazů k jiným spisovatelům či historickým událostem. Jak sám autor v poznámce knihy uvádí: „*Tři knihy řazené zdánlivě bez soudnosti a souvislosti v tomto svazku vznikly na nepřímý popud slečny Markety Komloové v letech 2001 a 2002.*“²⁵

Řazení jednotlivých oddílů je gradační. V první části čtenáři naznačuje za pomoci děl jiných autorů tragédii, která se odehrává. Příznačná je báseň *Čtenářem apokalypsy*, která vyjadřuje katastrofu, jež se odehrává, tedy ničení krajiny a celé Země.

*Když odtroubili již čtyři andělé a v podstatě
proměnili Zemi v poušť, hle,
křížuje mrtvé nebe orel chroptě hlasem velikým:
„Běda (3x) obyvatelům země,
až zaznějí polnice tří andělů, kteří ještě netroubili!“
Vzápětí se pátý anděl pouští do Bohu-libého díla...“*²⁶

Druhý oddíl knihy, který je rozdělen do dvou částí (*Město, Venek*), pokračuje ve stejném duchu – kritický pohled na dění ve společnosti, vyjádření marnosti, pocitů smutku, hořkosti, nesmyslnosti počinání, nespravedlnosti a paradoxů ve světě. Poukazuje nejen na katastrofy přírodní, národní či politické, ale také na osobní tragédii člověka.

*Nikdo nemá moc, moc má nás:
Policista jako hoch byl bit jak žito.*

²⁵ HRADECKÝ, Daniel. *Muž v průlomů*. odp. red. Petr Kurka. 1. vyd. Praha: ORPHEUS - Petr Kurka, 2004. s. 77. ISBN 80-903310-1-7.

²⁶ Tamtéž, s. 9

*Králi je konfiskována pomazaná hlava.
Kardiochirurg umírá na infarkt.
Otec národa je pro smích dětem.
Milující bere na sebe břitvu pro lásku,
která je přece nový život, život vůbec
a Slunce zemře na své světlo.²⁷*

Třetí část *Za městem Mostem* je jakýmsi vyvrcholením celé sbírky. Ve čtyřdílné skladbě se opět setkáváme s množstvím náznačků, narážek, odkazů a konotací. Opakují se motivy z předchozích dvou částí (např. andělé, vina, smrt, orel...). Básník uvádí některé významné události z historie, popisuje, jak je město působením různých vlivů utvářeno. „Jde o panychidu, neboť města už není, bylo pohřbeno. Jen neosobní sídliště okolo a stále přítomná gigantomachie všech těch kráčejších bagrů, zakladačů, železné džungle chemičky...“²⁸

*Všechno už vždycky tudy kráčelo:
Österreich, ČSR, Reich, ČSR repríza,
ČSSR, málem SSSR, ČR ...
Nejméně sedm mrtvých moudrých klaunů
chrochtalo zde noci obměnu své
ornamentální a dementální mantry:
„Když už BAGR jednou je,
tak má koukat, aby byl ... hle-bl-chrr-ble.“
Není Ti pomoci, neboť nakračuje
půlnoc Jiného Velkého Roku Vlka.²⁹*

²⁷ Tamtéž, s. 34

²⁸ KOVÁŘÍK, Mirek. *Sedmibolestně láskyplný muž v průlomou*. Tvar. roč. 16, č. 4, s. 20. ISSN 0862-657X.

²⁹ HRADECKÝ, Daniel. *Muž v průlomou*. odp. red. Petr Kurka. 1. vyd. Praha: ORPHEUS - Petr Kurka, 2004. s. 71. ISBN 80-903310-1-7.

Pět let po vydání *Muže v průlomu* vyšla druhá kniha Daniela Hradeckého *V cirkuse Calvaria*. Stejně jako *Muž v průlomu* obsahuje sbírka mnoho odkazů, konotací a paradoxů. Básně však již nejsou tak zřetelně koncepcipovány. Některé skladby dokonce působí jako bezmyšlenkovité kladení všemožných vizí bez logické návaznosti.

„Básník se tu s námi nemazlí, to je ta pozice síly. Mnohomluvně popisuje své uvelebování se v parku za účelem psaní. (Tady jsem si vzpomněl na některé výtečně zarputilé popisy banalit z knihy Vladimíra Pavloviče 89 míst k sedění; tam však jde o vsutku zaujaté vidění, kdežto zde počáteční bezradnost jen maně přerůstá v ideu.) Závěr textu posléze přinese docela působivou, ovšem též příznačně nevážnou, unikavou, do sebe zachumlanou vizi „osobního nohejbalu“, jež skuteční nohejbalisté hrají před zapisovatelem (ke své nevoli) pouze v jeho snu... Dobré, zvláštní. Ale co naplat, vize se topí v řidíně slov, jež jako by měla už jinou funkci než jít k věci; jen se sama v sobě povídavě koupou jako v pění.“³⁰

Jasnější smysl pak nalézáme u krátkých aforistických básní, které odráží Hradeckého umění zacházet se slovy, především s jejich formálním i sémantickým významem.

*Všichni se s klíčem v ruce
hnali k zamčeným dveřím.
Zámek byl brzy obklíčen.*

*Umělec na volné noze,
do které se dává sněť.
Upracoval by se k smrti, jen být zdrav.*

*Proslul jako přední sirotek.
Vždycky špatně začínal tam,
kde jiní už dávno dobře skončili.³¹*

³⁰ ŠTOLBA, Jan. *Okupace neposkvrněného papíru: V cirkuse Calvaria Daniela Hradeckého*. A2 [online]. 2005-2014, roč. 2010, č. 13 [cit. 2013-05-25]. Dostupné z: <http://www.advojka.cz/archiv/2010/13/okupace-neposkvrneneho-papiru>

³¹ HRADECKÝ, Daniel. *V cirkuse Calvaria*. 1. vyd. Zlín: Kniha Zlín, 2009. s. 150. ISBN 978-80-87162-54-5.

Hradeckého umění spojovat hloubku s plytkostí, vážnost s vtipem, konkrétnost s abstraktností prochází celou sbírkou. Rozporné či zdánlivě nesouvisející prvky jsou umně spojovány v básně plné fantazie a snovosti. Užitím různých motivů (život, smrt, síla, slabost, pravda, lež, svět, vůle, myšlení) je ve sbírce *V cirkuse Calvaria* poukazováno na problémy společnosti, na podstatu života a světa či na sílu lidské vůle. Příkladem může být následující báseň:

Ideální ostrov:

*Leží mimo všechny plavební trasy,
aniž jej znají mapy.
Je dokonale obkroužen korálovým útesem.
Zdroje pitné vody zcela chybí.
Jeden bývalý atol, dnes solná pláň.
Žádné ptactvo, natož lovná zvěř.
Uprostřed tohoto ráje pak ční olbřímí
kamenisko, hora vichrů, přesněji činná sopka*

—

*Je snad jasné, že se jedná o sám střed světa,
jeho pupek i falos i žhavé srdce,
proto zde kotví a sídlí nikoli šílený,
ale nanejvýš přepychově přičetný
matematik, který své výpočty koná
přímo na skaliska posvěcenou křídou.³²*

Autor hned v počátku básně nabízí prostor ke snění – představa ideálního ostrova. Ovšem v následujících řádcích se setkáváme s poněkud neobvyklou představou. Tento ostrov rozhodně nesplňuje klasičtější představu o ráji. Z fantazijní představy nás vytrhává konkrétním sdělením *Je snad jasné, že se jedná o sám střed světa*, načež nám básník metaforickým sdělením opět naznačuje hloubku veršů a nutí nás přemýšlet. Ideální ostrov v básni je místo, které nesplňuje základní podmínky pro přežití a je v podstatě nedosažitelné pro lidi. Přesto je obydlen matematikem, jenž není

³² HRADECKÝ, Daniel. *V cirkuse Calvaria*. 1. vyd. Zlín: Kniha Zlín, 2009. s. 133. ISBN 978-80-87162-54-5.

šílený. Je *nanejvýš přepychově přičetný*. Právě on si je moc dobře vědom reality a svou posvěcenou křídou zaznamenává procesy svého myšlení přímo na prostor tohoto středu světa.

Přestože se od sebe sbírky *Muž v Průlomu* a *V cirkuse Calvaria* poněkud liší, rukopis Hradeckého je zřejmý. Básně vyjadřují kritický pohled na okolní svět a společnost, jsou plné náznaků, odkazů, konotací a paradoxů. Poezie Daniela Hradeckého má spíše pochmurný ráz, mnohé básně vyjadřují pocity marnosti, smutku, hořkosti, zklamání a nespravedlnosti.

3..2 Ivan Pasadena

Současný český básník, autor filozoficko-antropologických esejí Ivan Pasadena (vlastním jménem Ivan Kopečný) se narodil roku 1978. Vystudoval v Praze Fakultu humanitních studií Univerzity Karlovy a Informační technologie na Business Institut. Nyní pracuje jako znalec technologií výroby kosmetiky a léčiv. Roku 2007 mu byla udělena cena Vladimíra Vokolka za třetí místo. Publikuje v literárně kulturním časopise *H_aluze*.³³

V roce 2006 vyšla první sbírka Ivana Pasadeny – výběr básní z let 2004–2006 s názvem *Antropotyjátr suma sumárum čaj rum bum*. Autor vydal tuto sbírku na vlastní náklady. Již z názvu je patrné, co zřejmě můžeme od sbírky očekávat. Neologismus „antropotyjátr“ odkazuje k osobě člověka a jakéhosi divadla. Slovo antropotyjátr naznačuje společensko-kritickou povahu básní. Část dětské říkanky „čaj rum bum“ odkazuje spíše k formě než k obsahu jednotlivých skladeb. Krátké texty skládající se převážně z jeden až dvouslabičných slov, také verše jsou tvořeny jen několika málo slovy, připomínají spíše dětské říkanky než básně. Autor mistrně využívá slova. Sestavuje často vtipné, někdy ale naopak až morbidní (např. kůzlata, kořata, laně), a zároveň úderné slovní hříčky. Využívá homonymii, zvukosled, aliterace a jiné básnické figury a tropy.

³³ *Ivan Pasadena*. Antropotyjátr: Stránky literárně-hudebního festivalu [online]. 2008 [cit. 2013-05-26]. Dostupné z: <http://backup.h-aluze.cz/antropotyatr/index4837.html?p=37>

myš mšice

*lev lvíce
ves svíce
plac plíce
člověk člověčice*

*právě vyplouvá
Poemova anarcha³⁴*

hnutí za nehnutí

*ulov si své nehnutí
mysli
smysly povisly*

*tříslý už
neteče krev³⁵*

Ivan Pasadena také často užívá výrazů z latiny, němčiny či angličtiny.

Where will you sleep the last night?

*v rohu
v bohu³⁶*

V básních se setkáme s odkazy, především na filosofy z období antiky (Sókratés, Marcus Aurelius), narážkami a paradoxy. Často je užíván motiv smrti, boha, strachu, marnosti, zániku, ničení atp.

Bez zvěři

není nic k večeri

*Bez lidstva
není zvěrstva³⁷*

Svět

*to nejsou jen
vraždy*

*to jsou jen
vraždy navždy³⁸*

³⁴ PASADENA, Ivan. *Antropotyjátr suma sumárum čaj rum bum: (výběr básní z let 2004 - 2006)*. Hradec Králové: Jaroslav Hřůza, 2006. s. 61. ISBN 80-903021-3-0.

³⁵ Tamtéž, s. 19

³⁶ PASADENA, Ivan. *Antropotyjátr suma sumárum čaj rum bum: (výběr básní z let 2004 - 2006)*. Hradec Králové: Jaroslav Hřůza, 2006. s. 46. ISBN 80-903021-3-0.

³⁷ PASADENA, Ivan. *Antropotyjátr suma sumárum čaj rum bum: (výběr básní z let 2004 - 2006)*. Hradec Králové: Jaroslav Hřůza, 2006. s. 98. ISBN 80-903021-3-0.

Tomáš Čada ve své recenzi *I pár slov dělá báseň* uveřejněné v časopise *H_aluze* charakterizuje sbírku Ivana Pasadeny *Antropotyjátr suma sumárum čaj rum bum* mimo jiné následovně: „Většina textů je vtipná, chytrá a často skrývá nějakou hlubší myšlenku. Kritika společnosti leckde bodne či vyloudí lehké pousmání. Nesrozumitelnost, která hrozí při přílišné stručnosti, se vyskytne málokdy, a i tehdy si čtenář pomyslí, zda není jeho chybou, že básníkovi nerozumí.“³⁹

Texty Pasadeny opravdu vyžadují pozorného čtenáře, který pod na první pohled jednoduchými verši a slovními hříčkami nalezne také hloubku myšlenky, která v básních nechybí, ať už se jedná o vyjádření nesmyslnosti lidského počínání, pocity marnosti a nepochopení či o upozornění na destruktivní konání lidí ve společnosti.

Druhá sbírka Ivana Pasadeny nese název *Poezmije* a byla vydána roku 2009. Hra se slovy je patrná již z názvu. Slovní hříčky a paradoxy také provází celou Pasadenovu sbírku. Rovněž je hojně využíváno různých básnických figur a tropů, jako např. na první pohled zřejmá aliterace v básni ze strany 26.

zuby zebou

zimou zorané pondělí

mlha reklam lamp

hned zrána nadělí

prototypy

protéz

prolezlých

do morku

kostí

chrobáky chorob

co nelze

zašlápnout⁴⁰

³⁸ Tamtéž, s. 75

³⁹ ČADA, Tomáš. *I pár slov dělá báseň*. H_aluze. 2008, č. 3, s. 6-7.

⁴⁰ PASADENA, Ivan. *Poezmije*. 1. vyd. Občanské sdružení H_aluze, 2009. s. 26. ISBN 978-80-904473-1-8.

Přestože hravost a nadsázka v poezii Ivana Pasadeny přetrvává, na rozdíl od jeho první sbírky *Antropotyjátr suma sumárum čaj rum bum* se mění délka skladeb a snad ji jejich propracovanost. Stále se setkáváme s kritikou společnosti. Objevují se motivy marnosti, zániku, samoty, autor dokáže zobrazit běžné životní situace v novém úhlu pohledu – jako povrchnost, ubohost a neužitečnost. Pasadena často přechází z veršů poetických k prvkům realistickým až naturalistickým.

*na svatého Martina
sněhy něhy princezno
zámek korunka a páv
v nich zlatem vyčůrané slovo
LOVE⁴¹*

„Společným znakem je oponování vůči konzumu a suché konstatování častokrát nelibé a zatuchlé skutečnosti, která profituje na lidské blbosti. I toto je však řečeno s jemným nádechem nadsázky a dá se říci, že i pokory.“⁴²

Ivan Pasadena je autorem, který dokáže čtenáři předat hloubku myšlenky – převážně kritika společnosti – skrytou pod hravou a často úsměvnou skladbou. Nenuceným způsobem vyvolává v příjemci smíšené pocity – pobavení a zároveň nutnost zamyšlení nad nepozitivní kritickou informací obratně skrytou ve verších a slovních symbolech.

3.3 Jan Kunze

Mezi současné autory společensko-kritických básní se řadí také Jan Kunze, narozený roku 1976 v Opavě. Vystudoval Vysokou školu báňskou - Technickou univerzitu Ostrava. Není jen uznávaným básníkem, ale také úspěšným zpěvákem, textařem elektrorockové skupiny KOFÉ-IN, hercem a dramaturgem. Aktivně se podílí na organizaci různých kulturních událostí. V roce 2009 vydal se svou kapelou album

⁴¹ Tamtéž, s. 24

⁴² Tamtéž, obálka knihy

Osobní vesmír a v roce 2011 natočil CD *Libertin*. Na řadě autorských čtení, festivalů a kulturních akcí vystupuje s hudebně-recitačním projektem (od r. 2004), se kterým roku 2010 vydal album *Hlavně nepanikař!*. Jan Kunze také publikuje v časopisech *Host* a *Protimluv*.⁴³

V roce 2004 vydal svou první sbírku s názvem *Hičhaikum*. Kniha byla dosud publikována již ve třech vydáních (2004, 2005 a 2009). Ve skladbách, které jsou orientované převážně na sociální tematiku, se odráží autorovo působení v oblasti hudby, zájem o východní filozofii a cestování. Některé texty, které jsou obsažené ve sbírce *Hičhaikum*, byly dokonce původně určené pro jeho bývalou hudební skupinu. „*Hičhaikum* vzniklo převážně na cestách, ty odkazy jsou tam zcela zřejmé. Něco jsem psal v Mexiku, něco v USA, velká část textů vznikla ve Skandinávii, kde jsem byl s kamarády. Dánsko, Norsko, Švédsko, Finsko. Najdeš tam vliv zenu, Carlose Castanedy a samozřejmě věčný leitmotiv ženy.“, uvádí Kunze v rozhovoru s Bárou Turkovou.⁴⁴

Název knihy je složeninou anglického „hitch-hike“ (= stopovat) a japonského „haiku“ – drobná forma japonského lyrického básnictví, která je členěná na verše s počtem

slabik 5–7–5. Kunzeho inspirace východním světem již byla zmíněna. Nejedná se však pouze o formu básně haiku. Jeho skladby jsou rozsáhlejší a také počet slabik je různý. Drží se spíše přírodní lyrické roviny (ovšem i tato rovina je často narušena). První část názvu sbírky pak poukazuje na život člověka, který se na své cestě setkává s různými lidmi, ocitá se na rozmanitých místech a v rozličných situacích. Hra se slovy v názvu sbírky poukazuje na autorovu hravost a obratnost při používání slov. „Inspirace světem východních kultur, především zenovým buddhismem, zde naštěstí nemá podobu sdělování filozofických moudr a poznanych pravd. Autor zůstává důvěryhodným právě proto, že jejich věkovitý klid a neměnnost dokáže soustavně narušovat a rozrušovat.“⁴⁵

Kunzeho texty se většinou drží v rovině přírodní lyriky s hloubkou a moudrostí typickou pro východní poezii. Výrazným prvkem je smyslové vnímání skutečnosti. Básně však mnohdy přechází do snovosti a fantazírování, někdy kritičnosti. Ve

⁴³ *Jan Kunze*. *Perplex: malé nezávislé nakladatelství* [online]. 2006-2013 [cit. 2013-05-26]. Dostupné z: <http://www.perplex.cz/autori-jan-kunze.html>

⁴⁴ TURKOVÁ, Bára. *Jan Kunze: Láska, sex a jiné násilí*. In: *StudentPoint.cz* [online]. 2013 [cit. 2013-05-29]. Dostupné z: <http://www.studentpoint.cz/261-nazory-komentare/8711-jan-kunze-laska-sex-a-jine-nasilii/#.UaXR82ETVQE>

⁴⁵ *HIČHAIKUM / JAN KUNZE*. *Perplex: malé nezávislé nakladatelství* [online]. PERPLEX, 2006-2013 [cit. 2013-05-31]. Dostupné z: <http://www.perplex.cz/knihy-hichaikum.html>

skladbách nenacházíme vyrovnanost a životní klid. Autor také mnohdy využívá ironie a sebeironie.

Padesát

*Za oknem jazz
a tady zima
co platí?
vždyť jaro teprv přichází*

*ty tóny piana
jak kapky
mají v sobě cosi
z bleděmodré barvy⁴⁶*

Inspirace východní filozofií je v básních zřetelná, ale není dominantní. Ve skladbách sbírky *Hičhaikum* převažuje záznam smyslového vnímání skutečnosti a snovosti spojený s jistým odstupem a ironií.

Roku 2007 vyšla druhá Kunzeho kniha s názvem *Po tmě chuť*. Sbírkou obsahuje tři básně doprovázené ilustracemi grafičky a malířky Lenky Sýkorové. Na rozdíl od první sbírky *Hičhaikum* jsou skladby v *Po tmě chuti* epické. Příběh je provázen senzitivitou a úzkostnými pocity nepochopení, marnosti.

*(...) všechno začalo být divné
domy se nakláněly a svíraly ulici
pevněji než kdy předtím
nebylo kam!
nebylo kam!
dlažba se vlnila pod nohama chodců
a vydávala děsivé skřípající zvuky (...)⁴⁷*

⁴⁶ KUNZE, Jan. *Hičhaikum*. 1. vyd. Tišnov: SURSUM, 2004. s. 23. ISBN 80-7323-068-2

⁴⁷ KUNZE, Jan. *Po tmě chuť*. 1. vyd. Opava: Perplex, 2007. s. 12. ISBN 978-80-903908-1-2

V roce 2008 byla vydána Kunzeho kniha Dekadent dezert. Texty sbírky jsou rozsáhlejší a propracovanější. „Spektrum barev, jimiž Kunze svůj básnický prostor nasvěcuje, je jakoby zredukováno na základní trojici černá – červená – bílá, v nichž je vyvedena i grafická úprava sbírky.“⁴⁸ Celá kniha je doplněna ilustracemi Jana Gřeška inspirované uměním street-art, graffiti či komiksovou kresbou. V knize je obsaženo osm černobílých grafik ve stylu moderních výtvarných technik.

„Nezastupitelné místo mají v Kunzeho básních výrazy vyjadřující zvuky. Výstižně dotvářejí atmosféru básnických příběhů: tlumený hovor šelestí v kavárně, slova zanikají v příliš hlasité hudbě dunící v nočním podniku, naléhavě zvoní telefon, nesnesitelně cinkají „kurosawovské“ rolničky. Nelze opomenout ani magickou hru čísel – čtveřice oddílů sbírky obsahuje 7, 13, 13 a 7 básní. Tato struktura jen podtrhuje ucelenost sbírky.“⁴⁹

Celou sbírku provází motiv města. Město je dějištěm života i nudy a zániku, naděje i skepse, místem, kde se odehrávají nejrůznější životní osudy a vztahy. „Dekadent Dezert je o životě ve městě v takovém tom postpubertálním věku, se vším, co to obnáší. Večírky, lásky, sex, ale i ten známý pocit samoty uprostřed davu, možná proto je to mladším čtenářům tak blízké.“⁵⁰

Andělé našeho města

hlavně nepanikař

všechno dobře dopadne

ptáci se rozletí a zamávají křídly

město se probudí tak jako jindy

ráno se tramvaje rozjíždí do všech stran

⁴⁸ DEKADENT DEZERT / JAN KUNZE. Perplex: malé nezávislé nakladatelství [online]. PERPLEX, 2006-2013 [cit. 2013-05-31]. Dostupné z: <http://www.perplex.cz/knihy-dekadent-dezert.html>

⁴⁹ SATKOVÁ, Naďa. Jan Kunze – Dekadent dezert. In: Netkultura.cz [online]. 2006 - 2008 [cit. 2013-05-31]. Dostupné z: <http://www.netkultura.cz/literatura-recenze/jan-kunze-dekadent-dezert.html>. ISSN 1802-0526

⁵⁰ TURKOVÁ, Bára. Jan Kunze: Lásky, sex a jiné násilí. In: StudentPoint.cz [online]. 2013 [cit. 2013-05-29]. Dostupné z: <http://www.studentpoint.cz/261-nazory-komentare/8711-jan-kunze-laska-sex-a-jine-nasilii/#.UaXR82ETVQE>

*prázdné ulice se plní životem
všechno se zrychluje
jsme andělé našeho města
dekadenti francouzské příchuti
bezstarostní a sladce unavení
kouříme aby se nám s té výšky
nezatočila hlava*

*na nebi je jasno
a v nás?*

hlavně nepanikař⁵¹

V básních se mísí situace každodenní reality s představami a snovostí. Autor jakoby popisoval a reflektoval dění běžného života, jehož je sám účastníkem. Situace nudy nesmyslnosti, vztahů i milostných prožitků jsou ironizovány a nahlíženy s jakýmsi odstupem, zároveň však velmi citlivě a s hloubkou. Právě láska a milostný cit jsou ústředními motivy, které provází celou sbírku. Plně je tomuto tématu věnována třetí a čtvrtá část knihy (Krásné hříšné věci, A ty (?)). Ženy jsou pojímány z mnoha různých úhlů pohledu – od nezajímavých a nudných po divoké dokonalé bohyně či křehké nedospělé krásky. Stejně jako vidíme na ilustracích knihy osamocenosť postav vyjadřujících svůdnost či zoufalství, vyplývá z básní osamělost člověka ve městě plném lidí, v životě.

Poezie Jana Kunzeho bývá označována jako „rocková poezie“. V žádné ze sbírek nechybí tematika města, žen a vztahů. Jednoznačně můžeme říci, že básně jsou v dnešní době něčím výjimečným, zvláštním a originálním, ať už svou formou (zvláště ve sbírce Hičhaikum) či obsahem.

⁵¹ KUNZE, Jan. *Dekadent dezert*. 1. vyd. Opava: Perplex, 2008. s. 17. ISBN 978-80-903908-5-0.

3..4 Josef Straka

Josef Straka je spisovatel a psycholog, který se narodil 1. 12. 1972 v Jablonci nad Nisou. Roku 1997 úspěšně ukončil studia psychologie na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze. Tam následně pracoval jako interní doktorand a později získal v Psychologickém ústavu Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze pozici odborného asistenta. V oblasti psychologie se věnoval především dopadům globalizace a re-lokalizace na psychiku člověka, psychologii turismu a služeb, ekonomické psychologii a psychologii práce a organizace. Straka publikoval své příspěvky z oboru psychologie v časopise Psychologie v ekonomické praxi nebo v publikacích Globální ekonomika a psychologie práce, Vybrané psychologické problémy globalizace a transformace, Člověk a proměny současného světa-možnosti a rizika, Kvalitativní přístup a metody ve vědách o člověku atd. V roce 2008 začal Josef Straka pracovat také jako knihovník ve Městské knihovně v Praze. Kromě toho se věnuje organizaci různých sociálních a kulturních akcí (výstavy, autorské večery).⁵²

Od roku 2000 pracuje pro literární revue Weles, v níž působil v letech 2004 až 2008 jako redaktor, a zde také publikoval mnoho svých básní a jiných textů. Dále publikoval v časopisech Tvar (zde r. 1995 sbírka Proč), Host, Pandora, Protimluv, ve Věstníku Společnosti Franze Kafky či v časopise Listy. Již roku 1994 byla knižně vydána sbírka a... jiné časy, o deset let později vyšla kniha textů Hotel Bristol a v roce 2005 sbírka Město Mons. Roku 2008 byla vydána kniha obsahující básně a krátké prózy Kostel v mlze. Josef Straka dále přispíval do různých almanachů, např. Almanach Cestou, Pastýř trudomyslných ovcí či Almanach Teplického Šlauchu. Jeho dílo je překládáno do polštiny (Piotr Kepski), srbštiny (Biserka Rajčić), angličtiny (Tihana a Marja Hamovic) a němčiny (Radovan Charvát).⁵³

Kniha Hotel Bristol byla vydána v roce 2005. Sbírka obsahuje 62 textů krátkých próz a básní v próze. Skladby jsou v podstatě zaznamenáváním různých obrazů – míst, situací, rozhovorů. Popis je stručný, okleštěný od zbytečných slov, poetických přívlastků a frází, přesto velmi výstižný a autentický. Po formální stránce Hotel Bristol připomíná deníkové zápisky. Sám autor v první krátké próze uvádí, že „*Psát znamená*

⁵² Josef Straka. Portál české literatury [online]. 2013 [cit. 2013-05-27]. Dostupné z: <http://www.czechlit.cz/autori/straka-josef/>

⁵³ Tamtéž

pamatovat si, střípky, souvislosti. Vzpomínky, jež kromě pro pisatele možná nemají žádnou cenu. Psát je totéž, co nezapomínat.“⁵⁴

Vše se mění, svět je variabilní. Žádné místo není stejné, každá chvíle v životě je různá. Jednou se octneme na místě plném podnětů, zvuků, vůní a barev, jindy se setkáme s tichem a nevyřčenými slovy.

Schaerbeek. Malá kavárnička plná vriskajících Turků, je jich všude plno, neustále hulákají a o něco se prou, tedy spíše jen někteří, ostatní se kdovíčemu už nejméně hodinu smějí. (...)⁵⁵

V knize se setkáme se dvěma obsahovými rovinami. Zaprvé to jsou situace odehrávající se v různých částech Evropy, konkrétně v hotelech, kavárnách či různých hospodách a barech. Druhou rovinu tvoří texty vzpomínkové (město Ustrnutí). Objevují se vzpomínky, na domov, na otce. „Lze směle prohlásit, že Strakovy texty mají existenciální ladění. Straka však není filosof, ale básník, proto nedefinuje, ale spíše naznačuje, lehce se dotýká pojmů jako bytí ve světě, pohyb, samota či ustrnutí.“⁵⁶

Knih je převážně psaná v er-formě a čtenář se prostřednictvím postavy Leona Zikrta dostává na různá místa a pozoruje jeho očima okolní svět. Leon navštěvuje různá evropská města, vchází do kaváren, barů, hospod, hotelů i zapadlých uliček. Na jeho cestách ho nikdo nedoprovází. Světem prochází sám a tyto chvíle klidu si plně vychutnává.

Berlín. Zbytnělé ulice, kterými proniká vítr. Kavárny ponořené v podzimní šed'. Listy jen zvolna spadávají na stolky nebo se snášejí k zemi a zapadají mezi kamenitou drť, na které se sedí na starých stoličkách, přinesených odněkud ze sklepů či púd. Vše působí tak, jako by se právě zastavil čas. „Nyní,“ řekne se, „naprosto doopravdy.“ Nikdo z přítomných nemluví. Není to ticho, kdy si nemáme co říct, ale ticho, kdy se

⁵⁴ STRAKA, Josef. *Hotel Bristol*. Praha: Cherm: Medard, 2004. s. 7. ISBN 80-86370-15-1 (Cherm), 80-902493-4-5 (Medard)

⁵⁵ Tamtéž, s. 9

⁵⁶ ŠPÁNEK, Petr. *Straka, Josef: Hotel Bristol*. In: iLiteratura.cz [online]. 2013 [cit. 2013-06-01]. Dostupné z: <http://www.iliteratura.cz/Clanek/16951/straka-josef-hotel-bristol->

čeká, co se teprve řekne. A klidně to může počkat až do druhého dne. Mlčí se, lokty zlehka opřeny o červenožluté laťové stolky.(...)⁵⁷

Proti krátkým prózám a skladbám s tematikou z cest jsou postaveny texty o domově. Prostředí je popsáno se smyslem pro detail. Toto místo je jakýmsi uzavřeným prostorem, kde se neděje nic zvláštního, čas plyne pomalu a beze smyslu. Člověk jakoby ani nežil. Velmi častý je motiv lži a s ní spojené marnosti a nesmyslnosti.

Ještě si pamatujeme...

Židle v kuchyni. Ozdobná zástěra pověšená na zdi a okénko, které se v zimě v tuhých mrazech nedalo otevřít. Ještě si pamatujeme. Šicí stroj jako dekorace předpokoje. Ještě... Košíky plné hub. Žlutý koberec. Nakonec otevírání otcových vrátek a cesta do školy. Ještě se plně nevnímal svět. Doma jiné zprávy než venku. Tvá tvář za těmi bílými dveřmi musí být dokonalá. Věříme. Nesmíme nic prozradit. Život se kolébá na vlnách nedořečenosti a: zklamání. Lež ulpívá na rtech, na nábytku, na klíče bílých dveří. Hlavně nic neprozradit.

Lež zasutá, usazená, živá: naše.

Už se zase nemluví. Kolik hodin je tento dům osamělý, protože nikdo nemá sílu promluvit jako první. Blíží se Vánoce. Otec schází ze schodů a domlouvá průběh svátků. Usmíření a navázání hovoru. Všichni však ví, především otec s matkou, že je to jen na velmi krátkou dobu, že ti dole opět nesplní, co slíbili. Po desátém lednu se dům opět propadá do ledového ticha. Skleпávají se rampouchy a náledí před domem se posypává solí.⁵⁸

Jak již bylo zmíněno, kniha *Hotel Bristol* je výrazně existenciálně laděna. Pomalé plynutí času v textech nabádá i k pomalému čtení. Zároveň je mnohé pouze naznačeno či nevyřčeno, což nutí čtenáře zastavit se a přemýšlet nad podstatou bytí člověka, nad samotou, ustrnutím, marností či klamem.

⁵⁷ STRAKA, Josef. *Hotel Bristol*. Praha: Cherm: Medard, 2004. s. 12. ISBN 80-86370-15-1 (Cherm), 80-902493-4-5 (Medard)

⁵⁸ Tamtéž, s. 47–48

Podobnou formu i rozsah jako Hotel Bristol má Strakova kniha vydaná v roce 2005 Město Mons. Také se stejně jako v Hotelu Bristol setkáváme s postavou Leona Zirkta, který nás provází v krátkých prózách a prozaizovaných básních různými kouty Evropy. Předává nám atmosféru měst i vesnic, pokojů, ulic i dvorků. To vše nese příchut' existencialismu a osamocení.

V roce 2008 byla vydána kniha s názvem Kostel v mlze. Prostorem, který je dějištěm všemožných situací, je především město, ulice či uzavřený pokoj. Vidění světa je opět zprostředkováváno v útržkovitých obrazech. Znovu je poukazováno na prázdnotu slov. Mnohé je nevyřčeno, mnohé nedořčeno. Po planých slovech a tichu zůstává nezaplňená díra. Autor užívá mnoho záporových slov (nepronikají, nedořčit, nehledí, nedávají, nedocházejí...). Poukazuje tak na to, co by mělo být, ale není.

Kostel v mlze

Slova, která ke komusi nepronikají.

Vnímám jen počasí, jednotlivé kroky.

Černé boty, které se pomalu posunují

k centru města.

Zapadlé roky, neprožitá přítomnost.

A pak také slova jako Nikdy nebo Nyní je to

naprosto nemožné.

Znovu, snad po sté, nesouhlas.

Nutné se stává vynuceným

a celé se to až přespříliš opakuje...

*Kostel v mém rodném městě, kolem kterého
právě procházím, není pro samou mlhu na-
proto vidět. Zmizel v ní, stejně jako všechno
v této chvíli.⁵⁹*

⁵⁹ STRAKA, Josef. *Kostel v mlze*. 1. vyd. Praha: Cherm, 2008. s. 7. ISBN 978-80-86370-37-8.

V textech převládají pocity prázdnoty, stereotypnosti, bezcílnosti, osamocení, vykořeněnosti a hledání podstaty lidské existence. „Celá sbírka je prodchnuta kafkovskou atmosférou bezvýchodnosti, v níž se dá jen bolestně narážet, bezradně evidovat zřejmé, občas se zachytit nějakého předmětu – i ty však často chybějí, byly odstraněny, vystěhovány.“⁶⁰ Člověk se cítí odcizený světu, vzdálen domovu, vykořeněný a osamělý. Vše, co bylo kdysi důvěrně známé, se stává vzdáleným a cizím. Všechno naše jednání se stává stereotypním a prázdným. Zbytečnost vidí básník i v partnerských vztazích – jakoby ani nikdy nebyly. Zůstávají jen prázdna slova nebo ticho.

Motiv mlhy, který se objevuje již v názvu, provází básně v celé sbírce. Mlha značí zapomnění. Některé události v životě člověka i v dějinách společnosti jsou již překryty hustou šedou mlhou. Ovšem někdy se přece jen mlha mírně rozestoupí a události se znovu vyjeví. Matné vzpomínky vždycky zůstanou. Druhým hlavním motivem, jež můžeme vidět už v názvu knihy, je kostel. Také kostel je již člověku vzdálen. Nelze se do něj uchýlit, neposkytuje útěchu, ale nelze se od něj ani úplně odtrhnout. Neustále jsme k němu přiváděni zpět, procházíme kolem něj, kostel je v mlze, ale pořád zde stojí, připomíná nám minulost i neblahou přítomnost. Dalším velmi zřetelným motivem je čas. Čas, který neustále ubíhá a není možné jej zastavit ani vrátit, což v nás vyvolává pocity marnosti, úzkosti a strachu ze své vlastní existence.

„Kostel v mlze v sobě pozoruhodným, těžko zaměnitelným způsobem mísí snovou atmosféru a prožitky (včetně prázdna od prožitků) v až příliš reálných kulisách města a všech jeho propriet. Jako by jakási skrytá jemnost neustále narážela na tvrdé kontury reálného světa – a musela se pokaždé znovu utkat s vědomím, že tohle je to jediné místo k přebývání.“⁶¹

Strakova poezie je plná náznaků a nedořečených vět. Významnou roli v jeho textech hraje čas. Čas, který líně plyne a je nedůležitý, nebo naopak rychle běží a člověk jej nemůže zastavit, až je mu z té bezmocnosti úzko. Straka rozhodně dokáže slovy působit na čtenáře a prostřednictvím textů navodit atmosféru a předat náladu a vzbudit zamyšlení.

⁶⁰ MARTÍNKOVÁ-RACKOVÁ, Simona. *Fascinace šedí*. In: A2 [online]. 2005–2012 [cit. 2013-06-02]. Dostupné z: <http://www.advojka.cz/archiv/2009/10/fascinace-sedi>. ISSN 1803-6635.

⁶¹ Tamtéž

3..5 Kateřina Bolechová

Jednou z mála současných básnířek zastupujících společensko-kritickou poezii je Kateřina Bolechová, narozená roku 1966 v Českých Budějovicích. Po maturitní zkoušce studovala nástavbu oboru radiologický laborant, studia však nedokončila. Vystřídala několik zaměstnání, od roku 1991 pracovala více než tři roky jako krupička v Casinu. Dnes pracuje dlouhodobě v oboru obchodu a služeb. Roku 2007 se stala členkou redakční rady časopisu *Psí víno* (do r. 2009), zde jí vyšly některé texty a dvě básnické sbírky - *Rozsvícenou baterkou do pusy* a *Antilopa v moři k majáku daleko má*. Texty Bolechové byly dále publikovány v časopisech *Host*, *Tvar*, *Weles*, *Protimluv*, *A tempo revue*, *Britské listy* aj. V roce 1994 se umístila na třetím místě v kategorii próza v literární soutěži *Hořovice Václava Hraběte*. Od roku 2000 se Kateřina Bolechová věnuje také tvorbě koláží. Její dílo z této oblasti můžeme vidět např. v knize *Stephena Foehra Storyville Věčný boj o lásku, sex a prachy*.⁶²

V edici STŮL vyšla roku 2007 sbírka *Rozsvícenou baterkou do pusy*. Volný verš, kterým jsou psány všechny básně obsažené ve sbírce, vyjadřuje autorčin smysl pro detail a ironický humor. Kateřina Bolechová píše otevřeně, na květnatá slova a zkrášlující přívlastky u ní rozhodně nenalezneme. S ironií a vtipem zároveň vzpomíná na různé situace ve svém životě. Setkáme se s určitými událostmi z dětství, autorka popisuje vztahy s muži i situace jakoby právě proběhnuté, jejichž atmosféra stále přetrvává a intenzivně působí. Je proti sobě postaven svět dětský a svět dospělých. „To, čo nám Kateřina Bolechová ponúka vo svojich dvadsiaticichôsmich básňach, mimovoľne pripomína návrat do detstva, k jeho vôni, rozostreným predmetom a tváram, do obdobia nevedomelého strachu, ktoré sú pre ňu už bezpečne zakonzervované. Tento dojem sa vždy pozvoľna rozplynie na miestach, kde už ‚Veľká‘ Kateřina ostáva v ironickom údive nad sofistikovanosťou dospelého sveta (...)“⁶³

Pamatuji

jak otec spravoval rezervoár

na záchodový prkýnko

⁶² *Kateřina Bolechová*. Portál české literatury [online]. 2013 [cit. 2013-05-27]. Dostupné z: <http://www.czechlit.cz/autori/bolechova-katerina/>

⁶³ *Kateřina Bolechová*. In: ROVART: Portál pre súčasné umenie [online]. [cit. 2013-06-04]. Dostupné z: <http://www.rovart.com/sk/archiv.php?id=720>. ISSN 1337-7167.

*přiložil další
navrch židličku dřevěnou
takovej třípatrovej dort
když jsme ho našly
vypadal jako turista
co se vleže obdivuje vodopádu
měl otřes mozku
poprvé jsem ho viděla plakat⁶⁴*

Jak již bylo řečeno, Bolechová volí slova bez servítků. S otevřeností popisuje určité situace a obrazy, k tomu dodává nádech ironie a chladného naturalismu. Vše pak vyznívá vtípně, humorně.

*Rozesmála mě
na vagóně nastříkaná
pička s dlouhýma nohama
proti ní mužův
taktěž na nohou
Freude co bys tomu řekl
kdybychom bez hlav bez těl
kráčeli po ulicích
na nožkách
přirození⁶⁵*

Druhá sbírka vydaná roku 2009 v edici STŮL nese název Antilopa v moři k majáku daleko má. Rukopis Bolechové je opět zřejmý. Naprosto otevřeně a bez přikrášlování nám servíruje slova, která obratně skládá do volných nevázaných veršů. Ve svých textech se opět uchyluje do dětství, ovšem mnohem častěji se setkáme s tematikou stáří. Bezmocnost a nemohoucnost stáří i další neduhy, které k tomuto věku patří, vyvolávají pocity úzkosti a strachu z nevyhnutelné budoucnosti.

⁶⁴ BOLECHOVÁ, Kateřina. *Rozsvícenou baterkou do pusy*. sv. 5, ed. STŮL, Psí víno: Praha, 2007. s 32.

⁶⁵ Tamtéž, s. 18.

*Šedým zákalem
prohlížel si prsten snubní
-Byl jsem ženatý?!
Meješ ty okna vážně rychle-
Odsud nikdy nebylo vidět
střechu divadla
v bezvětrí okoralý herec
nad vybilým jevištěm dvora⁶⁶*

Tyto básně jsou prokládány skladbami s tematikou vztahů, o kterých píše cynicky se suverénností, ironií a postojem emancipované ženy. „Všechny ty obrazy ponižených, uražených, na okraj vytěsňených žen působí sice tu a tam přesvědčivě, ale vždy nakonec zástupně – jako symboly ještě něčeho důležitějšího, ještě nějakého svatého boje, který je povinen postavit se za ženské prožívání světa.“⁶⁷

*- Za každého se večer desetkrát pomodlím
ale za toho hajzla ne-
Když jsem k nim jezdívala
jako dítě
sedával u okna na stoličce
vždycky před něho se samozřejmostí
postavila talíř a podala mu přípor
vypadalo to laskavě
tenkrát se nikdy nemodlila⁶⁸*

Vedle tvrdosti, cynismu, ironie a sebeironie můžeme vidět i prvky existencialismu, verše vyjadřující pocity izolovanosti člověka, jeho úzkostné lpění na minulosti, která je však již nenávratně pryč či strach z budoucnosti - stárí. Vedle

⁶⁶ BOLECHOVÁ, Kateřina. *Antilopa v moři k majáku daleko má*. 1. vyd. ed. STŮL, sv. 17. Praha: Psí víno, 2009. s. 10. ISBN 978-80-904162-8-4

⁶⁷ CHROBÁK, Jakub. *Výbor, nebo sbírka básní? Z obojího trochu*. In: Tvar. roč. 21, č. 10. s. 22. ISSN 0862-657X.

⁶⁸ Tamtéž, s. 21

humorné stránky plné ironického vtipu má tedy poezie Kateřiny Bolechové také svou vážnou tvář.

3..6 Ondřej Macura

Středoškolský pedagog a spisovatel Ondřej Macura se narodil 3. 1. 1980 v Praze, kde také nyní žije. Studoval Filozofickou fakultu Univerzity Karlovy v Praze, obory slavistika a český jazyk a literatura. Ondřej Macura je autorem literárně historických studií, píše prózu i poezii. Jeho texty byly vydány v časopisech Tvar, Dobrá adresa a Weles. Jeho básně nalezneme mj. ve sborníku česko-francouzského festivalu poezie Poésies de Paris à Prague (Poezie mezi Prahou a Paříží) a italské antologii současné české poezie *Rapporti di errore*.⁶⁹

V roce 2007 vyšla první sbírka Ondřeje Macury *Indicie*. Kniha se skládá ze dvou delších skladeb (Beethoven, *Indicie*), jakýchsi pásem. Autor na sebe vrší slova a fráze, mnohdy převažuje právě spíše snaha vytvořit ze slov zajímavě znějící výpověď, jejíž obsah a hloubka jsou však opomíjeny. „Oba cykly se vyznačují kompoziční rozvolněností, rozmáchlou snahou široce se vyslovit, plasticky navrstvit dění niterné i vnějšíkové, zachytit přetržitost osobního, intimního času, který je vsazen do rozeklaného reliéfu doby.“⁷⁰ Verše první skladby se podobají Beethovenově hudbě a skládání, to je přirovnáváno k určitým situacím v životě člověka.

Koncert pro klavír a orchestr č. 3 c moll.

Už. Věčný souboj mezi smyčci a klavírem. Dotírají, přejíždějí

lesklé boky té velké otevřené nevěstky, žíně potrhány.

Černé fraky, zlaté zuby v ústech, lakýrky přimrzlé k bílé

noze smrti i

*k ponožce života. Červenomodré pruhy... obtisk čtyřlístku.*⁷¹

⁶⁹ Ondřej Macura. DatabázeKnih.cz [online]. 2008-2013 [cit. 2013-05-27]. Dostupné z: <http://www.databazeknih.cz/zivotopis/ondrej-macura-5518>

⁷⁰ ŠTOLBA, Jan. *Tančit se zrcadlem*. In: Tvar. roč. 18. č. 18. s. 21. ISSN 0862-657X.

⁷¹ MACURA, Ondřej. *Indicie*. 1. vyd. Praha: Tvar, 2007. s. 13. ISBN 978-80-903943-0-8.

Druhá skladba je směsí různých stylů, volně navazujících textů. Vedle sebe tu stojí poetické verše s pravidelným rýmem a hrubé, až vulgární části popisující drsnou realitu.

*V čajovně kouřit dýmku ve dvou,
spájet se tureckými čaji,
mlčení spojit s dávnou něhou,
těch, co se sotva znají,
mozek – mramorová deska,
co do ní vryješ, nezalepíš polibky
a provazy slz na oběšených slovech,
za chvíli možná usne,
vešla kráska
jen v tílku, jen v kůži a sukni-prstenu
kolem drobného zadečku, spolčnice na to:
„básníková múza“
co? – „básníková múza“ a:
„jak si představuješ svou múzu,“
řekla a škobrtla rtem o šálek,
(...)
zatímco dáma mé všednosti
popíjí čaj, vdechuje kouř,
neví, co je poezie, neví, co je sex,
neví, co je zabijáčka a řezník s abstraktními vzorci
na kožené zástěře neví, co je šepot,
třebaže šeptá, i když mlátí do tympánu,
neví, co je Antonín Sova u počítače v Městské knihovně,
že netopýr v kožené bundě je směšný,
zatímco Teréza Nováková je divně veselá,
když zpívá *Zieh hin, Wahnsinniger, zieh hin!*
v zákopech noci,
v hliněném ráji s červy,*

*než ji vzali k sobě.*⁷²

Jak můžeme vidět i v předchozí ukázce, autor se často odkazuje na slavné české spisovatele (Dyk, Erben, Čelakovský a mnoho jiných) a jiné významné osobnosti (např. Goethe). Někdy působí verše až pateticky, zvláště v momentech sebeoslovování či oslovování čtenáře formou různých zvolání:

*Račte poslouchati,
co vám chci zpívati.*⁷³

Přestože se v mnohých částech zdá, že Macura pouze vrší slova na sebe ve snaze o vytvoření zajímavě znějícího textu, pozoruhodná je jeho schopnost zacházet se slovy. Verše, které jsou v jednu chvíli poetické, jindy chladně racionální, evokují ve čtenáři návrat ze snů do reality. Hlubší myšlenka však vyžaduje časté zastavení se a usilovnější hledání.

O rok později byla vydána Macurova druhá básnická sbírka *Žaltář*. Básně publikované v knize vznikly v letech 2000 a 2001. Na první pohled si můžeme všimnout básnickovy ironie a sebeironie, s jakou jsou verše psány. Společenská kritika tak vyznívá humorně, ovšem stále je zde přítomna rovina vážnosti, která zanechává také stopu hořkosti. Sbírkou provází motivy zániku, smrti, konce nejen života, ale i vztahů a nadějí.

*Tak se ti se mnou rozešla. Zase.
Je krásný podzim... Ráno mi nechutná, je plné molů.
Z peřin se musím prokousat. Najít zřádlo
pro kočku. Je-li ti zima, vezmi punčocháče, říkal mi kdosi.*

*Jdu na výlet. Potkávám se s nimi na nádraží.
Mají s sebou psy. Marek má novou přítelkyni.
Moniku, Slovenku. Potkal jsem je už minulý týden,
teprve teď si ji ale prohlížím. Schvaluji mlčky. Je zpěvačka
„Jako vy píšete básně, já*

⁷² MACURA, Ondřej. *Indicie*. 1. vyd. Praha: Tvar, 2007. s. 23–24. ISBN 978-80-903943-0-8.

⁷³ MACURA, Ondřej. *Indicie*. 1. vyd. Praha: Tvar, 2007. s. 40. ISBN 978-80-903943-0-8.

*musím otvírat pusy. “ Navštívili jsme konstruktivistickou galerii v Lounech.
V hlavě mám žulu. Možná jsme kdysi spáchali veselou sebevraždu. Možná
jsme dole. Drolí se nám ústa, jak je tak otvíráme.
Možná jsme jenom hubeňoury.⁷⁴*

V průběhu sbírky dochází k určité přeměně, změně životního názoru, postoje. „Mezi první a poslední básní je vytyčen dramatický oblouk, nebo chcete-li příběh, ve kterém se lyrický hrdina sbírky ocitl na prahu zlomu, proměny, bodu nula, kdy se náhled na život převrací do jiné podoby...“⁷⁵

Sbírka nabízí mnoho formálních rovin textu. Setkáme se jak s fantazijními představami s motivy cest, s prozaizovanými básněmi v podobě deníkových zápisků, tak i s formou klasického sonetu. Vše však do sebe hladce zapadá a strukturu sbírky to nikterak nenarušuje.

*Projíždím krajem. Místo úst má plech.
Kočár a zapřažené dívčiny – nemůžou se vypřáhnouti z jech.
Hle, jejich germánské lebky a mozky,
je to tak velké. Celé kožené kalhoty ze sloních chobotů a bílé ponožky z kostí.*

*Ach, kolem šibenice už
své napřahuje prdelaté nářky!
Vyflusnout na ty mrchy, germánské Mařky,
jen kapku krkavčí něhy, huš...*

*aby se pohnuly už
aby hýbnuly zadkem,
aby z jejich rýh vylezli andílci
a též zatlačili... A ta, černá biložlutá, myslí na něho, určitě na*

⁷⁴ MACURA, Ondřej. *Žaltář*. 1. vyd. Praha: Literární salon, 2008. s. 26. ISBN 978-80-903932-3-3.

⁷⁵ ŘEHÁK, Jakub. *Přemýšlet o smrti a hledat řízek: Žaltář Ondřeje Macury*. A2 [online]. 2005-2012 [cit. 2013-06-11]. Dostupné z: <http://www.advojka.cz/archiv/2009/4/premyslet-o-smrti-a-hledat-rizek>. ISSN 1803-6635.

*něho myslí, jak v kočáru netrpělivě
žmoulá rukavice, jak z něj táhne moudrost a sliz.
Míjejí hroudy hadích hnízd.
Měsíc škube ptákem, jenž zobákem pole orá tklivě.⁷⁶*

Verše sbírky *Žaltář* upozorňují na negativní projevy společnosti, především na její hrabivost a hamižnost. Zároveň však autor využívá ironie a určitého odstupu, proto sbírka nenesení jen tíhu společenské kritiky, ale vyznívá i vtipně, humorně a trefně.

3.7 Pavel Josefovič Hejátko

Pavel Josefovič Hejátko se narodil 30. 9. 1975 v Rakovníku, dnes žije u Náměště nad Oslavou. Po prostudování svého rodokmenu objevuje, že mnoho jeho předků mělo ruský původ, a že jeho mužští předci z otcovy strany nosili vždy křestní jméno Josef. Pro vyjádření příslušnosti ke svým předkům si ke svému křestnímu jménu Pavel připojuje ještě druhé jméno – Josefovič.⁷⁷

P. J. Hejátko absolvoval SZeŠ v Jihlavě a poté úspěšně dokončil studia afrikanistiky a rusistiky na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity v Brně. Následně získal pozici odborného asistenta a na univerzitě přednášel. Od roku 1995 se věnuje umělecké tvorbě. Od roku 1993 do roku 1997 působil v undergroundové skupině Agony Conscience, která se proslavila i v zahraničí. Skupina vydala tři alba: *Soulless Reality* (1994), *Mass Demented* (1995) a *Look into the silence* (1996). Po roce 1995 píše Hejátko všechny texty pro Agony Conscience a tvoří také první básně. Od roku 2000 začíná pracovat jako novinář, píše především politické fejetony a odborné statě z oblasti etnologie. V té době také dokončuje svoji první sbírku *Hlenobyť*, která je vydána až roku 2002. Po zveřejnění fejetonu *Babylon se hroutí* po 11. září 2001 je zbaven svých mediálních funkcí. Začíná psát pod pseudonymy Josef Smutný nebo např. Pavel Slepý. Na konci roku 2002 nastupuje na místo redaktora art magazínu *Tetování*.⁷⁸

⁷⁶ MACURA, Ondřej. *Žaltář*. 1. vyd. Praha: Literární salon, 2008. s. 19. ISBN 978-80-903932-3-3.

⁷⁷ *Pavel J. Hejátko*. Osobnosti.cz [online]. 1996–2013 [cit. 2013-05-28]. ISSN 1801-5131. Dostupné z: <http://www.spisovatele.cz/pavel-j-hejatkocv>

⁷⁸ Tamtéž

Za svou druhou sbírku *Tanec kostlivců* získal v roce 2007 na festivalu v Gorinchemu (Holandsko) ocenění za nejlepší zahraniční dílo v kategorii poezie. Roku 2001 byl Pavel J. Hejátko nominován na objev roku v ceně Magnesia Litera. Jeho texty byly uveřejněny např. v časopisech *Psí víno*, *Protimluv*, *Obrys-Kmen*, *Tvar*, *A2*, *Totem* nebo *Divoké víno*.⁷⁹

⁷⁹ Tamtéž

4. Poezie všedního dne

„Básnickou materií je zde obecně sdílená realita a životní zkušenost. Autoři vycházejí z předpokladu, že skutečnost dokáže nabízet vjemy, které už samy o sobě obsahují určitý básnický potenciál. Setkáváme se zde proto nejčastěji s „pouhým“ popisem konkrétní zkušenosti, události, či dokonce „jen“ prostorové konstelace. Každá situace, ať již v ní jde o výčet prvků, které jí charakterizují, či popis nějakého příběhu, však současně ukazuje mimo svou faktickou (jazykovou) existenci. Takovou transcendující sílu mají především nejrůznější detaily, které unikají běžné pozornost, ale také jen jinak nasvícené všednodenní rituály. Ty pak převracejí a destruuji stereotypní vnímání a obracejí pozornost pod povrch, na skrytou mnohvrstevnatost dějů a jejich transcendentální smysl.“⁸⁰

Jak zmiňuje Balaščík ve svém popisu, východiskem díla je každodenní realita a zkušenost běžného fungování, kterou už často bývá často již tak zautomatizování, že jí přestáváme vnímat. Do této skupiny tudíž různým způsobem prostupují i tematické prvky ze všech ostatních skupin.

Již z názvu podskupiny vyplývá, můžeme v díle následujících autorů nalézt částečnou návaznost na poetiku Miroslava Holuba, Miroslava Floriana, Jiřího Šotoly, Karla Šiktance.

4.1 Iva Kůřilová

Autorkou jediné knihy *Snad že kašeš chuchvalce odrostlých pampelišek* je Iva Kůřilová. Narodila se 27. 10. 1982, vystudovala Pedagogickou fakultu Ostravské

⁸⁰ BALAŠČÍK, Miroslav. *Postgenerace. Zátíší a boje poezie 90. let 20. století*. 1. vyd. Brno: Host, 2010. s. 124. ISBN 978-80-7294-355-5

univerzity v Ostravě, obory český jazyk a výtvarná výchova. Její básně byly publikovány v časopise Host či v Literárním almanachu Wagon.⁸¹

V roce 2009 vyšla její první a dosud jediná básnická sbírka s názvem *Snad že kašleš chuchvalce odrostlých pampelišek*. Stejně jako název sbírky je jakýmsi neobvyklým obrazem, je celá sbírka plná veršů se zvláštními náznaky a výjevy. Fantazijní představy jsou spojené s metaforami vyjadřující především spoutanost člověka okolním světem a manipulaci prostupující celou společnost.

Kam jít?

přikovaná k židli

nechci vstát

dny se táhnou

smetou nás

*i s kameny*⁸²

Poezie Kůřilové je jistým způsobem zajímavá a originální. Neobvyklá básnická spojení a zvláštní obrazy však postrádají větší hloubku, naléhavost a myšlenky se jakoby ztrácí v neurčitu.

4.2 Jonáš Hájek

Český básník a hudebník Jonáš Hájek se narodil 12. 11. 1984 v Praze. Odmaturoval na hudebním gymnáziu a poté úspěšně ukončil studia hudební vědy na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze. Věnuje se hře na violoncello. Svůj básnický debut publikoval v časopise Obrácená strana měsíce, dále přispíval např. do Souvislostí, Tvaru či týdeníku A2. V současnosti žije v Praze a věnuje se práci

⁸¹ KŮŘILOVÁ, Iva. *Snad že kašleš chuchvalce odrostlých pampelišek*. 1. vyd. Praha: Protis, 2009. obálka knihy. ISBN 978-80-7386-062-2.

⁸² Tamtéž, s. 17

redaktora hudebního nakladatelství. V roce 2007 mu byla udělena Cena Jiřího Ortena za sbírku *Suť*.⁸³

Suť obsahuje verše sepsané v letech 2003–2006. Čtenáře zaujme v první řadě melodičnost a rytmika veršů, kterými jsou básně psány. Skladby obsahují mnoho básnických přívlastků a metafor, které korespondují s autorovým zájmem o hudbu. Tomu napovídají i jednotlivé figury, kterých nalezneme ve sbírce nepřehledné množství (např. *bubny předsudků*⁸⁴, *šustivý recitativ*⁸⁵ apod.). „K výběru lexika není Hájkovi co vytknout. Naopak se domnívám, že cit pro volbu slovní zásoby je nejsilnější stránkou jeho poezie. Čtenáře upoutají i originální básnické přívlastky, resp. genitivní metafory (plevelnatá zima, jedináček tmy, akvadukt samoty, bubny předsudků).“⁸⁶ Z hlediska formy je Hájkova poezie v podstatě bezchybná, působí celistvě, verše jsou plynulé a nenásilné.

Obsahově se básně zabírají tématy všední reality. Setkáme se se situací, kdy řídíme auto, procházíme se, posloucháme hudbu... Rovněž prostor je zachycen velice umně, s podílem imprese. Hájek tak činí běžné situace výjimečnými, ozvláštňuje každodenní realitu.

V básních si také můžeme všimnout kontrastu, a to především v kladení prvků poetických a nepoetických do veršů vedle sebe. Z vážnosti autor přechází pomocí vtipu a ironie do situací lehkých a humorných.

Koncert v Thomaskirche

Zůstávám v předsíni:

zevnitř jde renesanční zpěv,

zpoza vrat kašlání žebráků.

*Být mezi tím a hlídat kasičku.*⁸⁷

⁸³ *Autoři: Jonáš Hájek*. Portál české literatury [online]. 2013 [cit. 2013-06-16]. Dostupné z: <http://www.czechlit.cz/autori/hajek-jonas/>

⁸⁴ HÁJEK, Jonáš. *Suť*. 1. vyd. Praha: Agite/Fra 2007. s. 12. ISBN 80-86603-60-1.

⁸⁵ Tamtéž, s. 29

⁸⁶ HEJK, Jan. *Děravou kapsou všednosti*. In: *Tvar*, roč. 18, č. 15, s. 21. ISSN 0862-657X.

⁸⁷ HÁJEK, Jonáš. *Suť*. 1. vyd. Praha: Agite/Fra 2007. s. 42. ISBN 80-86603-60-1.

V podobném duchu je napsána i druhá Hájkova sbírka Vlastivěda. Opět se setkáme s autorovou snahou o melodičnost. Velká pozornost je věnována zvukové rovině. To se však bohužel mnohdy děje na úkor obsahu. Rytmus skladeb je narušován koncovými větnými předěly. Popis různých míst vyjadřuje kouzlo momentálního okamžiku, prchavost chvíle, rychlé plynutí času. V některých okamžicích se setkáváme s tím, že jsou básně spíše jakýmsi stručným, chladným výčtem než poetickou skladbou. Není výjimkou užívání cizích slov, někdy zbytečné až obtěžující.

Lipsko

*Jeden rok trávíš zde. V podkroví koleje.
Vycházíš z nutnosti. Vycházíš jako slunko –
s určitou pravidelností ti zaleje
předměstské chodníky i prsten Niebelungův.*

*Věž staré radnice a univerzity
vyrostly v parku jakoby stejně vysoké.
V paměti zadretý íver – našel jsi i ty.
I ty chceš vytáhnout, být chycen za loket.*

*Líbíš se někomu, někdo se tobě líbí.
Pár návštěv, rozhodnutí, planých iluzí.
Učíš se neplnit, pak neslibovat sliby.
Drúzou hrůzy být chycen múze do blůzy.*

*Poslední jezero. Jdeš bosou nohou v písku.
Pár párty. Noch eine Zigarettlänge.
V posledních hodinách, v noci nejvíc tenké
učíš hrát na cello prsatou harfenistku.⁸⁸*

Básně jsou spíše popisné, někdy je estetická funkce jazyka odsunuta do pozadí. „Hned v úvodní básni Hájek reflektuje pro svou dosavadní tvorbu klíčový problém

⁸⁸ HÁJEK, Jonáš. *Vlastivěda*. 1. vyd. Praha: Agite/Fra, 2010. s. 42. ISBN 978-80-86603-83-4.

relací mezi subjektem a realitou – přímý kontakt s realitou prezentuje jako nedosažitelný, cestuje spíše po mapě než v krajině, lapen médiem, které stanovuje, nikoli zprostředkovává realitu.⁸⁹ Verše mnohdy postrádají jiskru. Básník jakoby tvořil s nezájmem, apatií, psal už spíše ze setrvačnosti než z touhy po předání sdělení, které by mělo určitou hloubku a hodnotu.

Rušivě může na čtenáře působit i sklon k vysvětlování.

Stará procházka

*Ve vlhku pár chat. Ukazují k řece.
Tam mi někdo volá. Něco po mně chce.
Vím kdo, ale nebudu o tom mluvit.
Vydáme se po proudu. A pak zase
tou samou cestou zpátky. Nad hlavami
letadla stále v jedné přímce. V jednom
úhlu. V týchž desítkách metrů nad zemí.
Jedno za druhým odhalují břicho.*

*Na protějším břehu vlak. Té dopravy.
Po ruce pár otlučených baráků.
Štěkot útulku. Stmívá se, je leden,
přívoz mimo provoz. Proč jsou výlety
hodny básně? ptám se. Jeden za druhým
nám ukazují čas. Začnou a skončí.
Nejsou jenom chvíli. Víme si s nimi
rady. Někdy se i rýmují, jako*

*ty a ty před rokem. Ted' z maringotky
šlehne chlap. Za dvě pětky nás převezé.
A možná už jsme jako ti manaže-*

⁸⁹ PIORECKÝ, Karel. *Hájek stále stejně fotografický*. In: Tvar, roč. 21, č. 20. s. 20. ISSN 0862-657X.

*ři, o kterých vyprávěl Pepa Straka,
pro něž nejsilnějším bodem programu
byl zážitek chůze lesní pěšinou.
V Sedlci se ocitáme daleko
od našeho kobyliškého bytu.⁹⁰*

Poezie Jonáše Hájka zachycuje obyčejné, každodenní situace. V případě první sbírky jsou běžné věci a jevy nahlíženy jako zvláštní, originální a výjimečné. U druhé sbírky zůstává autor spíše v rovině popisné, vytrácí se kouzlo jeho poetiky a působivost veršů. Hájek si rád pohrává se slovy a s jazykem. Jeho verše jsou po zvukové stránce zajímavé a poutavé, jsou melodické, rytmické, často na úkor jejich obsahu.

4.3 Martin Skýpala

Martin Skýpala je autorem již pěti básnických sbírek. Narodil se v roce 1976 ve Valašském Meziříčí. Své místo pobytu mnohokrát změnil (např. Rožnov pod Radhoštěm, Opava, Světlá nad Sázavou, Ostrava...), nyní žije se svou rodinou v Praze. Vystřídal mnoho povolání, v současnosti se věnuje překladatelské činnosti, je jedním z redaktorů revue Protimlův a samozřejmě se věnuje také spisovatelské činnosti.⁹¹

První sbírka Martina Skýpaly vydaná v roce 2000 nese název Resuscitace. Kromě zachycení běžných, každodenních věcí nahlížených s jakýmsi zaujetím a jejich ozvláštňováním se setkáme také s mnoho fantazijními představami a metaforami. Všední realita je však mnohdy zaznamenávána až naturalisticky, verše obsahují vulgarismy a prvky nepoetické. Časté jsou básnickovy odkazy na jiné významné osobnosti, a to přímo jmenovitě (Bukowski, Ginsberg, Blake...) nebo i náznakem. Mnohdy se setkáme s motivem Boha.

⁹⁰ HÁJEK, Jonáš. *Vlastivěda*. 1. vyd. Praha: Agite/Fra, 2010. s. 29. ISBN 978-80-86603-83-4.

⁹¹ *O mně: Bio*. Básně, prózy, haluze [online]. 18. 1. 2007 [cit. 2013-06-16]. Dostupné z: <http://skypaluv.blog.cz/rubrika/o-mne>

IMPROVIZACE

*Mijím tě ve dvě hodiny odpoledne
Charles Bukowski umřel
z jeho vily na Melrose zřídili muzeum
Alen Ginsberg už taky není mezi námi
vosa umírá pod novinami
a já se jdu projít na náměstí
skřipání zubů
a dlažební kostky
kurva za domem šuká tykadla kunčofta
slikou kondomu
namísto pokožky
předkožka*

*Tohle je levná báseň
slzičky strychninu
mi přesto stékají z očí
Utajen drnčím o betonovou zed' maloměsta
obešnán
obelhán.⁹²*

Poezie je v básních personifikována a nahlížena jako něco, co člověka šírá, nepřináší úlevu, ale působí na básníka nepříznivě (*Nemám tě rád, Poezie*.⁹³ nebo: *Chci rozbít tuto poetiku, rozdrtit ji na prach / at' Poezie uchopí meč, Bůh a Poezie / Poezie je pytlíková polévka od Vitany / Aviril kterým si mažu konečník*⁹⁴ či např.: *To bylo tehdy / když mi střeva žrala klamná báseň*⁹⁵). Skepsi, kritiku a sebekritiku či vyjádření marnosti a utrpení můžeme vidět i v ostatních skladbách zobrazenou prostřednictvím různých symbolů.

⁹² SKÝPALA, Martin. *Resuscitace*. odp. redaktor Jakub Šofar. ed. Tvary, sv. 3. 2000. s. 9.

⁹³ Tamtéž, s. 4

⁹⁴ Tamtéž, s. 11

⁹⁵ Tamtéž, s. 13

MEZE

*Marně popadám dech
Ochraptělé sirény už nevarují
před mravenčími sny a ty se sárou ven
spásné i ničivé, černobílé i barevné*

*Klima uvádí poutníky do rozpaků
Na scestí*

*Shlízím dolů do studny
dolů na hrob který rozestýláš
a děkuju za tu lavinu výsad
střechýlů ledu
kterými bombarduješ moje modřemrtvě zmrzlé srdce
a anděly kteří se slétli a pátrají po příčině
mého hlasu*

*Za domem trávím krtky a slimáky
jedem v granulích jenž rozsypán
namísto žrádla pro psy
Šlapu po anglickém trávníku
a v mé nenávisti zdají se být přítomny
záblesky dobromyslné demence
anebo milosti Čísi?*

*Mravenci se klátí i se svými sny
aniž pochopí nápis na obalu
topí se v rozteklém nanuku
a nadávají na svět a bojí se.⁹⁶*

⁹⁶ SKÝPALA, Martin. *Resuscitace*. odp. redaktor Jakub Šofar. ed. Tvary, sv. 3. 2000. s. 8–9.

V roce 2007 byly vydány hned dvě sbírky Martina Skýpaly – *Alter Ego* a *Lžička medu*. Sbírkou *Alter Ego* vydal autor sám. Ve verších se odráží Skýpalův pobyt v Peterborough v Anglii. Napovídají tomu již anglické názvy některých básní (*house share, english nature, easy clean, god save the queen atd.*).

Tato sbírka se vyznačuje především prvky společenské kritiky. Současný svět je zachycován s dávkou ironie a sarkasmu. Autor upozorňuje na ztrátu hodnot, konzumní způsob života, neúctu a mrhání. Verše vyjadřují pocity smutku, zbytečnosti, marnosti a ztráty ideálů. Opět je spojována poetičnost s chladnou skutečností. Ze světa fantazie a snů nás autor vrací zpět do reality, která je popisována s naturalistickou přímostí.

old fletton (dvorky)

*pozlacené dvorky v předměstí
dvorky plné ledniček a koček
a všude plno harampádí
a listí, které sem vítr přivál
bůhví- odevšad

dvorky plné ledniček a listí
dvorky zarostlé maliním
dvorky skrývající nejedno tajemství

choulí se k sobě
mezi dřevěnými ploty
zvědavé, kdo je prozradí

peterborough, 3. 12. 2004⁹⁷*

vylučovací metodou

*každý si umí představit svůj domov
je to místo, kde poslepu trefíš na záchod
postupně tam odkládáš svršky v šatně
sundáš kravatu a už nejsi právník
svlékneš košili a stojíš jen v trenýrkách
a najednou víš, ne-li, kdo jsi,
pak alespoň, kým jsi býval

právě tak vylučovací metodou zjišťujeme
počet předčasně odepsaných snů
zrazených ideálů, prozrazených
tajemství
abychom se nakonec dozvěděli,
že to místo už dávno nikdo neobývá,
že na té adrese až dávno nikdo
nebydlí.⁹⁸*

Lžička medu je útlá publikace doplněná ilustracemi Lindy Kopecké. Opět se setkáme s pozorováním běžných prvků a jevů ve světě, které jsou však nahlíženy jako

⁹⁷ SKÝPALA, Martin. *Alter Ego*. Brno: Tribun, 2007. s. 3.

⁹⁸ Tamtéž, s. 14

výjimečné, unikátní. Verše vyjadřují pocity marnosti, často se objevuje motiv smrti, neúprosného plynutí času.

letní mozek

*skrz tenkou vrstvu alkoholu na hladině pita
zkouším pochopit agónii včely
snaží se ale de facto už je po ní
včela však může bodnout ještě
hodinu po tom, co se utopí
vkládám prst do sklenice
opatrně jako do kristova boku
a hledám ji, aby nezemřela
dřív než mi svěří své tajemství*

*

*dotyky chladivé prázdnoty
na hranici mezi alkoholem a smrtí
leží hluboké propasti.⁹⁹*

1:1 000 000

*život je těžký jak pražec pod kolejí
a my po něm kloužeme jak ryby po oleji
v jídelním vagónu štípe kouř do očí
ryba má kůrčičku, kuchař ji otočí
a vyklopí z pánve na čistý talíř
na zemi šupina, jak poslední halíř
vtisknutý do dlaně dobráku cháronovi
oběd ti chutná i vagón je jako nový
kuchař si mne ruce a jde chystat další
chod, co sis objednal, bude to řízek s kaší.
hladový cestující tě mávnutím ruky zdraví
namísto odpovědi rozliješ šálek kávy,
která se rozteče po gumové podlaze
kuchař se kuchyni houpá na provaze
v té kávě to najednou vidíš jak v obraze
že možná touží po něčem jiném
a tak mu dovolíš okrást tě špatným vínem.*

*a kdyby ten obraz vůbec nebyl pravý
on aspoň bez cavyků vytře tu louži kávy.¹⁰⁰*

Následující rok po vydání *Alter Ega a Lžičky medu* vyšla další Skýpalova sbírka s názvem *Ruční práce*. Sbíрка zahrnuje některé básně, které byly vydány již v předchozích sbírkách. Tato kniha se od ostatních liší užitím větší míry vtupu a nadsázky, nonsensu. Přestože v zájmu autora jsou opět každodenní situace, tentokrát

⁹⁹ SKÝPALA, Martin. *Lžička medu*. 1. vyd. Ostrava, 2007. s. 14. ISBN 978-80-7399-031-2.

¹⁰⁰ Tamtéž, s. 20

k němu přistupuje se značnou měrou úzkosti a zděšení. Poukazuje na lhostejnost a demoralizaci společnosti, proti které bychom měli bojovat.

špatný den

*jednoho dne mi někdo zavolal
zvedl jsem telefon a upadly mi uši
všechna slova se mi z nich vysypala přímo na chodník
posbíral jsem je a chtěl mu odpovědět
ale ukousnul jsem si kus jazyka a začal se dusit
chtěl jsem vykřiknout au to hrozně bolí
jenže jsem neměl jazyk
skupina delikventů si všimla mé bezmocnosti a vybrakovala mi kapsy
když jsem přišel k sobě zvedl jsem se ze země oprášil si kolena
přitom jsem zjistil že jsem si omylem vzal kolena své ženy
protože mě šíleně rozbolela
pak mi to došlo že jsem si ráno zapomněl nasadit vlasy a mám asi úžeh
ze vzteku jsem si vydlubnul oči a zahodil je i s prsty
slétlo se tolik vran že zastínily oblohu
poté bych byl snad i mohl pokračovat v chůzi
ale nemohu¹⁰¹*

Z formálního hlediska se je sbírka jakousi směsicí různých stylů. Některé básně jsou psány volným veršem, jiné obsahují pravidelný rým, některé se velmi přibližují próze. Pestrost můžeme vidět také ve výběru témat a motivů. Velmi nápadný je však rytmus a frázování. Opět se setkáváme s odkazy na různé významné osobnosti, které Skýpalu inspirují (V. Holan, D. Thomas, P. Verlaine...).

Jeden z hlavních prvků poezie obsažené ve sbírce *Ruční práce* je kontrast. Spojovány jsou prvky, které vedle sebe působí paralelně, zároveň však kontrastně.

¹⁰¹ SKÝPALA, Martin. *Ruční práce*. 1. vyd. Ostrava: Protimluv 2008. s. 42. ISBN 978-80-904049-1-5.

na veřejném prostranství

*krásná dívka si vybírá z nosu holuby a je stále krásnější
holubi si pod stolem probírají peří a jsou stále krásnější
peří se válí v loužičce po malém děcku a je stále krásnější
dítě píše křídou po chodníku a oba jsou stále krásnější
člověk by z toho pošel ale to by bylo příliš krásné¹⁰²*

(...)

V kontrastu je také sama poetika – autor užívá jemných básnických obrazů a vyjádření emocí na jedné straně a chladný popis, kritiku, ironii a věcnost na straně druhé. „Permanentně se tu sváří role širokodechého mluvčího (užívajícího zpravidla rozsáhlý verš), zaujatého vším okolo něj a obracejícího se s důvěrou k posluchači i k vlastnímu textu. Na straně druhé je subjekt, kterým proniká nedůvěra a který chce zůstat pouze ve své anonymitě a intimitě.“¹⁰³

Příběhy písmen je poslední sbírka Martina Skýpaly vydaná v roce 2010. Autor situuje své převážně epické básně do prostředí šedého města plného hranatých paneláků. Hrdinové příběhů jsou označováni jedním písmenem (jako tomu bylo u F. Kafky) – proto zřejmě název sbírky Příběhy písmen. Anonymita však jen ještě víc umocňuje tíživou atmosféru, která vychází z veršů v průběhu celé sbírky. „Tragikomické osudy těchto svérázných figurek a postaviček sleduje Skýpala nejen s pobavením, nadhledem a ironií, ale především i s neskrývaným vnitřním zaujetím a soucitem.“¹⁰⁴

Stavební spoření

*Pan a paní V mají oddělené ložnice
už pěkných pár let.
Ted', když děti vyrostly,*

¹⁰² Tamtéž, s. 43

¹⁰³ MAINX, Oskar. *Mezi anonymitou a důvěrou*. Protimluv [online]. 2012, roč. 11, č. 4 [cit. 2013-06-20]. Dostupné z: <http://www.protimluv.net/index.php?stranka=edice/poezie/sv->

¹⁰⁴ *Příběhy písmen: Martin Skýpala*. Baila [online]. [cit. 2013-06-20]. Dostupné z: <http://baila.net/kniha/85579276/pribehy-pismen-martin-skypala>

nemůžou spolu spát.

Syn P byl závislý na drogách.

Kradl jim peníze.

Zaboha nechtěl na léčení,

až ho pan V vyhodil.

Paní V často přemýšlí,

kde asi prodlévá její syn,

je-li živ a zdráv,

a nemá pak chuť na důvěrnosti.

Kolikrát muži vyčítala, že byl příliš tvrdý

a na stará kolena ji připravil o jediné štěstí.

Pořád čeká, že se třeba ještě vrátí

a ona mu stihne založit stavební spoření.¹⁰⁵

Užití jazyka je racionální, myšlenky jsou vyjadřovány stroze, chladně, ovšem obsahově básně vyjadřují dramatické okamžiky v životě. Básně jsou prozaizované, mají až dokumentární charakter. Velmi častá je erotická tematika, autor užívá humoru a lehké ironie, verše však nepůsobí vtipně, stále cítíme těžkost situace, tragičnost, se kterou se můžeme dennodenně setkávat v běžném životě. Verše naznačují bezvýchodnost, tíseň, zachycuje tragické osudy, přesto kdesi v pozadí také víru, že stále existuje naděje.

Verše Martina Skýpaly humorem a ironií či sarkasmem zakrývají tragické situace v životě člověka. Kontrast poetického, snového a racionálního, někdy až naturalistického provází celou jeho básnickou tvorbu.

¹⁰⁵ SKÝPALA, Martin. *Příběhy písmen*. 1. vyd. Ostrava: Protimluv, 2010. s. 21. ISBN 978-80-87485-00-2.

4.4 Martin Vídenský

Dalším mladým básníkem je Martin Vídenský (*25. 9. 1970 Ústí nad Orlicí). Jeho profesní život se točí především kolem železniční dopravy, ve volném čase se věnuje sportu a psaní básní. Ukázky svých básní publikoval i časopisecky např. v časopise Tvar.

První tři sbírky – *Ozvěny ticha* (2003), *Slza na ciferníku* (2005) a *Pisky, hrady, zříceniny* (2007) – se svou jednoduchostí, krátkostí a dodržováním pravidelného, ve většině případů střídavého rýmu, podobají spíše dětským říkankám (např. *Vlaštovky*, *Svítání*, *Duben*). Vyznačují se především popisností a nenáročností na čtenářskou interpretaci.

Řeka

*V točivých meandrech
se rozprostírá perleť.
Je drcena kameny,
hýčkána v mělčinách.*

*Splývavé kadeře
si rozčesává dálavami.
K obloze teskně sténá
v nekonečných ozvěnách.¹⁰⁶*

V básních Martina Vídenského je zbytečné hledat skryté asociace, hluboké myšlenky či snad nějakou dávku imaginace. Jakmile se o takové vyjádření autor začne pokoušet, nebezpečně zabředne do obvyklých klišé a z básní je cítit obrovská snaha napsat něco ‚opravdu dobrého‘, která se bohužel projevuje zbytečnou vyumělkovaností (*Pryč z tohoto světa*, *Deprese*, *Nostalgie*).

Básně jsou jakýmsi zachycením každodenní reality, často se značnou dávkou nadsázky a černého humoru, který výrazně ubírá na vážnosti otázkám a skutečnosti,

¹⁰⁶ VÍDENSKÝ, Martin. *Ozvěny ticha*. 1. vyd. Ústí nad Orlicí: Oftis, 2003. s. 37. ISBN 80-86042-85-5.

kteřé před nás Martin Vídenský klade (*Mentální sebevražda, Vzдор, Šťastný Mates*). Přesto na nich na první pohled poznáme, že vznikaly s mnohem větší lehkostí. Škoda jen, že jich v jeho sbírkách nalezneme tak málo.

Další sbírka v pořadí Potichu i nahlas je předchozím sbírkám v mnohém podobná. Tomáš Kaválek ve své recenzi *Boty pochodovaly v bubnu pračky* o nejnovější sbírce Martina Vídenského píše: „Čtyřverší zpravidla reflektují událost či nevšední zážitek, jenž autor prožil a tvůrčím způsobem přetvořil. Mezi tyto momenty patří především setkání s uměleckými díly v širokém slova smyslu. Ta totiž lyrický subjekt nutí k jejímu popsání, dotvoření, vyjádření vlastního pocitu...“¹⁰⁷ Dále hovoří o tom, co bylo již zmiňováno u předchozích sbírek – autorova přílišná snaha stylizovat se do role ‚opravdového básníka‘ a jeho silnější stránce spíše v anekdotických verších žakovského typu.

Nově se v této sbírce objevuje další typ básní. „Krom humoru jsou autorovými nejzdařilejším (a nejneuvěřitelnějšími) básněmi texty tematizující plynutí času ve vztahu k lyrickému subjektu. Tyto kusy jsou psány v rámci celé sbírky neobvyklým volným veršem. Volnost tvůrčího rozmachu daná užitím volného verše umožňuje autorovi autenticky vylíčit vlastní prožitky. Tento postup je mnohem surovější a důvěryhodnější než u básní vázaných (místy až škrcených) pravidelným rytmem a rýmem. Volnost jakoby dovolovala jít až na dřev básníkovu prožívání. Vážný tón zde konečně nepůsobí tolik strojeně. Škoda jen, že takových básní se ve sbírce objevuje poskrovnu.“¹⁰⁸

Nejasné směřování k básním tohoto typu se objevuje už v předchozích sbírkách, trpí však ještě mnohými nedostatky a stejně jako v této sbírce jich není mnoho. Autor zřejmě není schopen dát svému básnickému subjektu úplnou svobodu a nechat jeho zpověď plynout tak, jak to udělal například v následující básni:

Po hádce

*Včera
jsme se
vzájemně*

¹⁰⁷ KAVÁLEK, Tomáš. *Boty pochodovaly v bubnu pračky*. *Psí víno*. 2010, roč. 14., č. 51, s. 48–49.

¹⁰⁸ Tamtéž

ukřižovali.

Ale na rozdíl

od Ježíše

nejsme žádní

svatoušci.

My jsme

ti skuteční viníci,

kteří už možná

nikdy nevstanou

z mrtvých.¹⁰⁹

Vídenského poezie působí nevyzrálé a dosud nejistě. Autor i po několika vydaných publikacích jakoby stále tápal a hledal, jak vlastně básně psát a která cesta je pro něj ta pravá. V jeho knihách však můžeme objevit i několik kvalitních básní, které nepostrádají poetickou hravost i hloubku a nutí čtenáře k zamyšlení.

4.5 Radek Malý

Spisovatel Radek Malý se narodil 24. 7. 1977 v Olomouci. Vystudoval germanistiku a bohemistiku na Filozofické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci, kde nyní působí jako odborný asistent na Katedře bohemistiky. Kromě psaní básní se věnuje také tvorbě pro děti a překladatelství. Z němčiny překládá poezii Georga Trakla, Ericha Kästnera, Rainera Marii Rilka, Paula Celana, Hugo Sonnenscheina atd. Pro děti vytvořil spolu s Hanou Mikulenkovou učebnice českého jazyka a literatury pro první stupeň základní školy, dále můžeme jeho básně objevit v knize Šmalcova abeceda, sbírce Kam až smí smích a jeho autorství je připisáno i knihám František z kaštanu a

¹⁰⁹ VÍDENSKÝ, Martin. *Potichu i nahlas*. Ústí nad Orlicí: Oftis, 2009. s. 49. ISBN 978-80-7405-059-6.

Anežka ze slunečnic. Mezi jeho básnické sbírky se řadí Lunovis (2001), Vraní zpěvy (2002), Větrní (2005) a Malá tma (2008).¹¹⁰

První sbírkou Radka Malého vydanou v roce 2001 je Lunovis. Již název sbírky napovídá, o čem jednotlivé skladby pojednávají. Měsíc je představován v nejrůznějších kontextech, vždy je vnímán jako něco magického. Kniha je rozdělena do čtyř částí, celá první část Lunovis obsahuje tento motiv Měsíce. Druhá část nese název Takypodzim a vyznačuje se převažujícím podílem poetických prvků, lyrismu. Třetí část – Nepokoje – je plná emocí, zoufalství, vzteku a bezmoci. Poslední část Bastard boží provází především motiv Boha a náboženská tematika.

Autor líčí s humorem, nadsázkou a jazykovou vytříbeností nekonečnost a hloubku světa, mnohdy se však vyjadřuje sarkasticky až vulgárně, což působí jako agrese, vzbuzuje pocity hořkosti, marnosti, malosti člověka v řádu celého světa. „Suverénně rýmovaným veršům jsou vlastní morgensternovská hra s jazykem a groteskní škleb, sebeironie, dekadentní tónina i obhroublé sarkasmy metané do všech stran.“¹¹¹

Sbírka má promyšlenou kompozici, verše Radka Malého jsou psány pravidelným vázaným veršem, básně obsahují básnické přívlastky, figury a různé jazykové hry, setkáme se i s moravismy a výrazy z cizích jazyků (slovenština, němčina).

ÚPLNĚK ÚPĚNLIVĚ ÚPÍ

a z úst mu vyklouzli dva supi

Dva supi a dvě moje oči

A tma A co si potmě počít

A mrak Mu duchnou ucpal ústa

Obloha pustá černá pustá

A i já pustež černež pustež

¹¹⁰ *Curriculum Vitae*. MALÝ, Radek. Radek Malý [online]. 2006 - 2013 [cit. 2013-06-16]. Dostupné z: <http://radekmaly.flexum.cz/?cs/curriculum-vitae/>

¹¹¹ KOPÁČ, Radim. *Pozor na něj!* Mladá fronta Dnes. 2002, roč. 13, č. 51, s. C5.

čekám kdy démoni mě pustěj

Příšery dávaj mi co proto

Tak zdrhám, kolem krku motouz

A je to Letím jako Pegas

A všude hvězd jako v Las Vegas

A Měsíc kulatej jak krychle

se pase, pasák

Žil jsem rychle¹¹²

Druhou sbírkou Radka Malého jsou Vraní zpěvy. I zde se setkáváme s motivem Měsíce a Boha, klíčový je také motiv stmívání a tmy. Autor tak vyjadřuje skepsi, tyto symboly jsou metaforou pro dění ve společnosti. Promyšlení je také kompozice sbírky. V první části se tma nevyskytuje, pokud ano, tak pouze okrajově. Následuje stmívání a poté již noc, tma.

V druhé části sbírky se setkáme s básněmi inspirovanými autorovým pobytem v Německu. V Německu je prostor, ve kterém se skladby odehrávají, jsou užita německá slova, či dokonce celé verše. Není opomenuta ani tematika 2. světové války, časté jsou náboženské motivy.

Buchenwald, 28. 11. 2000

Vyhřezlý listopad

Něžně mží z šedých mraků

Den vhodný leda snad

k návštěvě koncentráku

Mráz chodí sídlištěm

Orion plane

Dnes večer slíbíš těm,

co potkáš ráno,

že co je psáno,

se stane

¹¹² MALÝ, Radek. *Lunovis*. 1. vyd. Praha: BB art, 2001. s. 15. ISBN 80-7257-621-6.

*Přivstal sis po flámu
Vnímáš to nonkonformně:
Sto koster v pyžamu
Pár bohů v uniformě*

*Márnice ptá se tě
jestlis už viděl pece
Jen vzhledem k pietě
nezvracíš Vzchop se přece*

*Ve dvoře stojí kůl
Ty u něj A krev cáká
Je v tobě Žida půl
a půlka esesáka¹¹³*

*Že přijde Mesiáš
a hodné spasí
Ach, to mě děsí, až
v kostech to zebe
Spasí i sebe?
Co asi?¹¹⁴*

Dalšími častými motivy jsou moře, molo a pobřeží, cesta a vlak, smrt, hřbitov. Objevuje se černý humor a až morbidní vyjádření. Básník prostřednictvím veršů sděluje pocity marnosti, beznaděje, zoufalství a nicotnosti člověka. Ukazuje, jak krutý a snad až neúnosný může být život, básně vyznívají existencialisticky.

V podobném duchu se nesou také verše sbírky Větrní. Objevuje se opět motiv Měsíce a Boha, dominantní roli však hraje tematika cest. Nejprve básník prochází místa v České republice (např. Boskovice, Český Krumlov, Třebíč), dotýká se otázky soužití Čechů a Němců a tematiky židovství. Dále pokračuje i přes hranice státu například do Rakouska, Rumunska, Itálie či Francie. Časté jsou motivy moře a také se setkáváme s prvky, které jsou typické pro jednotlivé státy (gondoly, florentinské zvony, Avignonské slečny, olivy...). Ke konci se opět vracíme zpět domů do vlasti, ovšem v závěru se opět ocitáme na hranicích a naše cesty mohou pokračovat.

Jazykově a kompozičně je sbírka velmi zdařilá. Objevují se hry se slovy (již v samém podtitulu knihy Zcestné verše), časté jsou aliterační řady. Ojedinelé není ani užívání kontrastů, a to především v podobě slunečného dne a černé noci.

¹¹³ MALÝ, Radek. *Vraní zpěvy*. 1. vyd. Brno: Petrov, 2002. s. 34. ISBN 80-7227-143-1.

¹¹⁴ Tamtéž, s. 36

Plaménky pnou se po rozpadlém plotě,

v houpací síti sudička usíná.

Ve velkém bílém domě započala hostina,

v zahradě zabloudilo černobílé kotě.

Zarudlým zlatem ztěžkla tráva.

Nad dlouhým létem rozplývá se vinař

a slunce, starý souchotinář,

je slabé, bledé, pokašlává.

Rozhořelo se olivové moře.

To Apollón ho oře

stovkami oslnivých plachetnic.

Podletím vlečeš prastaré své hoře,

tvrdý a hořký ořech

tvých dnů. Už nebude tě bolet nic.¹¹⁵

Spolu s lehkostí a atmosférou různých míst je ve verších skryta i samota člověka a úzkost. Existenciální podmalba nutí čtenáře k zamýšlení.

Poslední sbírka Radka Malého *Malá tma* vyšla v roce 2008. Opakují se stejné motivy jako v předchozích sbírkách (*Měsíc*, *Bůh*, *cesta*, *Německo*). Také jazykové hry mají v básních stále své místo. Velmi časté je užití básnických přívlastků a figur, převládá zvukomalba, paralelismus a aliterace.

MALÁTNÁ MALÁ TMA MÍHAVĚ MRKÁ. MOSTY

se o to přou, kdo půjde pod ně spát.

Je pondělí a po neděli hlad.

Malátní malá tma. Svítí z ní kosti.

Vranění, šerění. čeření času. Ostych

¹¹⁵ MALÝ, Radek. *Větrní*. 1. vyd. Brno: Petrov, 2005. s. 57. ISBN 80-7227-227-6.

*utrhnout kytku, s mŕami se prát.
Bílému králi dává dáma mat.
Jsou škvíry ve dvířkách. Jsou okolnosti.*

*Opletník plotní se zaplétá s plotem.
Noc brčkem topolů mléko mlh srká.
Běžkyně lesklá potem.*

*Váha se převáží. V hodinách hrká.
Malátní malá tma míhavě mrká
na život za životem.¹¹⁶*

Významná je i intertextualita. Básník se odkazuje na významné osobnosti, díla i na různá místa. Jazykové vyjadřování je velmi pestré. Setkáme se s výrazy spisovnými na jedné straně a s vyjádřeními hrubými až vulgárními na straně druhé. „Naplno tu rozeznívá možnosti své poetiky: mistrovsky zvládnutá forma, sebeironie, a hlavně vzácné přesné básnické vyjádření. I z banálního výjevu náhle zatrne, a člověk ho naráz spatří v úplně jiném světle.“¹¹⁷

Verše Malého vyjadřují kritiku společnosti, samotu člověka ve světě, vše za použití kontrastů, oscilací mezi vysokým a nízkým stylem, humoru a ironie. Velmi působivé je básníkovo užívání jazyka. Jeho poezie je plná slovních hříček, paralelismů, aliterací, kompozice sbírek je promyšlená, s pravidelnými verši i rýmem.

4..6 Tomáš T. Kůs

Autorem, který se narodil 13. 12. 1978 v Plzni, je Tomáš Kůs. Studoval Antropologii Předního východu a Manažerství výtvarné kultury na Západočeské univerzitě v Plzni. Tomáš Kůs se významně podílí na českém kulturním dění. V kulturní kavárně Jablůň v Plzni působil pět let jako dramaturg, podílí se na organizaci různých

¹¹⁶ MALÝ, Radek. *Malá tma*. 1. vyd. Brno: Host, 2008. s. 46. ISBN 978-80-7294-278-7.

¹¹⁷ MARTÍNKOVÁ-RACKOVÁ, Simona. *Velké ambice Malé tmy*. A2. 2009, roč. 5, č. 20, s. 7.

festivalů (Slam poetry, KomiksFEST...). Dnes žije v Praze, kde také pracuje v neziskové organizaci. Roku 2010 získal Cenu Bohumila Polana za sbírku Spižírna.¹¹⁸

V roce 2002 debutoval Tomáš T. Kůs sbírkou *Teplo zima milovat*. Kniha je rozdělená do šesti částí – Řada chorob končí třemi tečkami, Mína, On, Srdečná špína, Ony a Vyvzdálení. Autor v básních vyjadřuje spoutanost člověka, pocity bezmoci, úzkosti, strachu a zklamání. Častým motivem je smrt, pomíjivost, konečnost. Především v oddíle Ony je pak opěvována ženská krása a moc, skladby se zabývají vztahy mezi mužem a ženou, milostným citem, některé mají erotickou tematiku. Volný verš, kterým jsou básně psány, je poetický a melodický.

Druhou, již propracovanější sbírkou, jsou Příbytky. Autor nás uvádí do prostoru městského bytu, ve kterých se člověk ocitá sám v existenciálních situacích. „Pokoj, předsíň, noční byt, chodba domu... mění se v básnických hyperbolách v krajiny až úzkostně imaginární, kde věci nabývají tísnivých podob...“¹¹⁹

Autor užívá mnoha metafor, je dobrým pozorovatelem okolního světa. Umí vystihnout situaci, kouzlo okamžiku. Vjemy klade do veršů jakoby volně za sebe. Velmi propracovaná je rytmická složka básní. Některé verše jsou tvořeny krátkými promluvami jednotlivých obyvatel pokojů.

Jedním z ústředních témat je milostný cit, intimita, vztahy. Jednou je vyjádření klidné, jemné, podruhé útočné a vyhocené. Převládá atmosféra noci nebo šedivého dne.

odpovědi

*v mém domě jehož ploty
jsou obrostlé slovy*

*v mém domě z ostružiní
zahrada*

v mém domě

¹¹⁸ *Autoři: Tomáš T. KŮS*. Portál české literatury [online]. 2013 [cit. 2013-06-16]. Dostupné z: <http://www.czechlit.cz/autori/kus-tomas-t/>

¹¹⁹ HRUŠKA, Pavel. *3 + 1 aneb V básních se nedá bydlet*. In: Host. roč. 22, č. 4, s 96–97. ISSN 1211-9938.

*...do zdí! jako lasička
do štěrbin
se zimnicí budeš-li
cloumat tím trupem
vydírat zítřky
co nepovím dnes
nepovím už nikdy
už nikdy rozumíš?*

*a láska jako mlčení
jediné
čemu lze přiřknout tvar¹²⁰*

V roce 2009 byla vydána Kůsova sbírka s názvem *Spižírna*. Básně jsou psány zkratkovitě, metafor tentokrát nalezneme jen málo. Jazyk je běžný, neobsahuje ani příliš poetických obrazů a figur, přesto je velmi malebný a výstižný. Již názvy skladeb napovídají, jakou tematiku autor zvolil. Jsou to povětšinou běžné situace v životě člověka (po letech vlakem jednou trasou, víkend, pondělí, probudí se, žena usíná, myje podlahu a syčí, oběd u matky...). Tyto obyčejné chvíle však vystihuje jako výjimečné, zvláštní, jedinečné.

tohle sládnutí mrazem...

*i to málo
co se pokusíme pojmenovat
je nepochopitelně křehké
jako vlas vidící ve vzduchu*

*měl bych něco udělat dřív
než přijdeš domů:*

vydat se na noční želví pochod

¹²⁰ KŮS, Tomáš T. *Příbytky*. 1. vyd. Brno: Weles, 2005. s. 33. ISBN 80-239-5465-2.

*obejít akvárium
nebo vylézt na kámen
slavnostně prohlásit mlčení na podpal!*

*jenže jako by to bylo včera
když se kluk řízne o trávu
a krev si dává líbezně načas¹²¹*

Verše na jedné straně prostupuje pochmurnost každodennosti, smutek, tíseň a úzkost, ale na straně druhé i zaujetí okolním světem, radost z pozorování, kouzlo světa. Jedním z hlavních motivů básní je spánek. Nejen názvy básní, jako např. nespavost, probudí se, žena usíná, úsečka spánku či sen z nemoci, obsahují tento motiv. Spánek je nahlížen jako něco velmi zvláštního, podivného. V jakém světě se ocitáme, když spíme, a vracíme se vůbec po probuzení do toho stejného světa, ve kterém jsme byli před usnutím?

V Olšínách 7

*panoptikum v oknech protější ulice
rozsvěcení a zhasínání scén
jako když kladeš prsty na klavír*

*asi tak dvacet metrů
od břichatého herce v trenýrkách
s ještě kouřícími párky před televizi*

*od rudé měňavkové siluety
představitelů mileneckého páru*

*od role ženy přitisknuté ke zdi
které muž cosi vysvětluje se zdviženým prstem*

¹²¹ KŮS, Tomáš T. *Spižírna*. 1. vyd. Praha: Dauphin 2009. s. 55. ISBN 978-80-7272-194-8.

*po bradu přikrytá postava
unaveně odkládá brýle a knihu
než zhasne lampu
ještě dlouho zírá slepě do stropu
s rukama poslušně na peřině¹²²*

Tomáš T. Kůs dokáže prostřednictvím rytmicky velmi dobře zvládnutých veršů vyjádřit jedinečnost a zvláštnost situací z každodenního života. Jemnost vyjádření je v kontrastu s naléhavostí, skladby vyvolávají řadu existenciálních otázek.

4.7 Viktor Špaček

Básník a výtvarník Viktor Špaček se narodil roku 1976 v Praze. Na Pedagogické fakultě Univerzity Karlovy v Praze studoval český jazyk a dějepis, úspěšně absolvoval sochařství na Vysoké škole uměleckoprůmyslové v Praze (ateliér Kurta Gebauera). Nyní pracuje jako knihovník. Básně Viktora Špačka byly přeloženy do francouzštiny, italštiny a angličtiny.¹²³

Roku 2007 vyšla Špačkova první sbírka *Zmínky a případy*. Básně obsažené v knize byly sepsány v letech 2000 až 2006. Sběrka je rozdělena do pěti oddílů: *Proměny*, *Kapky létají vstoje*, *Poplašeně stojí, kde bíle bydlíval*, *Léto v Praze* a *Mlha*.

Čtenáře na první pohled upoutá jakýsi chlad a odtažitost. Skladby prostupuje neurčitost, anonymita a nedůvěra. Zbytečně bychom hledali nějaké hlubší vztahy či pouta. V centru zájmu je ‚JÁ‘, vztah ‚já – ty‘ je neosobní, chladný. ‚I když jsou dva spolu, nejsou spolu jako já a ty, nýbrž jako on a ona...‘¹²⁴

¹²² KŮS, Tomáš T. *Spižirna*. 1. vyd. Praha: Dauphin 2009. s. 15. ISBN 978-80-7272-194-8.

¹²³ *Životopis. Viktor Špaček* [online]. [cit. 2013-06-17]. Dostupné z: <http://www.viktorspacek.cz/zivotopis-1-2-1.html>

¹²⁴ *Tiché fragmenty*. Tomáš samek - články: diskurs - občan - veřejný prostor [online]. [cit. 2013-06-23]. Dostupné z: <http://tomas-samek.blogspot.nl/2008/05/viktor-spacek-zminky-pripadky.html>

Příchod ticha

*Když dané, klidně dávané,
jak obzor v okně, pnutý odjinud,*

*něco se lehko řekne,
tehdy
když musíš se s něčím vyrovnat.
Až do jeho rovna,*

*když v tvém křesle
a v tvé paruce*

přichází k sobě...¹²⁵

Prostředí a situace jsou zpodobňovány prostřednictvím obyčejných, běžných věcí, se kterými se setkáváme každý den. Tento svět je však popisován jako něco neskutečného, neustále se měnícího. Autorova pozornost je zaměřená na konkrétnosti, přesně je vystižen detail, celek je zatlačen v pozadí, pouze naznačen. V textech se často setkáme s gradací, která se však ztrácí v neurčitu, je najednou ukončena a čtenáři se tak nedostává rozuzlení.

Stejně jako jsou skladby ve sbírce izolované a nevzniká mezi nimi výraznější propojenost, je i člověk ve světě izolován. Verše vyjadřují samotu člověka ve světě a člověk se tak soustředí především sám na sebe, na detaily, které ho obklopují.

Druhá sbírka Viktora Špačka vydaná v roce 2010 nese název *Co drží Nizozemí*. Ústředním motivem sbírky je hledání sama sebe, snaha najít odpovědi na podstatu vlastního bytí, na to, kdo vlastně jsme. Proto se často objevují výrazy ‚smrt‘, ‚život‘ a jiná slova s ním spojená. Opět se řeší (ne)vztah ‚já – ty‘ a s ním spojené odcizení a samota. „Špaček ve svých textech odhazuje přítěž veškerých jistot, aby se obnažený a zranitelný vydal na průzkum ‚zářivkového bezčasí‘. I když jedním z témat je také pozorování lidí z bezprostředního okolí, od absolutní cizoty spouštějícího v tramvaji

¹²⁵ ŠPAČEK, Viktor. *Zmínky a případy*. 1. vyd. Praha: Literární salon, 2007. s. 37. ISBN 978-80-903932-0-2.

přes relativní cizotu souseda po paradoxní cizotu osoby označované jako ‚ty‘, hlavním tématem zůstává ono hledání svého vlastního místa v životě, ať už dlouhodobého, nebo také momentálního.¹²⁶

Únava

*A moje budoucnost? Anebo minulost?
Nezmůžu se ani na vlastní stín
v zářivkovém bezčasi
ve kterém je rozvalený vyčerpaný pozdní
podzim*

*Z žerdi sušák
za kotvu bezvětrí
sesypnutí mezi dvěma druhy únavy
jediný skutečný pohyb*

*A kde se teď zahlédnout na čáře života?
Nic tak velkého tu nikde není...
A je to zakřiklé
potichu popřené,
jako když večer spolkne sluneční hodiny.¹²⁷*

Zlom

*Nevzdávat to
do kopce se hrabe motorka
na ní nabalený chlap
pionýr slábne*

*škrouká
chlap začíná cítit
že nahoru nedojede
že dál už ho nedoveze
co ho dovezlo až sem...*

*Už to skoro chcíplo
už to skoro stojí
v tom okamžiku rovnováhy sil
v tom napjatém tichu
než se život zlomí
ale chlap se zatvrzele nevzdává
sedí
občas zezadu dopředu
zarumpluje tělem.¹²⁸*

Verše Viktora Špačka mají humorný, místy až groteskní nádech. V kontrastu k vtipu a lehkosti je však hořkost a tragičnost sdělení. Autor se zaměřuje na osamělost,

¹²⁶ HÁJEK, Jonáš. *Zlatá zrnka poznání*. Respekt.cz [online]. 3. 6. 2011 [cit. 2013-06-23]. Dostupné z: <http://respekt.ihned.cz/spisovatele-o-knihach/c1-52007500-zlata-zrnka-poznani>. ISSN 1801-1446.

¹²⁷ ŠPAČEK, Viktor. *Co drží Nizozemí*. 1. vyd. Praha: Agite/Fra, 2010. s. 10. ISBN 978-80-87429-09-9.

¹²⁸ Tamtéž. s. 9

bezmocnost a malost člověka, který je ve světě plném lidí v podstatě stále jenom snaží zůstat sám se sebou.

4.8 Vít Janota

Vít Janota se narodil 3. 3. 1970 v Praze. Úspěšně absolvoval studia fyziky molekulárních struktur na Matematicko-fyzikální fakultě Univerzity Karlovy v Praze. Zde poté dva roky pracoval v pozici odborného asistenta. V současnosti pracuje v pozici programátora a internetového grafiky, věnuje se psaní básní a překladatelské činnosti.¹²⁹

Janota je autorem pěti básnických sbírek. První z nich *K ránu proti nebi* byla vydána v roce 2002. Sbíрка je psána klasickým lyrickým veršem s nádechem poetiky dřívějších civilistických a poetistických básníků (např. Nezval, Biebl, Seifert). Skladby obsahují pravidelný rým, jsou rytmické a melodické. Tematicky je sbírka věnována periferii města. Autor se soustředí na detail, nenápadné věci a jevy, které můžeme běžně pozorovat každý den, stačí se jen soustředit, nepřehlížet je, nevnímat je jako samozřejmé. To můžeme vidět už v názvech básní, jako např. *Když se před jarem poprvé oteplí...*, *Dívčí tvář v opožděném vlaku...*, *Noc ve městě...*, *Na zastávce autobusu rozkvetly vlčí máky...* či *Chomáče kopřiv trochu pálí...*

(A to tak tiše jako by upíjel z tvé krásy)

*A to tak tiše jako by upíjel z tvé krásy
Za kůlnami krátkozraké nebe mžouravě pošilhává
do tich vpadnou rozhádané hlasy
Kdo měl přednost?
Já jsem... tam jel... zprava...*

*Táhnou se stíny z hostinců pod kaštany
z dehtu a těžké práchnivosti tlení*

¹²⁹ Autoři: Vít Janota. Portál české literatury [online]. 2013 [cit. 2013-06-17]. Dostupné z: <http://www.czechlit.cz/autori/janota-vit/>

*mastná ústa jak nezhojené rány
pouťových atrakcí včerejších utrpení*

*Na pár chvil spolu královno žlutých listů
na starých pavlačích páchnoucích kysele
v zatuchlých bytech přestárlych utopistů
daleko od světa
na pivních planetách
ještě ne ve smutku a už vůbec ne vesele¹³⁰*

Jedním z hlavních motivů sbírky je čas. Verše prostupuje stesk po tom, co bylo a už se nikdy nemůže vrátit. Do popředí vstupuje melancholie a smutek nad neúprosným plynutím času. Na druhou stranu právě naše přítomnosti je jedinečná, vyniká kouzlo okamžiku, toho, co je tady a teď. Člověk jako by se neustále ocital na přelomu zanikajícího a vznikajícího.

V pořadí druhá sbírka Víta Janoty nese název Fasování košťat. Proti předchozím básním tohoto autora se v knize Fasování košťat setkáme spíše s volnými epizovanými verši připomínajícími poezii haiku. Forma básní je jednoduchá, rytmus je rozvolněný. Janota často užívá hovorového jazyka, v básních zobrazuje jakési minipříběhy, různé okamžiky ze života lidí. „Do téměř deníkově pojaté sbírky uložil pětáctyřicet prozaických miniatur, příběhů ve zkratce, které mají jednu aforistický nebo anekdotický ráz, jindy rozevírají průzor k metafyzickému prožitku a ukazují cestu k tajuplnému bytí člověka ve světě a k nemenší tajuplnosti světa samotného.“¹³¹

Významnou roli hraje plynutí času, měnící se společnost a přeměna hodnot a celkově místo člověka ve společnosti, ve světě.

*Dneska jsem potkal
bezdomovce v adidaskách
Tak to je definitivně*

¹³⁰ JANOTA, Vít. *K ránu proti nebi*. 1. vyd. Praha: Dauphin, 2002. s. 12. ISBN 80-7272-054-6.

¹³¹ *Autoři: Vít Janota*. Portál české literatury [online]. 2013 [cit. 2013-06-24]. Dostupné z: <http://www.czechlit.cz/autori/janota-vit/>

Krátké básně zachycující bezprostřední, momentální vjemy, pozorované na první pohled bezvýznamné události vyjadřují pocity smutku, melancholie a osamělosti, která provází člověka v jeho životě. Vše je pomíjivé a čas neúprosně plyne dál, nejde jej vrátit ani zastavit.

Praha zničená deštěm je třetí sbírkou Víta Janoty. Kniha je rozdělená na deset zpěvů, kterým předchází prolog, celá sbírka je ukončená epilogem. V prologu poznáváme vypravěče jako obyvatele města (Prahy), které se neustále mění, bylo v minulosti okupováno a okrádáno, ale stále si drží určitou krásu, stále v něm ještě můžeme najít skryté poklady. Kompozice sbírky je promyšlená, autor ukazuje svůj smysl pro detail, běžné věci a jevy dokáže nahlížet z nového, originálního pohledu. Výjimečné je také Janotovo užití jazyka, které neobvykle pro poezii využívá pojmy z přírodních věd a různé technické výrazy. Zde se odráží autorovo povolání. Do struktury i melodie básní však dobře zapadají, autor je užívá smysluplně a s rozmyslem.

Verše vypráví o městě, které bylo v minulosti dobýváno a i dnes je spíše ukázkou mravního úpadku a ničení než jeho rozkvětu a zvelebování. Setkáme se však i s obrazy ukazujícími jasně viditelné i skryté krásy města. Lidé žijící v Praze nejsou pro město přínosem, „jejich životy nemají s osudem města nic společného: nemilují ho, neslyší tep jeho srdce, nerozumějí mu. Žijí ve sterilním mikrokosmu svých kanceláří, aut a bytů, z něhož vystupují jen z důvodů nákupu a prodeje, dalšího parcelování, zabírání a zastavování.“¹³³

Janotovy básně zasvěcené současnému stavu v rodném městě přináší kritický pohled na upadající společnost, která ztrácí hodnoty. Každý sleduje jen vlastní zájmy a prospěch, ale zobrazuje i krásu města samotného a jeho skryté půvaby.

V pořadí čtvrtou sbírkou Víta Janoty je kniha s názvem *Miniová pole*, která byla vydána roku 2008. Hlavním problémem řešícím se v básních sbírky je místo člověka ve světě, hledání smyslu života. Janota opět ukazuje svůj smysl pro detail, běžné věci ozvláštňuje, soustředí na ně svou pozornost a někdy působí i na několik smyslů

¹³² JANOTA, Vít. *Fasování košťat*. 1. vyd. Praha: Dauphin, 2004. s. 23. ISBN 80-7272-055-4.

¹³³ KOŘENÁ, Markéta. *Dnes si vzal básník pluvíál (Praha zničená deštěm)*. PODHRADSKÝ, Daniel. DAUPHIN. Dauphin [online]. 2003-2013 [cit. 2013-06-24]. Dostupné z: http://www.dauphin.cz/info_janota.html

najednou. Náhodný není ani počet básní ve sbírce. V počtu čtyřiceti básní se skrývá náboženská symbolika (čtyřicet ran Krista, doba od Zmrtvýchvstání do Nanebevstoupení, potopa světa atd.) spojená s pokáním a také s novým začátkem.

XVIII.

*Na Smíchovském nádraží
kde táhnou smrady z vyvařoven
žloutne ráno jak majonéza
na salátech místního bufetu*

*Na Smíchovském nádraží
kde muž s dlouhou rukou vychází ze zdi
je tak snadné ztratit půlku života*

*Cestou do práce
vzpomínám na ty které už nepotkám
kteří už dohlédli až k branám nevyhnutelnosti
and left their hearts at Smíchovské station¹³⁴*

Verše jsou jakousi zpovědí střední generace, která si již nemůže užívat bezstarostného mládí a budoucnost je nejistá, člověk se ocitá na půli cesty životem. Janota však vidí v této etapě života i jisté výhody. „Trpkost, prázdnota a smutná ironie, která už nezraňuje nikoho jiného než sebe sama, jsou jedním ostřím zbraně tohoto věku. Tím druhým ostřím je víra v sebe, hledání nových jistot i za cenu nových zklamání.“¹³⁵ Největší jistotu autor nachází u dětí a v tom, že nic se neděje náhodou, vše má svůj důvod, svůj smysl.

¹³⁴ JANOTA, Vít. *Miniová pole*. 1. vyd. Praha: Dauphin, 2008. s. 31. ISBN 978-80-7272-147-4.

¹³⁵ JAREŠ, Michal. *Generační*. In: Tvar, roč. 19, č. 16. s. 2. ISSN 0862-657X.

Verše vyjadřují určitou tesknotu, pocity smutku a zklamání, ale zároveň určitou naději, víru, že se vše zas k lepšímu obrátí.

Poslední sbírka Víta Janoty nese nepříliš poetický název *Jen třídit odpad nestačí*. Janotova poetika je opět jasně viditelná – čisté, srozumitelné vyjádření, smysl pro detail, prostředí města, kritika společnosti. Společnost nás mnohdy tlačí, kam vlastně ani nechceme. Strhne nás proudem stádnosti a konvenčnosti. Za spoustu problémů, které nás v životě potkávají a které tíží naši společnost, si však v podstatě můžeme sami.

Jakási báseň pásmo poukazuje na konzumní život dnešní městské společnosti. Zobrazuje šedivé, špinavé průmyslové zóny a paneláky. Proti tomuto stavu se však musí bojovat, nenechat se pohltit okolím a nechat se ovládat. Tomu napovídá i refrénovitě opakování slovního spojení „Je třeba...“.

*Je třeba postupovat kolmo na logiku davu
důsledně vykonávat nepochopitelné nezdůvodnitelné činy
skrývat se za maskou vlídné lhostejné natvrđlosti
nepožadovat kariérní postup navyšování platu
nezávidět ostatním sešlapané střevíce*

*Je třeba opouštět dávno zabydlená místa
starosvětské pohodlí rozlehlých měšťanských bytů
kde člověk poslepu rozeznává
každé vrznutí dubových parket¹³⁶*

(...)

Janotovo dílo je pestré po stránce formální a bohaté z hlediska obsahu. Od první sbírky můžeme sledovat vývoj v propracovanosti kompozice sbírek i veršů. Příznačný je autorův smysl pro detail. Janota je výborným pozorovatelem a umí dobře zacházet se slovy. Jeho poezie je melodická, rytmičká, originální a zajímavá.

¹³⁶ JAREŠ, Michal. *Jen třídit odpad nestačí*. 1. vyd. Praha: Dauphin, 2011. s. 26. ISBN 978-80-7272-238-9.

5. Imaginativní a mystická poezie

Oproti poezii všedního dne není východiskem obecně sdílená realita, ale naopak snaha proniknout hlouběji a utvářet vlastní realitu na základě imaginace, přičemž při tomto procesu hraje největší roli mystika a magie.

„Básně mají často charakter zaklínadel či magických formulí, jejichž smyslem není proniknout skrze realitu k něčemu „za“, ale zbavit skutečnost předmětnosti a přetvořit ji k obrazu metafyzické autority. Jde tedy o rekonstrukci aktu stvoření, který předpokládá nejprve destrukci zažité zkušenosti a následně pokus o nové paradigma. To pak vychází nikoli z významu slov, který tvoří pouze jakýsi sémantický odér básně, ale je dáno typem vztahů mezi nimi, založeným na uvolněné imaginaci, jakových permutacích, básnických etymologizacích nebo zvukové charakteristice slov.“¹³⁷

Zmíněna poetika patří spíše k náročnějším typům poezie a ze současných autorů jsou do skupiny zařazeni pouze Jakub Čermák a Martin Švanda.

5.1 Jakub Čermák

Autorem, který debutoval již ve svých sedmnácti letech sbírkou Resumé sedmnáct, je Jakub Čermák. Tento český básník a písničkář se narodil 6. 6. 1986 v České Lípě, dětství trávil v Teplicích, kde také vystudoval gymnázium. Kromě psaní poezie se věnuje hudbě. Pod pseudonymem Cermaque vydal čtyři alba (Krajiny bez rytíře, Dům slzí, Přítel holubů, Démon v Paříži). S Annou Sypěnovou a Martinem Kučerou založil v roce 2007 hudební spolek Šácholan. Mezi další jeho zájem patří videoprojekce, studuje Sdružená uměnovědná studia na Masarykově Univerzitě a

¹³⁷ BALAŠTÍK, Miroslav. *Postgenerace. Zátíší a boje poezie 90. let 20. století*. 1. vyd. Brno: Host, 2010. s. 127. ISBN 978-80-7294-355-5

Ateliér video na Fakultě výtvarných umění VUT v Brně. Je autorem krátkého filmu *Za popelku* z roku 2008.

Svou první sbírku *Resumé sedmnáct* vydal v roce 2004, dále vyšla v roce 2006 kniha *Padavčata* a v roce 2011 *Stroboskopy*. Kromě toho občasně přispívá do časopisu *Host*, *Tvar* či do Literárních novin.¹³⁸

Ve své první sbírce *Resumé sedmnáct* vydané v roce 2004 si Jakub Čermák spíše pohrává se slovy, než aby čtenáři sděloval nějaké hlubší, naléhavé poselství. Vzhledem k autorovu věku však básně obsahují velmi zdařilá poetická vyjádření, která nepostrádají smysl a mnohdy dokáží svým kouzlem i mile překvapit.

Verše vyjadřují rodící se vášnivost básníka, sleduje se zaujetím věci kolem sebe a někdy je popisuje až naturalisticky (např. báseň *Koupelna*).

V roce 2006 byla vydána Čermákova druhá sbírka *Padavčata*. Hlavním tématem sbírky okouzlení krásnou Laponkou. Verše opěvují vzrušující krásu, básně se pohybují převážně v rovině snovosti. Kromě lásky, touhy a jemné erotiky, které však zůstávají spíše představami než naplněnou skutečností, je častým motivem hlína (např. *rotunda sv. Hlíny*), jakoby pod ní mělo být všechno pohřbeno. Dalším motivem je břeh a moře jako určitá jistota. Mnoho básní je završeno nocí a spánkem ve znamení toho, že něco končí.

Polibek na ohryzek

Hare kršna

víra vtetovaná

a na fízlárně po něm chtěli

hrubý popis toho chlápka

moc nevěděl

jen že nosí dlouhé vlay a na zádech kříž

láska vtetovaná

¹³⁸ *Jakub Čermák*. TISCALI MEDIA, a.s. Osobnosti.cz [online]. 1996–2013 [cit. 2013-06-25]. Dostupné z: <http://zivotopis.osobnosti.cz/jakub-cermak.php>. ISSN 1801-5131.

*co z tebe vím
kromě břečťanu a popínání?
Taháš mi ze zdi červené cihly jako bys foukala do hadů
a čekala až se roztančí koše
takhle prý bývalo při Genezi
trny máš jenom na koruně*

*a vím že tvé dlaně jsou z východu
nederem
jenom obtékáme
kostnatý Lao-c ' vrtí v hrobě apostrofem*

*už dlouho neleháme do trávy
jakoby ze strachu že by moc rychle rostla
prorůstala
čas nesněží
mám tě rád
ale titáni odešli a nechali po sobě
obrovské postele
stojíme na jejich bouřlivých březích jsme dva i jedni
ale až měsíc zapadne*

půjdeme zase spát na rohože¹³⁹

Čermákovy prozaizované verše obsahují mnoho metafor, přirovnání a různých básnických figur a obrazů. „Z nejnvtitnějšich útrob poezie čiší mladistvá energie, faunovství smyslného satyra a pěvce, touha probořit se skrze zakysalé ledy všedního života, vybuchnout, zazářit, ale třeba i jen tiše spočinout a nechat se vískat ve vlasech něžnýma rukama ženy. Je to poezie mnoha tváří, všelijakých mystifikací, razantního, avšak uvážlivého rozmachu.“¹⁴⁰

¹³⁹ ČERMÁK, Jakub. *Padavčata*. 1. vyd. Praha: Protis, 2006. ISBN 80-85940-84-1.

¹⁴⁰ NEUMANN, Lukáš. *Zatímco já si někde sám splynu s polární září*. In: Tvar, 2007, č. 4, s. 2. ISSN 0862-657 X.

Básně působí na jedné straně vášnivě a rozervaně, na straně druhé jsou plné snů, fantazie a něžnosti. Podstatným prvkem je prožívání skutečnosti. Měli bychom se radovat z příležitostí, které nám život přináší a užívat si je naplno, než je zas odnese čas, který neúprosně plyne stále dál.

5.2 Martin Švanda

Martin Švanda, narozen 1. 5. 1975 v Brně, je dalším básníkem píšícím v duchu imaginativní a mystické poezie. Martin Švanda vystudoval Filozofickou fakultu Masarykovy univerzity v Brně, obor psychologie. Poté pracoval v Psychologickém ústavu Akademie věd ČR a na Evangelické akademii – Vyšší odborné škole sociálně právní. Působil jako redaktor časopisu Rozrazil a nakladatelství Větrné Mlýny. Kromě v básnických sbírkách *Petrolejová vesnice* a *Dívka s papírovým mečem* publikoval své vrše v časopisech *Host*, *Weles* a v *Psím víně*.¹⁴¹

Švandova debutová sbírka *Petrolejová vesnice* zahrnuje básně sepsané v letech 2002–2003. *Petrolejová vesnice* není žádným konkrétním místem. Vše vzniklo na základě autorovy fantazie. Hlavními motivy jsou sen, dětství, létání. Sny a vzpomínky na dětství zaujímají ve sbírce majoritní podíl.

noc na jedno použití

ze které krev kape

Jasmíně do kočáru

ve dne kolébá vřeteno

namísto dítěte

v noci zaplétá příběhy

*namísto copánků*¹⁴²

¹⁴¹ *Autoři: Martin Švanda*. Portál české literatury [online]. 2013 [cit. 2013-06-25]. Dostupné z: <http://www.czechlit.cz/autori/svanda-martin/>

¹⁴² ŠVANDA, Martin. *Petrolejová vesnice*. 1. vyd. Brno: Host, 2004. s. 8. ISBN 80-7294-136-4.

Setkáváme se s jakýmsi zvláštními bytostmi, které se jmenují Jasmína, Bestie, Petr Moment, Sedmispáč, Kouzelník Magneti, šaman Mimo Limit či zaříkavač zrcadel. Svět se utváří také prostřednictvím promluv těchto postav (zařikadlo, kouzlo, výhružka...). Ženské hrdinky objevující se ve sbírce jsou ve vzájemném protikladu. Jasmína vystupuje jako kladná, čistá postava. Proti ní je postavena Bestie, která je líčena negativně, představuje hrozbu.

Bestie:

tiše

nebo tě ihned vyzkouším

z neúplných tvarů

a rybích jazyků

dobře vím, že ses neučil

po vesnici lítal

hledal jsi laskavé ucho

*a našel mé rty*¹⁴³

Velkou roli hraje symbolika barev (modrá – naděje, černá noc × žluté světlo). Ve sbírce se objevuje motiv cesty, dětství a především snu. V podstatě celá sbírka je jakýmsi snem, který upozorňuje na pomíjivost a nestálost života a celého světa.

Švandova druhá sbírka Dívka s papírovým mečem se od Petrolejové vesnice liší obsahem i formou. Dívka s papírovým mečem připomíná divadelní hru nebo jakýsi náčrt. V úvodu se setkáme i se soupisem postav, kniha obsahuje mnoho dialogů a mezihry. Původ a identita postav nejsou zřejmé. Například postava dívka je na začátku Lunou, později je nazývána jako Echo a na konci se opět stává dívkou.

Děj se odehrává v ulici, především v prostředí zahradní pivnice. Autor vytváří nový svět, který snad ani nemůže být reálný. Zůstává však otázkou, co nám chtěl vlastně sdělit. Ústřední milostný motiv zůstává nedotažený, mnoho otázek bez odpovědi a vše je jakési nedořešené.

Verše oscilují mezi dekadencí a naivismem, prvky vysokého stylu jsou dávány v kontrast ke stylu nízkému. Hravost a ironičnost veršů však působí velmi zdařile. Autor

¹⁴³ Tamtéž, s. 34

se nebojí užívání metafor, které jsou často postaveny paralelně s frázemi. Výrazná je symbolika barev a autorovo umění zachytit slovy i chutě a vůně.

když ji vidím

vyčesávat z vlasů noc

kdyby tak mávla řasou...

myslí si pán

a stoletou vodou

umývá v kuchyni stoleté nádobí

křehký je kalamář srdce

červeným inkoustem napsal jí

na jablko vzkaz:

než měsíc zavře oknům víčka

líbám oči, nos i líčka

i tvůj úsměv andělíčka

plamínku, jsem tvoje svíčka

Luna si kousla a neznělo to špatně¹⁴⁴

¹⁴⁴ ŠVANDA, Martin. *Dívka s papírovým mečem*. 1. vyd. Brno: Martin Stöhr, 2006. s. 15–16. ISBN 80-903245-4-1.

6. Intimní (sebereflexivní) a milostná poezie

Básníci této skupiny se v kontrastu oproti autorům Společensko-kritických veršů (3. kapitola) zaměřují naopak pouze na jednotlivce, rozbor a reflexi vlastního bytí.

„Bytostným projevem „já“ je zpochybňování jakýchkoli v apriorních jistot. Skutečnost, metafyzickou autoritu, schopnost tvořit a v poslední instanci i samo sebe vystavuje toto „já“ neustálé reflexi a pochybám o jejich i své existenci a smyslu. Distinktivním rysem této poezie je tak především tematizace existenciálních otázek. Jediným, komu je však možné je adresovat, je opět samo „já“, a proto v básních často vystupuje „alter ego“, k němuž se subjekt obrací a s nímž vede dialog.“¹⁴⁵

Zároveň jsou zde zmiňováni i autoři poezie milostné.

6.1 Lumír Slabý

Lumír Slabý, táborský rodák není jen básník, ale také hudebník a nadšený cestovatel, jak o něm tvrdí jeho okolí. Přestože se narodil již v roce 1950, svůj básnický debut, sbírku *Svisty*, vydal teprve v roce 2003, po ní následovaly další tři: *Šeptání proti zlu* 2004, *Něco divokého* 2006 a *Tanec v příboji* 2009, přičemž první a poslední sbírku vydal autor vlastním nákladem. Lumír Slabý je básníkem obrovských protikladů. Podívejme se například na dvě formálně zcela nesourodé básně (b. *Faethón a Obsidián* ze sb. *Šeptání proti zlu*) umístěné ve sbírce hned vedle sebe.

¹⁴⁵ BALAŠTÍK, Miroslav. *Postgenerace. Zátíší a boje poezie 90. let 20. století*. 1. vyd. Brno: Host, 2010. s. 128. ISBN 978-80-7294-355-5

FAETHÓN

*Dlaňové přiznání
a ústa na zapřenou
a rytmus dotyků
si hraje na extrémě
světlo se zlomí
muž se protne s ženou
a jako Faethón
se posté řítí k zemi*

*Obočí vylétne
jak výstřel do výstřihu
Milostnou slepotou
se chodí bez míření
Kam nikdo nechodí
máš malou tajnou pihu
až pak se provalí
že nic už tajné není*

*A svaté taky ne
a vůbec už ne čisté
v potu se rodíme
a na bodláčí spíme
Snímám tvé otisky
na zakázaných místech
Na touhách, na chvění
tam zase najdeš ty mě¹⁴⁶*

OBSIDIÁN

*Jsou tři v noci
to se tady většinou budím
venku spí Comayagua
za zády mi zuří chrápání spolucestujícího
pravidelně doplňované
startem nějakého čerpadla
na chodbě hotelu*

*a já si snad už dvacátou noc
přivolávám tvůj obraz
a vyrábím umělý sen
vždycky začíná stejně
vítám tě u domovních dveří
pak stříh – a jsi u mne v pokoji
prohlížíš si trofeje z cest
přináším ti čaj – určitě diviznový
a říkám ti:*

*„Mohla by sis uvolnit vlasy? To ve
mně*

*vyvolává pocit pozitivní energie.“
a ty uděláš ten nesmírně ženský pohyb
hebká záplava se ti zavlní kolem krku
jsi pořád zády ke mně a já neodolám
jemně zabořím prsty
do toho proudu a zlehka ho pročísnu
a ty najednou přitulíš tvář k mé pravé ruce
a pak ji vezmeš
a položíš si ji pomalu na pravý prs
do dlaně mi přes tenké tričko
a přes to dívčí hrocení
projedou jiskry a vlny¹⁴⁷*

¹⁴⁶ SLABÝ, Lumír. *Šeptání proti zlu*. 1. vyd. Tábor: OSSIS, 2004. ISBN 80-86659-07-0.

¹⁴⁷ Tamtéž

Autorovy schopnosti se projevují především v básních ne nepodobným písňovým textům, možná jimi dokonce jsou, vzhledem k autorovu zájmu o hudbu. V těchto verších je na první pohled zřejmé, že autor píše s mnohem větší lehkostí a upřímností a popouští uzdu své fantazii (b. *Zpěv o živlech, kamení a pro nikoho*, b. *Něco divokého* ze sb. *Něco divokého*).

6..2 Mikuláš Bryan

V roce 2006 byla vydána zatím jediná sbírka *Kolem lámání* Mikuláše Bryana (*1982, Praha). Bryan v současnosti studuje Divadelní vědu na FF UK. Kromě jiného se také věnuje hudbě, tanci, publicistice a překladatelství. V roce 2004 získal za svou básnickou tvorbu 1. místo v literární soutěži *Ortenova Kutná Hora* a v roce 2007 byla jeho sbírka nominována na cenu *Magnesia Litera* v kategorii objev roku.

V jeho vcelku obsáhlém básnickém díle se objevují především témata přírodní a milostné lyriky. Jeho básně bychom mohli zařadit i k tzv. poezii Empirické. Síla Bryanových veršů pramení především z jeho schopnosti pracovat s jazykem a využít dokonale rýmové možnosti, které nabízí. Po formální stránce se jedná o velmi propracovanou poezii, což se výrazně projevuje například v cyklu *Kalendář na uherský rok* (viz ukázka).

Leden

Lhostejnost ledu. Líheň lží.

Lesklý lad tvrdě, krupně mží.

Je pozdě chodit na koledu.

Mráz v nás zas něco obnažil

a obléci to nedovedu.

Prosinec

Plamínky. Planá předsevzetí.

Rybí křik. Pýcha. Smutek dětí,

co ponejprv jsou šizeny.

Pán pánů poznal nebevzetí.

A plačmo trhá rameny.¹⁴⁸

Autor v těchto básních velice citlivě využívá přírodních motivů tvořících jakousi kulisu, která dokonale podtrhuje skutečnost, jenž Bryan před recipienty klade. Čtenář se ocitá v prostoru, o kterém si myslí, že je mu dokonale známý a tudíž zapomene na svou obezřetnost a o to silněji ho přesně mířená slova zasáhnou, přičemž největšího účinku dosahují kratší spojení a neotřelá obrazná pojmenování (*Lhostejnost ledu. Liheň lží.; Rybí křik. Pýcha. Smutek dětí,...*). Verše reflektují skutečnost z pohledu lyrického subjektu. Nesoudí. Pouze velmi promyšleně předkládají syrovou realitu, čímž se otevírá čtenáři množství směrů, kterými se může při své interpretaci ubírat. Bohužel nalezneme v jeho sbírce podobných básní jen velmi málo. (b. *Čas se nám škrábe*, s. 9; s. *Hladil jsem hladinu*, s. 45;)

Vedle již zmiňovaného se tu objevují také milostné verše, často opět zasazené do prostoru krajiny a přírody. (viz ukázka)

Tou dlouho tmou

Tou dlouhou tmou čas pomalu se snášel

a tonul v lucernách, malou hru s nimi hrál:

některé probouzel. A jiné s láskou zhášel

¹⁴⁸ BRYAN, Mikuláš. *Kolem lámání*. 1. vyd. Kutná Hora: Klub rodáků a přátel Kutné Hory, 2006. s. 64, 66.

živoucí rukou svou. Lehce se usmíval.

*Měsíc byl sám, jak já jsem kdysi býval,
Mlhounce bělavý něžně nám líbal šat
a když jsi zašeptala, tak do mraků si skrýval
tvář plaše zvědavou. Přechystý stříbropád.*

*Přes nebe šlář, když k oltářům se kráčí.
klapotu kroků zvuk ztrácel se v pevných zdech,
v stínech a kamení. Tu noc krásnou až k pláči
dodnes mám na ústech.¹⁴⁹*

V uvedené básni dokázal Bryan opět vytvořit to, v čem je jeho poezie nejsilnější. Nechává lyrický subjekt vyprávět příběh, ukonejší vás melodičností, ale na konci zůstane většina otázek nezodpovězena. Zřejmě totiž tuší, že takové verše, utkví čtenáři v paměti mnohem déle, než „ufňukané“ milostné rýmovačky.

Ani Bryan se stejně jako předchozí autoři nedokáže zcela oprostít od klišé. Jak je patrné i z ukázek, jazyk jeho básní je spíše archaický. Tím se některé nežádoucí fráze přímo podsouvají. Ladislav Zedník ve své recenzi se o tomto nedostatku velmi výstižně vyjadřuje: „Co se týče motivů, není v knize snad jediný, který by čtenáře upamatoval na to, že sbírka, jíž si právě listuje, byla vydána v roce 2006, a ne o padesát let dříve. To samo o sobě za určitých okolností nemusí vadit. Ale uchýlit se do „nadčasových“ lyrických kulis a v nich aktualizovat jinak než užíváním slov jako eskalátor či hypermarket, to vyžaduje nejen vyzrálý a konsolidovaný myšlenkový základ, ale především – setrvale přítomné tušení hranice, za níž se nachází minové pole klišé a

¹⁴⁹ BRYAN, Mikuláš. *Kolem lámání*. 1. vyd. Kutná Hora: Klub rodáků a přátel Kutné Hory, 2006. s. 7.

různých poloh kýče. A právě zde leží hlavní zádrhel poezie Mikuláše Bryana: tuto hranici totiž evidentně nezná.¹⁵⁰

Zmiňovaný problém se více či méně objevuje ve valné většině básní. (př. b. *Ještě jsem nezažil, Na noc, Co budeš dělat, teto zimo* atd.). Autor v těchto básních navíc velmi často sahá po různých zdobnělinách (př. o kráse beránek, těch klubíček, dáš i na kabátek, ve jménu lodních svíček, dvojice srdíček na plechu červánek, a děvčátko tak osiřelé, hrst klásků...atd.) Přičemž, jak také dále podotýká Zedník ve své recenzi, by stačila trocha sarkasmu či ironie a nadužívání deminutiv by možná získalo svůj smysl. Narazíme i na verše, které svou triviálností přímo bijí do očí. (b. *Počítám pírká kačenkám*). U těchto básní se ale překvapivě nejlépe projevuje autorova schopnost pracovat s pointou. Je velmi pravděpodobné, že z většiny Bryanových básní si budete pamatovat nanejvýš poslední dva verše. Závěr je vždy dokonale promyšlený a tudíž funguje jako dobře mířená střela, která nikdy nemine cíl (*Chtěl jsem tě česat, víš? Zbyla mi rozčísnutá.*¹⁵¹ // *To znáš – kdo chce být dobrá střecha, už musel přijít zlomený.*¹⁵² // *Za mlada jsem byl ohebnější. Ted' už jsem jenom zohýbaný.*¹⁵³).

Největším nedostatek sbírky *Kolem lámání* je její celková tematická nesourodost. „Bryan trochu kličkuje a bloudí, ale občas se to zablýskne a čtenář má dojem, že je spolu s básníkem na té správné cestě. Není pochyb o tom, že Bryan má talent. Je ovšem ještě velmi neotesaný a nezralý.“¹⁵⁴ Buď autor samotný, nebo alespoň vydavatel, by měl vzít v úvahu, že méně může být někdy více a příště lépe zvážit, které básně do sbírky zařadit.

6.3 Marcela Pátková

Marcela Pátková (*1980) se narodila v Novém městě na Moravě a dětství prožila na Vysočině. Vystudovala Pedagogickou fakultu Jihočeské univerzity, obor

¹⁵⁰ZEDNÍK, L. *Okolo lámání*. Tvar. 2007, roč. 18., č. 10, s. 20.

¹⁵¹ BRYAN, Mikuláš. *Kolem lámání*. 1. vyd. Kutná Hora: Klub rodáků a přátel Kutné Hory, 2006. s. 54

¹⁵² Tamtéž, s. 55

¹⁵³ Tamtéž, s. 23

¹⁵⁴ ŘÍHOVÁ, K. Knihovnička: mezi poezií a prózou. *Literární noviny*. 2006, roč. 17., č. 43., s. 16.

český jazyk a literatura a výtvarná výchova. Doktorandské studium na této fakultě nedokončila. V současné době žije v Litvínovicích u Českých Budějovic a vyučuje na místní základní škole. Dosud vydala dvě sbírky: *Bylas u toho...* v roce 2006 v nakladatelství Host a *Zpívat bláznům* v roce 2009 v nakladatelství Pulchra. Své básně publikuje i časopisecky např. v Hostu, Welesu, Psím víně atd. V roce 2004 získala 2. místo v literární soutěži *Hořovice Václava Hraběte* a v roce 2006 3. místo v soutěži *Literární Varnsdorf*.

Autorčina poetika je příznačná i pro další současné básnířky (Kateřina Rudčenková, Božena Správcová, Kateřina Bolechová atd.). Marcela Pátková je bezpochyby nejvýraznější básnickou osobností z této skupiny a její poezie si proto zaslouží hlubší rozbor a interpretaci.

První sbírka *Bylas u toho...* vyniká především svou dynamikou. Mirek Kovařík ve své recenzi o této sbírce píše: „Její hlavní kvalitou je zvláštní dynamičnost, nepokoj, stav pohybu, byť někdy jen emocionálního napružení, nicméně zaznamenání hodný, či ještě

lépe – zaznamenání nutný. Čím? Posuvem bariér, skrze něž se vstupuje do tajných zádveří intimity... K tomu má básník ovšem jenom slova, a Pátková je umí nacházet, mistrovsky s nimi nakládat s neselhávající intuicí.“¹⁵⁵

Plynutí času je v této sbírce klíčové. Básnický subjekt na jeho základě dokáže vyprávět příběh, jenž otevírá čtenáři cestu do jeho nejhlubších pocitů. Jednotlivé situace jsou vyprávěny především na základně emocí, které se k nim vážou, a tak jak se s jejich pomocí uchovaly v paměti. Emoční paměť tudíž přináší ryze subjektivní pohled na danou skutečnost. Plynutí času můžeme sledovat v jednotlivých básních i ve sbírce jako celku. První oddíl začíná básněmi popisujícími narození, dětství a vztah s rodiči, ke kterým se opět vrací v posledním oddíle, ale tentokrát už smířlivějším a smířeným pohledem bytosti, která *byla u toho*.

V pohádce

*Zavři oči, princezno.
Krůpěj moče ještě průhledná,
solená mateřským mlékem,*

Kde

*Ne, nevracej se s náručí
jitrocelu. Už nebolí, jen
dobilívá... Netřeba obkladu,*

¹⁵⁵ KOVAŘÍK, M. Dvě z Hosta. *Tvar*. 2006, roč. 17, č. 16., s. 21.

*spočinula na tvém čele
místo zlaté hvězdy,
kterou sis tolik přála
v hlavní roli
dítěte.¹⁵⁶*

*není srdce. Ani hlava neví,
co dříve pamatovala. Jde
dítě do starce a stařec
do dítěte. Jdou oba tam,
kde býlí nepokvete
jen z jejich libovůle...*

Možná až příště.¹⁵⁷

Dynamičnost a neustálé posouvání v čase vám nedovolí zabřednout na jednom místě, ale nutí vás posouvat se dál a vyvíjet se společně s ním. Básnický subjekt, jako by se snažil odhalit, co je klíčem k základu bytí.

Básní se dotýkají především existenciálních otázek jedince. Hlavním tématem jsou pak vztahy, které se ale neomezují jen na milostné a intimní soužití partnerů, ale také vztah s rodiči a jejich vliv na vývoj osobnosti a v neposlední řadě na vztah s Bohem. Jakoby se snad básnický subjekt dokázal vyrovnat s vlastním bytím teprve tehdy, když dokáže „vyřešit tyto základní vztahy“, které vstupují do života jedince a podstatným způsobem ho formují.

Po formální stránce jsou básně uzpůsobeny tak, aby podtrhovaly dojem prozaického textu. Psány jsou volným veršem, ale se striktním dodržováním interpunkce. Velmi podstatná se jeví pozice vypravěče především v souvislosti s tematikou. V tomto kontextu můžeme vysledovat jakési opakující se „vzorce“.

V básních, jejichž hlavním tématem je vztah rodiče a dítěte, popřípadě vztah rodičů z pohledu dítěte, jsou obvykle vyprávěny v subjektivní ich-formě a v ženském rodě – jako vzpomínky.

K zápiskům

*Jezdíš mi po zádech,
něžným svým prstem,
třeš slova
dokonale*

¹⁵⁶ PÁTKOVÁ LINHARTOVÁ, Marcela. *Bylas u toho*. 1. vyd. Brno: Host, 2006. s. 13

¹⁵⁷ Tamtéž, s. 91

donaha.

*Jak nehtem o struhadlo
s hrubým zrnem
máselným nožem
z matčiny zásuvky
po zrcátku panenky
mé dcery
skřípí tvůj pohled,*

otče.¹⁵⁸

.... (bez názvu)

*Čim jsme si vzali, zneužili,
Co jsme se podarovali, ponížili,
zaschli jak holubí trus
před komerční bankou.
Ležíme těsně u sebe
a ne a ne se dosáhnout...
Ani břicho prstu, ani oko, ani slovo,
ani ty,*

matko.¹⁵⁹

Básně týkající se vztahu muže a ženy, ať už v počáteční zamilovanosti (II. oddíl) či po dlouhodobějším soužití (III. oddíl), jsou vyprávěny také v ich formě. Zde už se ovšem objevuje mužský i ženský rod. Přičemž v básních, kterým dominuje sexuální tematika, často objevuje vypravěč v ženském rodě.

¹⁵⁸ PÁTKOVÁ LINHARTOVÁ, Marcela. *Bylas u toho*. 1. vyd. Brno: Host, 2006. s. 17.

¹⁵⁹ PÁTKOVÁ LINHARTOVÁ, Marcela. *Bylas u toho*. 1. vyd. Brno: Host, 2006. s. 27.

Ale

Svítání falešné jako orgasmus ženy.

Nedosouloženo až na okraj

Pohlavní strofy.

Ale byla láska to hlavní,

Na co se ptal?

Co ještě o ženě...¹⁶⁰

Důležitou pozici mají také spirituální motivy, které se objevují v průběhu celé sbírky ve stejném množství jako motivy sexuální. Nejčastěji na ně narazíme ve IV. oddíle. Zde jakoby básnický subjekt došel na pomyslný konec svého vyprávění, ať už se tím myslí stáří, smrt či jen další životní etapa. Zatímco v předchozích oddílech se může zdát, že se obrací k Bohu stále častěji s různou měrou výčitek, více či méně jako k viníku všech nespravedlností nejen svého života - Kdo jiný by měl větší moc jim zabránit? - poslední oddíl je jakýmsi smířením s Bohem i sebe samou.

Agnus Dei

Stával tam téměř uprostřed

A my- děti jsme se praly

o jeho plody. Na dvě ramena

v jeho kmeni si leckdo

ukazoval. Chátrala.

Děšť na hrobech,

v kalíškách,

po kaštanech.

Aspoň smočit ústa,

Pane. Aspoň

ret.¹⁶¹

¹⁶⁰ Tamtéž, s. 21

¹⁶¹ PÁTKOVÁ LINHARTOVÁ, Marcela. *Bylas u toho*. 1. vyd. Brno: Host, 2006. s. 85

Jak již bylo zmíněno, věnuje Marcela Pátková ve svých básních značný prostor se sexuálními motivům. Především v básních II. a III. vykresluje autorka s využitým syrových sexuálních motivů pocity ženy, matky především partnerky v období jakési stagnace, kdy prvotní sexuální touha po porodu dítěte ze vztahu vyprchala a milostný akt se stává pouhou trpěnou povinností. Je vůbec v silách ženy z tohoto stavu uniknout?

...(bez názvu)

*V den kdys do mě nejhloub
vstoupil, nejdál jsi odešel.
Uťal noc se a počal vladařit,
když chtělo se mu nedařit, spad
na zem, na kolena a už
nebude poroučet mu žena –
melancholie. I skanul sen.
Noc frigidní se stala.
Co záviděníhodných jmen
se načítala, co souloží a pohřbů
a básníků a veteránů, jimž
historie psala pravdu mezi půlky.
Žilky rozpaků nejspíš.

Soutěsko nevidomých,
ty, co víš o samotě,
pověz - ¹⁶²*

Sbírka vydaná v roce 2009 nese název Zpívat bláznům. Proti knize Marcely Pátkové *Bylas u toho* se ve druhé sbírce výrazně mění poetika. V první sbírce se autorka vyjadřovala jasně, přímo, a to i v případě erotických a milostných témat. Pátková servírovala čtenáři verše bez okolků dost otevřeně a narovinu. Druhá sbírka také obsahuje milostnou tematiku, ovšem vyjádření je intimnější, jemnější. Zároveň se jedná

¹⁶² PÁTKOVÁ LINHARTOVÁ, Marcela. *Bylas u toho*. 1. vyd. Brno: Host, 2006. s. 69

spíše o popis situace, konstatování. Rozhodně se nejedná o naříkání či vyjádření rozhořčení nad složitostí vtaů.

Spolu s (ne)přímostí vyjádření se také ve druhé sbírce navýšil počet abstraktních výrazů. „Emoce zůstávají skryty za pevnou mřížkou slov. Verše působí jako zakódované, jako by se za každým z nich skrývala ještě další rovina (někdy ano, jindy je to spíš literární hra). Kde bývalo plynutí a čeření, stojí náhle struktura; kde byly emoce, byť filtrované, stojí nyní vědomí, snaha pojmenovat. Jako by autorka uvažovala, zvažovala a utřídřovala, a vydala text z rukou až ve chvíli, kdy je v něm přesně to, co chtěla říct; jen zřídka z něj přitom zavane chlad nebo vyumělkovanost.“¹⁶³ Zajímavé na básních Marcely Pátkové je jejich zakončení. Poslední verš, jakýsi dovětek, působí jako rušivý element celé básně.

*Přišel nad ránem,
sklonil se nad ráhnem,
spatřil nad trámem
z provazu kličku,
zasípal cosi o věrnosti
a zmizel.*

*Měl bys pomaličku na ni,
je plachá,
zatím.¹⁶⁴*

Básně působí naléhavě, až tíživě, tísnivě a neklidně. Verše jsou komplikovanější, nesdělují své poselství přímočaře, prvoplánově. Podstatným prvkem v básních je cizota. Jak sama autorka uvádí v básni Pávilon devatenáct (*Z dlaždic bolesti / poskládám možnosti – / mozaiku cizí poezie*¹⁶⁵), tak i ve vztahu k Bohu, k ostatním

¹⁶³ MARTÍNKOVÁ-RACKOVÁ, Simona. *Přes překážky poezie*. In: A2. roč. 6, č. 8. s. 9. ISSN 1801-4542.

¹⁶⁴ PÁTKOVÁ LINHARTOVÁ, Marcela. *Zpívat bláznům*. 1. vyd. Praha: Pulchra, 2009. s. 19. ISBN 978-80-904015-8-7.

¹⁶⁵ Tamtéž, s. 53

lidem i k sobě samému jsme cizí. Ale právě to je zároveň ta cesta, která nás přivede k naší podstatě.

Z celkového pohledu poezie Marcely Pátkové vyniká svou syrovostí a otevřeností. Autorka má schopnost přesně vystihnout podstatu určitého problému a vhodně volit slova, tak aby měla, co nejsilnější účinek. Hlavními tématy jejich básní je jakési hledání naděje, i hledání sebe sama. Jedinou stabilitou a opěrným bodem pro ni je křesťanská víra, přestože i k ní se často staví skepticky.

6..4 Igor Večeř

Igor Večeř, básník a fotograf narozený v roce 1979 v Praze. V roce 2001 debutoval sbírkou *Jen oči v slzách zůstávají stejné*, po ní následovaly ještě v roce 2002 sbírka *Melodie snění* a v roce 2003 *Verše tvé krásy*, všechny knihy vydalo nakladatelství Carpe diem. Jeho poezie, psaná podle vzoru středověkých bardů, se točí veskrze kolem milostné tematiky. Verše jsou přestylizované a častokrát velmi „neohrabané a laciné“. Všechny básně různým způsobem vyjadřují totéž, na mnoha místech se nápadně podobají milostným zpovědím zamilovaného mladíčka, určeným oné zbožňované a obdivované milence. Často se pak stávají kýčem, který neotvírá žádný prostor pro čtenářskou interpretaci (viz ukázka).

*Má báseň je boj,
Ty jsi moje vítězství.
Já nechci vítězit pro sebe,
Já nechci vyhrát pro nebe,
Chci plameny Tvé vášně,
Jež spalují má slova,
Žárem hedvábným.
A to mě opravdu baví,
Chci tvou přítomnost,
Pro poezii svou,*

*Chci mít tebe,
Abys byla se mnou.*¹⁶⁶

Autor vedle sebe v jedné básni velmi nešťastně volí zcela nesourodé obraty (*Chci plameny tvé vášně X a to mě opravdu bavi*), nadužívá mnohokrát omílané fráze typu – *plameny vášně, mé srdce bije s tvým, chvění mé duše* atd. *Vášni, duši a srdcem* se Večeřovi verše jen hemží.

¹⁶⁶ VEČEŘ, Igor. *Verše tvé krásy*. 1. vyd. Brumovice: Carpe diem, 2003. s. 40

7. Závěr

Diplomová práce systematicky rozebírá a popisuje dílo více než dvou desítek současných českých básníků. Autoři jsou podle tematiky, jenž v jejich díle převažuje přiřazeni do jednotlivých kapitol. Zmiňované rozdělení se možná zdá být příliš striktním a schematizujícím, ale práce samotná naopak dokazuje, že se takto podařilo poukázat nato, jak odlišně dokáží jednotliví básníci k danému tématu přistupovat. Dostává se nám tudíž jedinečného srovnání.

Druhá kapitola se věnuje autorům zaměřujícím se v díle na spirituální poezii. Ve většině případů se v básních objevují i motivy venkova. Spirituální prvky se nejvíce objevují v tvorbě Milana Šedivého. Ten zároveň ve srovnání se svými kolegy nejvíce tíhne ve svých básních k epičnosti. Dílo Petra Fabiana je založené především na mistrné hře s jazykem a jazykovými prostředky. Jeho verše se nachází na pomezí lyriky a epiky a do díla výrazněji vstupují motivy venkova. Jan Sojka obvádí ve svém díle vynikající práci ve hře s časem a prostorem.

Třetí kapitola sdružuje básníky, kteří se prostřednictvím svých veršů snaží vyjádřit nesouhlas s fungováním doby a společnosti, negativní postoj vůči lidskému chování a všudypřítomný pocit marnosti a ztracenosti. Patří sem například hořko ironické verše Daniela Hradeckého a Ondřeje Macury, filozoficky laděná poezie Ivana Passadeny, či utopické hříčky Jana Kunzeho. Z formálně odlišným typem tzv. básní v próze přichází Josef Straka. Svým trefným cynismem a prvky existencialismu se Kateřina Bolechová v básnické tvorbě vyrovnává a mnohdy i předčí své mužské kolegy.

Autorům zmiňovaným ve čtvrté kapitole je východiskem a básnickou materií především každodenní realita. Nepřehlédnutelný je vynikající pozorovací talent a snaha upozornit čtenáře na nevšednosti všednodennosti. Zároveň se tato skupina v mnoha ohledech tematicky prolíná s předchozí kapitolou. Zmínili bychom zde Jonáše Hájka s jeho vynikajícím citem pro slovo a melodickou podobu veršů. Martina Skýpalu si lze dobře zapamatovat pro jeho schopnost pracovat s kontrasty. Poezie nejvýraznějšího autora této skupiny, Radka Malého, ovlivňují především prvky existencialismu. Kompozice jeho sbírek je vždy dobře promyšlená a v díle nalezneme mnoho intertextových odkazů.

Do páté skupiny jsme zařadili pouze dva autory, Jakuba Čermáka a Martina Švandu. Oba básníci dávají ve svém díle volný prostor imaginaci a fantazijním prvkům. Ocitáme se ve snovém světě mystiky, který nemá žádné hranice. V díle Martina Švandy rovněž hraje výraznou roli symbolika.

Poslední kapitola se věnuje autorům, kteří se ve svém díle, v protikladu ke společensko-kritickým veršům, zaměřují na jedince, vnímání vlastního „já“, existenci a roli jedince v soudobé společnosti. V poezii těchto autorů většinou nalezneme i milostnou tematiku. Tvorba Marcely Pátkové vyniká svou syrovostí a otevřeností. Autorka se nevyhýbá běžně tabuizovaným tématům a dokáže vhodnou volbou svou ve správný okamžik dosahovat velkého účinku na čtenáře. Na pomezí intimní, milostné a přírodní lyriky se pohybuje i Mikuláš Bryan. Jeho básně nikdy nepostrádají velmi dobře propracované závěrečné dvojverší.

Závěrem lze říci, že tvorba současných básníků je po tematické i formální stránce velmi různorodá. Zorientovat se ve velkém množství mladých poetů není jednoduché a výběr je především otázkou osobního vkusu. Přesto pevně doufám, že bude diplomová práce čtenářům alespoň částečnou pomůckou.

8. Použité zdroje

Primární zdroje:

BOLECHOVÁ, Kateřina. *Rozsvícenou baterkou do pusy*. sv. 5, ed. STŮL, Psí víno: Praha, 2007.

BRYAN, Mikuláš. *Kolem lámání*. 1. vyd. Kutná Hora: Klub rodáků a přátel Kutné Hory, 2006.

ČERMÁK, Jakub. *Padavčata*. 1. vyd. Praha: Protis, 2006. ISBN 80-85940-84-1.

FABIAN, Petr. *Lomová pole*. 1. vyd. Brno: Host, 2002. ISBN 80-7294-067-8.

HÁJEK, Jonáš. *Suť*. 1. vyd. Praha: Agite/Fra 2007. ISBN 80-86603-60-1.

HÁJEK, Jonáš. *Vlastivěda*. 1. vyd. Praha: Agite/Fra, 2010. ISBN 978-80-86603-83-4.

HEJÁTKO, Pavel Josefovič. *Hlenobyčí: sbírka sociálně-politické poezie*. Třebíč: Tempo, 2002.

HEJÁTKO, Pavel Josefovič. *Tanec kostlivců*. Třebíč: Tempo, 2005.

HOLAN, Vladimír. *Smrt umírajícího na sadě*. In: Sebrané spisy V. H. I, Jeskyně slov, Praha 1965

HRADECKÝ, Daniel. *Muž v průlomu*. odp. red. Petr Kurka. 1. vyd. Praha: ORPHEUS - Petr Kurka, 2004. ISBN 80-903310-1-7.

JANOTA, Vít. *Fasování košťat*. 1. vyd. Praha: Dauphin, 2004. ISBN 80-7272-055-4.

JANOTA, Vít. *K ránu proti nebi*. 1. vyd. Praha: Dauphin, 2002. ISBN 80-7272-054-6.

- JANOVA, Vít. *Miniová pole*. 1. vyd. Praha: Dauphin, 2008. ISBN 978-80-7272-147-4.
- JAREŠ, Michal. *Jen třídit odpad nestačí*. 1. vyd. Praha: Dauphin, 2011. ISBN 978-80-7272-238-9.
- KUNZE, Jan. *Hičhaikum*. 1. vyd. Tišnov: SURSUM 2004. ISBN 80-7323-068-2
- KUNZE, Jan. *Po tmě chuť*. 1. vyd. Opava: Perplex, 2007. ISBN 978-80-903908-1-2
- KŮŘILOVÁ, Iva. *Snad že kašleš chuchvalce odrostlých pampelišek*. 1. vyd. Praha: Protis, 2009. ISBN 978-80-7386-062-2.
- KŮS, Tomáš T. *Příbytky*. 1. vyd. Brno: Weles, 2005. ISBN 80-239-5465-2.
- MACURA, Ondřej. *Indicie*. 1. vyd. Praha: Tvar, 2007. ISBN 978-80-903943-0-8.
- MACURA, Ondřej. *Žaltář*. 1. vyd. Praha: Literární salon, 2008. ISBN 978-80-903932-3-3.
- MALÝ, Radek. *Lunovis*. 1. vyd. Praha: BB art, 2001. ISBN 80-7257-621-6.
- MALÝ, Radek. *Malá tma*. 1. vyd. Brno: Host, 2008. ISBN 978-80-7294-278-7.
- MALÝ, Radek. *Větrní*. 1. vyd. Brno: Petrov, 2005. ISBN 80-7227-227-6.
- MALÝ, Radek. *Vraní zpěvy*. 1. vyd. Brno: Petrov, 2002. ISBN 80-7227-143-1.
- PASADENA, Ivan. *Antropotyjátr suma sumárum čaj rum bum: (výběr básní z let 2004 - 2006)*. Hradec Králové: Jaroslav Hruza, 2006. ISBN 80-903021-3-0.
- PASADENA, Ivan. *Poezmije*. 1. vyd. Občanské sdružení H_aluze, 2009. 978-80-904473-1-8
- PÁTKOVÁ LINHARTOVÁ, Marcela. *Bylas u toho*. 1. vyd. Brno: Host, 2006

PÁTKOVÁ LINHARTOVÁ, Marcela. *Zpívat bláznům*. 1. vyd. Praha: Pulchra, 2009. ISBN 978-80-904015-8-7.

SKÝPALA, Martin. *Alter Ego*. Brno: Tribun, 2007.

SKÝPALA, Martin. *Lžička medu*. 1. vyd. Ostrava, 2007. ISBN 978-80-7399-031-2.

SKÝPALA, Martin. *Příběhy písmen*. 1. vyd. Ostrava: Protimluv, 2010. ISBN 978-80-87485-00-2.

SKÝPALA, Martin. *Resuscitace*. odp. redaktor Jakub Šofar. ed. Tvary, sv. 3. 2000.

SKÝPALA, Martin. *Ruční práce*. 1. vyd. Ostrava: Protimluv 2008. ISBN 978-80-904049-1-5.

ŠPAČEK, Viktor. *Co drží Nizozemí*. 1. vyd. Praha: Agite/Fra, 2010. ISBN 978-80-87429-09-9.

STRAKA, Josef. *Hotel Bristol*. Praha: Cherm: Medard, 2004. ISBN 80-86370-15-1 (Cherm), 80-902493-4-5 (Medard)

ŠEDIVÝ, Milan. *Po zarostlém chodníčku*. 1. vyd. Ústí nad Labem: CKK sv. Vojtěcha, 2002.

ŠEDIVÝ, Milan. *Sonáta pro vnitřní hlas*. 1. vyd. Plzeň: Fraus ve spolupráci se Střediskem západočeských spisovatelů, c2005. ISBN 80-7238-507-0.

ŠPAČEK, Viktor. *Zmínky a případy*. 1. vyd. Praha: Literární salon, 2007. ISBN 978-80-903932-0-2.

ŠVANDA, Martin. *Dívka s papírovým mečem*. 1. vyd. Brno: Martin Stöhr, 2006. ISBN 80-903245-4-1.

ŠVANDA, Martin. *Petrolejová vesnice*. 1. vyd. Brno: Host, 2004. ISBN 80-7294-136-4.

VEČEŘ, Igor. *Verše tvé krásy*. 1. vyd. Brumovice: Carpe diem, 2003. ISBN 80-86362-38-8.

VÍDENSKÝ, Martin. *Ozvěny ticha*. 1. vyd. Ústí nad Orlicí: Oftis, 2003. ISBN 80-86042-85-5.

VÍDENSKÝ, Martin. *Potichu i nahlas*. Ústí nad Orlicí: Oftis, 2009. s. 49. ISBN 978-80-7405-059-6.

Sekundární zdroje:

Autoři: Jan Sojka. Portál české literatury [online]. 2013 [cit. 2013-06-25]. Dostupné z: <http://www.czechlit.cz/autori/sojka-jan/>

Autoři: Jonáš Hájek. Portál české literatury [online]. 2013 [cit. 2013-06-16]. Dostupné z: <http://www.czechlit.cz/autori/hajek-jonas/>

Autoři: Martin Švanda. Portál české literatury [online]. 2013 [cit. 2013-06-25]. Dostupné z: <http://www.czechlit.cz/autori/svanda-martin/>

Autoři: Petr Fabian. Portál české literatury [online]. 2013 [cit. 2013-07-03]. Dostupné z: <http://www.czechlit.cz/autori/fabian-petr/>

Autoři: Tomáš T. KÚS. Portál české literatury [online]. 2013 [cit. 2013-06-16]. Dostupné z: <http://www.czechlit.cz/autori/kus-tomas-t/>

Autoři: Vít Janota. Portál české literatury [online]. 2013 [cit. 2013-06-17]. Dostupné z: <http://www.czechlit.cz/autori/janota-vit/>

Autoři: Vít Janota. Portál české literatury [online]. 2013 [cit. 2013-06-24]. Dostupné z: <http://www.czechlit.cz/autori/janota-vit/>

BALAŠTÍK, Miroslav. *Postgenerace. Zátíši a boje poezie 90. let 20. století.* 1. vyd. Brno: Host, 2010. 168 s. ISBN 978-80-7294-355-5

Curriculum Vitae. MALÝ, Radek. Radek Malý [online]. 2006 - 2013 [cit. 2013-06-16]. Dostupné z: <http://radekmaly.flexum.cz/?cs/curriculum-vitae/>

ČADA, Tomáš. *I pár slov dělá báseň.* H_aluze. 2008, č. 3, s. 6-7.

Daniel Hradecký. PLUGO. *Kniha Zlín: Moderní nakladatelství, aktuální literární trendy* [online]. Kniha Zlín, 2013 [cit. 2013-05-23]. Dostupné z: <http://www.knihazlin.cz/autori/daniel-hradecky>

DEKADENT DEZERT / JAN KUNZE. Perplex: malé nezávislé nakladatelství [online]. PERPLEX, 2006-2013 [cit. 2013-05-31]. Dostupné z: <http://www.perplex.cz/knihy-dekadent-dezert.html>

HÁJEK, Jonáš. *Zlatá zrnka poznání.* Respekt.cz [online]. 3. 6. 2011 [cit. 2013-06-23]. Dostupné z: <http://respekt.ihned.cz/spisovatele-o-knihach/c1-52007500-zlata-zrnka-poznani>. ISSN 1801-1446.

HEJK, Jan. *Děravou kapsou všednosti.* In: *Tvar*, roč. 18, č. 15, s. 21. ISSN 0862-657X.

HIČHAIKUM / JAN KUNZE. Perplex: malé nezávislé nakladatelství [online]. PERPLEX, 2006-2013 [cit. 2013-05-31]. Dostupné z: <http://www.perplex.cz/knihy-hichaikum.html>

HRUŠKA, Pavel. *3 + 1 aneb V básních se nedá bydlet.* In: *Host*. roč. 22, č. 4, s 96–97. ISSN 1211-9938.

CHROBÁK, Jakub. *Výbor, nebo sbírka básní? Z obojího trochu*. In: Tvar. roč. 21, č. 10. s. 22. ISSN 0862-657X.

Ivan Pasadena. Antropotyátr: Stránky literárně-hudebního festivalu [online]. 2008 [cit. 2013-05-26]. Dostupné z: <http://backup.h-aluze.cz/antropotyatr/index4837.html?p=37>

Jakub Čermák. TISCALI MEDIA, a.s. Osobnosti.cz [online]. 1996–2013 [cit. 2013-06-25]. Dostupné z: <http://zivotopis.osobnosti.cz/jakub-cermak.php>. ISSN 1801-5131.

Jan Kunze. Perplex: malé nezávislé nakladatelství [online]. 2006-2013 [cit. 2013-05-26]. Dostupné z: <http://www.perplex.cz/autori-jan-kunze.html>

JAREŠ, Michal. *Generační*. In: Tvar, roč. 19, č. 16. s. 2. ISSN 0862-657X.

JAREŠ, Michal. *Padání a pozdvihování*. Tvar. 2002, roč. 13, č. 11, s. 20.

JAREŠ, Michal. *S nadějí proti smrti*. Tvar. 2003, roč. 14, č. 2, s. 2.

Josef Straka. Portál české literatury [online]. 2013 [cit. 2013-05-27]. Dostupné z: <http://www.czechlit.cz/autori/straka-josef/>

Kateřina Bolechová. In: ROVART: Portál pre súčasné umenie [online]. [cit. 2013-06-04]. Dostupné z: <http://www.rovart.com/sk/archiv.php?id=720>. ISSN 1337-7167.

Kateřina Bolechová. Portál české literatury [online]. 2013 [cit. 2013-05-27]. Dostupné z: <http://www.czechlit.cz/autori/bolechova-katerina/>

KAVÁLEK, Tomáš. *Boty pochodovaly v bubnu pračky*. Psí víno. 2010, roč. 14., č. 51, s. 48–49.

KOPÁČ, Radim. *Pozor na něj!* Mladá fronta Dnes. 2002, roč. 13, č. 51, s. C5.

KOŘENÁ, Markéta. *Dnes si vzal básník pluviál (Praha zničená deštěm)*.

PODHRADSKÝ,

Daniel. DAUPHIN. Dauphin [online]. 2003-2013 [cit. 2013-06-24]. Dostupné z:
http://www.dauphin.cz/info_janota.html

KOVAŘÍK, M. *Dvě z Hosta*. Tvar. 2006, roč. 17, č. 16., s. 21.

KOVÁŘÍK, Mirek. *Sedmibolestně láskyplný muž v průlomů*. Tvar. roč. 16, č. 4, s. 20.
ISSN 0862-657X.

MAINX, Oskar. *Mezi anonymitou a důvěrou*. Protimluv [online]. 2012, roč. 11, č. 4
[cit. 2013-06-20]. Dostupné z:
<http://www.protimluv.net/index.php?stranka=edice/poezie/sv->

MARTÍNKOVÁ-RACKOVÁ, Simona. *Fascinace šedí*. In: A2 [online]. 2005–2012
[cit. 2013-06-02]. Dostupné z: <http://www.advojka.cz/archiv/2009/10/fascinace-sedi>.
ISSN 1803-6635.

MARTÍNKOVÁ-RACKOVÁ, Simona. *Přes překážky poezie*. In: A2. roč. 6, č. 8. s. 9.
ISSN 1801-4542.

MARTÍNKOVÁ-RACKOVÁ, Simona. *Velké ambice Malé tmy*. A2. 2009, roč. 5, č. 20,
s. 7.

NEUMANN, Lukáš. *Zatímco já si někde sám splynu s polární září*. In: Tvar, 2007, č. 4,
s. 2. ISSN 0862-657 X.

NOVOTNÝ, Vladimír. *Spaní snivé, sny bez mūr...*, Psí víno, roč. 11, č. 40, s. 41-42

O mně: Bio. Básně, prózy, haluze [online]. 18. 1. 2007 [cit. 2013-06-16]. Dostupné z:
<http://skypaluv.blog.cz/rubrika/o-mne>

Ondřej Macura. DatabázeKnih.cz [online]. 2008-2013 [cit. 2013-05-27]. Dostupné z:
<http://www.databazeknih.cz/zivotopis/ondrej-macura-5518>

Pavel J. Hejátko. Osobnosti.cz [online]. 1996–2013 [cit. 2013-05-28]. ISSN 1801-5131. Dostupné z: <http://www.spisovatele.cz/pavel-j-hejatkocv>

PIORECKÝ, Karel. *Hájek stále stejně fotografický*. In: Tvar, roč. 21, č. 20. s. 20. ISSN 0862-657X.

Příběhy písmen: Martin Skypala. Baila [online] [cit. 2013-06-20]. Dostupné z: <http://baila.net/kniha/85579276/pribehy-pismen-martin-skypala>

ŘEHÁK, Jakub. *Přemýšlet o smrti a hledat řízek: Žaltář Ondřeje Macury*. A2 [online]. 2005-2012 [cit. 2013-06-11]. Dostupné z: <http://www.advojka.cz/archiv/2009/4/premyslet-o-smrti-a-hledat-rizek>. ISSN 1803-6635.

ŘÍHOVÁ, K. *Knihovnička: mezi poezií a prózou*. Literární noviny. 2006, roč. 17., č. 43., s. 16.

SATKOVÁ, Nad'a. *Jan Kunze – Dekadent dezert*. In: Netkultura.cz [online]. 2006 - 2008 [cit. 2013-05-31]. Dostupné z: <http://www.netkultura.cz/literatura-recenze/jan-kunze-dekadent-dezert.html>. ISSN 1802-0526

ŠIMEK, Petr. *Básně z pomezí světů*, Tvar. 2006, roč. 17, č. 10, s. 22.

ŠPÁNEK, Petr. *Straka, Josef: Hotel Bristol*. In: iLiteratura.cz [online]. 2013 [cit. 2013-06-01]. Dostupné z: <http://www.iliteratura.cz/Clanek/16951/straka-josef-hotel-bristol->

ŠTOLBA, Jan. *Okupace neposkrvněného papíru: V cirkuse Calvaria Daniela Hradeckého*. A2 [online]. 2005-2014, roč. 2010, č. 13 [cit. 2013-05-25]. Dostupné z: <http://www.advojka.cz/archiv/2010/13/okupace-neposkrvneneho-papiru>

ŠTOLBA, Jan. *Tančit se zrcadlem*. In: Tvar. roč. 18. č. 18. s. 21. ISSN 0862-657X. *Tiché fragmenty*. Tomáš samek - články: diskurs - občan - veřejný prostor [online]. [cit. 2013-06-23]. Dostupné z: <http://tomas-samek.blogspot.nl/2008/05/viktor-spacek-zminky-pripadky.html>

TURKOVÁ, Bára. *Jan Kunze: Láska, sex a jiné násilí*. In: StudentPoint.cz [online]. 2013 [cit. 2013-05-29]. Dostupné z: <http://www.studentpoint.cz/261-nazory-komentare/8711-jan-kunze-laska-sex-a-jine-nasili/#.UaXR82ETVQE>

ZEDNÍK, L. *Okolo lámání*. Tvar. 2007, roč. 18., č. 10, s. 20.

ZÍZLER, Jiří. Na světě vždycky něco chybí. Lidové noviny. 3. ledna 2005, 1, s. 9. *Životopis. Viktor Špaček* [online]. [cit. 2013-06-17]. Dostupné z: <http://www.viktorspacek.cz/zivotopis-1-2-1.html>